

DEPARTAMENTO DE FILOSOFÍA

PROGRAMACIÓN INICIAL

CURSO 2019-2020

ÍNDICE

ÍNDICE	2
1. CUESTIÓNS INICIAIS COMÚNS A TODAS AS MATERIAS DO DEPARTAMENTO	6
I. Introducción e contextualización.....	7
I.a Composición do Departamento	7
I.b Consideracións previas do Departamento.....	7
2. CUESTIÓNS COMÚNS ÁS MATERIAS DA ESO	7
II Contribución ao desenvolvemento das competencias clave.....	8
III. Concreción da relación dos obxectivos para a etapa.....	8
3. VALORES ÉTICOS 1º DE ESO	9
IV. Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de temporalización, grao mínimo de consecución para superar a materia e procedementos e instrumentos de avaliación.....	10
IV. 1. Concreción na táboa do curriculum.....	10
IV. 2. Temporalización por unidades didácticas.....	14
IV. 3. A cerca dos procedementos e instrumentos de avaliación.....	14
V. Concrecións metodolóxicas que require a materia.....	14
VI. Materiais e recursos didácticos que se vaian utilizar.....	15
VII. Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.....	15
4. VALORES ÉTICOS 2º DE ESO	16
IV. Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de temporalización, grao mínimo de consecución para superar a materia e procedementos e instrumentos de avaliación.....	16
IV. 1. Concreción na táboa do curriculum.....	16
IV. 2. Temporalización por unidades didácticas.....	19
IV. 3. A cerca dos procedementos e instrumentos de avaliación.....	19

V. Concrecións metodolóxicas que require a materia.	20
VI. Materiais e recursos didácticos que se vaian utilizar.	20
IV. Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de temporalización, grao mínimo de consecución para superar a materia e procedementos e instrumentos de avaliación.....	22
IV. 1. Concreción na táboa do curriculum.....	22
IV. 2. Temporalización por unidades didácticas.....	24
IV. 3. A cerca dos procedementos e instrumentos de avaliación.	25
V. Concrecións metodolóxicas que require a materia.	25
VI. Materiais e recursos didácticos que se vaian utilizar.	25
VII. Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.	25
6. VALORES ÉTICOS 4º DE ESO	27
IV. Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de temporalización, grao mínimo de consecución para superar a materia e procedementos e instrumentos de avaliación.....	27
IV. 1. Concreción na táboa do curriculum.....	27
IV. 2. Temporalización por unidades didácticas.....	30
IV. 3. A cerca dos procedementos e instrumentos de avaliación.	31
V. Concrecións metodolóxicas que require a materia.	31
VI. Materiais e recursos didácticos que se vaian utilizar.	31
VII. Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.	31
7. FILOSOFÍA 4º DE ESO	33
IV. Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de temporalización, grao mínimo de consecución para superar a materia e procedementos e instrumentos de avaliación.....	33
IV. 1. Concreción na táboa do curriculum.....	33
IV. 2. Temporalización por unidades didácticas.....	38
IV. 3. A cerca dos procedementos e instrumentos de avaliación.	39

V. Concrecións metodolóxicas que require a materia.....	39
VI. Materiais e recursos didácticos que se vaian utilizar.....	39
VII. Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.....	39
8. CUESTIÓNS COMÚNS ÁS MATERIAS DE BACHARELATO	41
II Contribución ao desenvolvemento das competencias clave.....	41
III. Concreción dos obxectivos para o curso.....	42
9. FILOSOFÍA 1º DE BACHARELATO	43
IV. Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de temporalización, grao mínimo de consecución para superar a materia e procedementos e instrumentos de avaliación.....	43
IV. 1. Concreción na táboa do curriculum.....	43
IV. 2. Temporalización por unidades didácticas.....	50
IV. 3. A cerca dos procedementos e instrumentos de avaliación.....	51
V. Concrecións metodolóxicas que require a materia.....	51
VI. Materiais e recursos didácticos que se vaian utilizar.....	51
VII. Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.....	51
10. Hª DA FILOSOFÍA 2º BACHARELATO	53
IV. Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de temporalización, grao mínimo de consecución para superar a materia e procedementos e instrumentos de avaliación.....	53
IV. 1. Concreción na táboa do curriculum.....	53
IV. 3. A cerca dos procedementos e instrumentos de avaliación.....	63
V. Concrecións metodolóxicas que require a materia.....	63
VI. Materiais e recursos didácticos que se vaian utilizar.....	63
VII. Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.....	63
11. ANTROPOLOXÍA 1º BACHARELATO	65

IV. Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de temporalización, grao mínimo de consecución para superar a materia e procedementos e instrumentos de avaliación.....	65
IV. 1. Concreción na táboa do curriculum.....	65
IV. 2. Temporalización por unidades didácticas.....	69
IV. 3. A cerca dos procedementos e instrumentos de avaliación.....	69
V. Concrecións metodolóxicas que require a materia.....	70
VI. Materiais e recursos didácticos que se vaian utilizar.....	70
VII. Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.....	70
12 . PSICOLOXÍA 2º BACHARELATO	72
IV. Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de temporalización, grao mínimo de consecución para superar a materia e procedementos e instrumentos de avaliación.....	72
IV. 1. Concreción na táboa do curriculum.....	72
IV. 2. Temporalización por unidades didácticas.....	80
IV. 3. A cerca dos procedementos e instrumentos de avaliación.....	81
V. Concrecións metodolóxicas que require a materia.....	82
VI. Materiais e recursos didácticos que se vaian utilizar.....	82
VII. Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.....	82
13. ELEMENTOS FINAIS COMÚNS A TODAS AS MATERIAS DO DEPARTAMENTO	83
VIII. Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente.....	83
IX. Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes.....	84
X. Organización dos procedementos que lle permitan ao alumnado acreditar os coñecementos necesarios en determinadas materias, no caso do bacharelato.....	85
XI. Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados.....	85
XII. Medidas de atención á diversidade.....	85
XIII. Concreción dos elementos transversais que se traballarán no curso que corresponda.....	87
XIV. Actividades complementarias e extraescolares programadas por cada departamento didáctico.....	88

XV. Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora..... 88

1. CUESTIÓNS INICIAIS COMÚNS A TODAS AS MATERIAS DO DEPARTAMENTO

I. Introducción e contextualización.

I.a Composición do Departamento

O Departamento de Filosofía de Cacheiras é pluripersoal e está formado por:

1. Xefe de departamento: Aurelia Martínez Núñez
2. Profesorado adxunto:
 - 2.a Gonzalo Cifuentes Cordero
 - 2.b Outro profesorado interino de Filosofía e doutros Departamentos (Música)

I.b Consideracións previas do Departamento

Os niveis que corresponden ao Departamento de Filosofía son : Filosofía e Cidadanía en 1º de Bacharelato (4 grupos); Historia da Filosofía en 2º de Bacharelato (2 grupos); Filosofía en 4º da E.S.O.(2 grupos); Valores éticos en 4º da E.S.O. (5 grupos); Valores éticos en 3º E.S.O (4 grupos); Valores éticos en 2º da E.S.O (5 grupos); Valores éticos en 1º da E.S.O.(4 grupos). Ademais, un grupo de Antropoloxía en 1º de Bacharelato e dous grupos de Psicoloxía en 2º de Bacharelato.

Un total de 52 horas lectivas.

O Departamento de Filosofía está formado por 2 profesores: Aurelia Martínez Núñez xefa do departamento e Gonzalo Cifuentes Cordero e profesorado interino e doutros Departamentos que imparte valores éticos en concepto de afín.

. Mantense a materia de Filosofía de 4º da E.S.O. Igualmente as materias de valores éticos de 2º e 4º da ESO (Decreto 86/2015 do 25 de xuño). Recupéranse as materias optativas de Antropoloxía de 1º Bac. e Psicoloxía de 2º Bac.

2. CUESTIÓN COMÚN ÁS MATERIAS DA ESO

II Contribución ao desenvolvemento das competencias clave.

(CCL). Comunicación lingüística	O uso sistemático do diálogo e o debate contribúe á competencia en comunicación lingüística . Debater esixe exercitarse na escoita, na exposición e na argumentación e para iso é necesario verbalizar, facer explícitas as ideas, formar os xuízos e estruturalos de forma coherente.
(CMCCT). Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía	A competencia matemática tamén se estimula mediante o emprego e a comprensión dos aspectos cuantitativos de informacións sobre os feitos da realidade social, cultural e económica que se estuden. Os traballos que se elaboren facilitarán o emprego significativo de nocións de estatística básica, o uso de escalas numéricas e gráficas.
(CD). Competencia dixital	A necesidade de buscar, obter, analizar, sintetizar e relacionar a información procedente de distintas fontes, comprendela e integrala para producir coñecemento, comunicala, facer inferencias e deducións son procedementos que contribúen tamén a desenvolver a competencia para o tratamento da información e competencia dixital .
(CAA). Aprender a aprender	A materia de valores éticos, a través da educación afectivo-emocional, contribúe tamén ao desenvolvemento da competencia de aprender a aprender , porque facilita o recoñecemento das propias capacidades e carencias e as habilidades para tirar proveito das primeiras e superar as segundas. Por outra parte, o desenvolvemento do diálogo e a valoración das razóns doutras persoas require admitir a diversidade de respostas ante un mesmo problema.
(CSC). Competencias sociais e cívicas	A complexidade das sociedades democráticas esixe facer fronte a unha serie de novos desafíos como o coidado do medio, a orientación do desenvolvemento tecnocientífico, a responsabilidade polas xeracións futuras, a igualdade entre os sexos, a loita contra novas formas de exclusión social e contra as existentes
(CSIEE). Sentido de iniciativa e espírito emprendedor	Os contidos da materia potencian tamén o desenvolvemento da competencia básica autonomía e iniciativa persoal , xa que a reflexión sobre as relacións entre intelixencia, sentimentos e emocións posibilita o coñecemento dun mesmo, o autocontrol e o equilibrio emocional
(CCEC). Conciencia e expresións culturais	A educación en valores permite tamén mellorar a competencia cultural e artística , porque o desenvolvemento de habilidades sociais para a convivencia nunha sociedade plural esixe ser capaz de apreciar o feito cultural nas súas diversas manifestacións.

III. Concreción da relación dos obxectivos para a etapa.

Os obxectivos xerais da materia e os de etapa son as capacidades que define o **Decreto 86/2015, do 25 de xuño**, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia e a el me remito expoñendo aquí unicamente unha relación resumida que permita a interpretación da táboa do punto anterior:

III.1 Obxectivos de etapa

a) Asumir os seus deberes, e dereitos co respecto e tolerancia, como valores comúns da cidadanía democrática.

- b)** Consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo.
- c)** Valorar, respectar e defender a igualdade de dereitos e oportunidades entre sexos e rexeitar a discriminación por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar calquera manifestación de violencia contra a muller.
- d)** Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia,.

- e)** Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico.
- f)** Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, e aplicar os seus métodos para identificar problemas nos campos do coñecemento e da experiencia.
- g)** Desenvolver o espírito emprendedor, a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
- h)** Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse na lectura da literatura.
- i)** Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.
- l)** Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, o patrimonio artístico e cultural.
- m)** Coñecer e aceptar o propio corpo e respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais de saúde, consumo, coidado dos seres vivos e do medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e mellora.
- n)** Apreciar e utilizar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas.
- ñ)** Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio de Galicia, participar na súa conservación e mellora, e respectar a diversidade como dereito dos pobos e das persoas.
- o)** Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental da identidade de Galicia, como medio de relación interpersonal e expresión de riqueza cultural.

3. VALORES ÉTICOS 1º DE ESO

IV. Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de temporalización, grao mínimo de consecución para superar a materia e procedementos e instrumentos de avaliación.

IV. 1. Concreción na táboa do curriculum.

Valores éticos. 1º de ESO					Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Temporización
C. clave	Obx	Contidos	Crterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	%	PE	TA	
Bloque 1. A dignidade da persoa								
CCL	a d h	B1.1. O concepto problemático de persoa. Significado etimolóxico. B1.2. Características da persoa: independencia, racionalidade e liberdade. B1.3. Dignidade da persoa: a persoa como ser moral.	B1.1. Construír un concepto de persoa, consciente de que esta é indefinible, valorando a dignidade que posúe polo feito de ser libre.	VEB1.1.1. Sinala as dificultades para definir o concepto de persoa, analizando o seu significado etimolóxico.	100	x		1º trim.
CCL				VEB1.1.2. Describe as características principais da persoa: substancia independente, racional e libre.	25	x		1º trim.
CSC				VEB1.1.3. Explica e valora a dignidade da persoa que, como ente autónomo, se converte nun "ser moral".	100	x		1º trim.
CAA CSC	a b d e g h	B1.4. Adolescencia: crise de identidade, formación de grupos e influencia do grupo no/na adolescente. B1.5. Desenvolvemento da autonomía persoal na adolescencia. Control da conduta e escolla de valores éticos.	B1.2. Comprender a crise da identidade persoal que xorde na adolescencia e as súas causas, e describir as características dos grupos que forman e a influencia que exercen sobre os seus membros, coa finalidade de tomar conciencia da necesidade que ten, para seguir medrando moralmente e pasar á vida adulta, do desenvolvemento da súa autonomía persoal e do control da súa conduta.	VEB1.2.1. Coñece información, de fontes diversas, arredor dos grupos de adolescentes, as súas características e a influencia que exercen sobre os seus membros na determinación da súa conduta, e realiza un resumo coa información obtida.	5		x	1º trim.
CSIEE				VEB1.2.2. Elabora conclusións sobre a importancia que ten para o/a adolescente desenvolver a autonomía persoal e ter o control da súa propia conduta conforme aos valores éticos libremente elixidos.	5		x	1º trim.
CSC CSIEE	a f g l	B1.6. Personalidade: factores xenéticos, sociais, culturais e do contorno ambiental que inflúen na súa construción. Capacidade de autodeterminación no ser humano.	B1.3. Describir en que consiste a personalidade e valorar a importancia de enriquecela con valores e virtudes éticas, mediante o esforzo e a vontade persoal.	VEB1.3.1. Identifica en que consiste a personalidade e os factores xenéticos, sociais, culturais e do contorno que inflúen na súa construción, e aprecia a capacidade de autodeterminación no ser humano.	50	x		1º trim.
CSC	a d g h	B1.7. A razón e a liberdade na estruturación da personalidade e na escolla dos valores éticos que a conformarán.	B1.4. Xustificar a importancia que ten o uso da razón e a liberdade no ser humano para determinar "como quere ser", elixindo os valores éticos que desexa incorporar á súa personalidade.	VEB1.4.1. Describe e estima o papel relevante da razón e a liberdade para configurar cos seus propios actos a estrutura da súa personalidade.	10		x	1º trim.
CSIEE				VEB1.4.2. Realiza unha lista dos valores éticos que estima como desexables para integrais na súa personalidade, e explica as razóns da súa elección.	50	x		1º trim.
CCL	a b d e g h	B1.8. A intelixencia emocional e o seu papel no desenvolvemento moral da persoa. B1.9. Emocións, sentimentos e vida moral. B1.10. Valores éticos e capacidade de autocontrol emocional.	B1.5. Analizar en que consiste a intelixencia emocional e valorar a súa importancia no desenvolvemento moral do ser humano.	VEB1.5.1. Define a intelixencia emocional e as súas características, valorando a súa importancia na construción moral do ente humano.	50	x		1º trim.
CCL				VEB1.5.2. Explica en que consisten as emocións e os sentimentos, e como se relacionan coa vida moral.	10		x	1º trim.
CAA CSC CSIEE				VEB1.5.3. Atopa, disertando en grupo, a relación entre algunhas virtudes e valores éticos e o desenvolvemento das capacidades de autocontrol emocional e automotivación, tales como a sinceridade, o respecto, a prudencia, a temperanza, a xustiza e a perseveranza, entre outras	5		x	2º trim.
CAA	a b	B1.11. Habilidades emocionais segundo Goleman. B1.12. Habilidades emocionais e virtudes éticas. B1.13. Introspección: autoconecemento, autocontrol e	B1.6. Estimar a importancia do desenvolvemento da intelixencia emocional e a súa influencia na construción da personalidade e o seu carácter moral, con capacidade	VEB1.6.1. Comprende en que consisten as habilidades emocionais que, segundo Goleman, debe desenvolver o ser humano, e elabora un esquema explicativo arredor do tema, en colaboración en grupo.	1		x	1º trim.

Valores éticos. 1º de ESO				Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Temporización	
C. clave	Obx	Contidos	Crterios de avaliación	%	PE	TA		
CSC	d g h m	autonomía.	de empregar a introspección para recoñecer emocións e sentimentos no seu interior, para mellorar as súas habilidades emocionais.	VEB1.6.2. Relaciona o desenvolvemento das habilidades emocionais coa adquisición das virtudes éticas, tales como a perseveranza, a prudencia, a autonomía persoal, a temperanza, a fortaleza da vontade, a honestidade cun mesmo, o respecto á xustiza e a fidelidade aos propios principios éticos, entre outras.	5		x	1º trim.
CAA CSIEE				VEB1.6.3. Emprega a introspección como medio para recoñecer as propias emocións, os sentimentos e os estados de ánimo, coa finalidade de ter un maior control deles e ser capaz de automotivarse, converténdose no dono da propia conduta.	1		x	1º trim.
CSIEE	a d g m	B1.14. Construción da identidade propia consonte valores éticos. B1.15. Persoa como proxecto vital.	B1.7. Comprender e apreciar a capacidade do ser humano, para influír de maneira consciente e voluntaria na construción da súa propia identidade, consonte os valores éticos, e así mellorar a súa autoestima.	VEB1.7.1. Toma conciencia e aprecia a capacidade que posúe para modelar a propia identidade e facer de si mesmo/a unha persoa xusta, sincera, tolerante, amable, xenerosa, respectuosa, solidaria, honesta, libre, etc., nunha palabra, digna de ser apreciada por si mesmo/a.	5		x	1º trim.
CSIEE				VEB1.7.2. Deseña un proxecto de vida persoal conforme o modelo de persoa que quere ser e os valores éticos que desexa adquirir, facendo que a súa propia vida teña un sentido.	10		x	1º trim.
Bloque 2. A comprensión, o respecto e a igualdade nas relacións interpersoais								
CSC	a b	B2.1. A natureza social do ser humano. B2.2. Relación dialéctica entre individuo e sociedade. B2.3. Os valores éticos como guías das relación interpersoais na sociedade.	B2.1. Coñecer os fundamentos da natureza social do ser humano e a relación dialéctica que se establece entre este e a sociedade, estimando a importancia dunha vida social dirixida polos valores éticos.	VEB2.1.1. Explica por que o ser humano é social por natureza e valora as consecuencias que ten este feito na súa vida persoal e moral.	100	x		2º trim.
CCL CSC	d e			VEB2.1.2. Discirne e expresa, en pequenos grupos, sobre a influencia mutua que se establece entre o individuo e a sociedade.	50	x		2º trim.
CD CSIEE	g h			VEB2.1.3. Achega razóns que fundamenten a necesidade de establecer uns valores éticos que guíen as relacións interpersoais e utiliza a iniciativa persoal para elaborar, mediante soportes informáticos, unha presentación gráfica das súas conclusións sobre este tema.	5		x	2º trim.
CCL	a b d	B2.4. Proceso de socialización: interiorización de valores e normas morais. B2.5. Valores inculcados polos axentes sociais na configuración da personalidade. B2.6. Necesidade da crítica racional para alcanzar valores éticos universais, exemplificados na DUDH e baseados na dignidade humana.	B2.2. Describir e valorar a importancia da influencia do contorno social e cultural no desenvolvemento moral da persoa, a través da análise do papel que desempeñan os axentes sociais.	VEB2.2.1. Describe o proceso de socialización e valora a súa importancia na interiorización individual dos valores e as normas morais que rexen a conduta da sociedade en que vive.	50	x		2º trim.
CAA CD CSC	e g h			VEB2.2.2. Exemplifica, en colaboración en grupo, a influencia que teñen na configuración da personalidade os valores morais inculcados polos axentes sociais, entre eles a familia, a escola, os amigos e os medios de comunicación masiva, elaborando un esquema e conclusións, utilizando soportes informáticos.	5		x	2º trim.
CSC	ñ			VEB2.2.3. Xustifica e aprecia a necesidade da crítica racional, como medio indispensable para adecuar aos valores éticos universais establecidos na DUDH os costumes, as normas, os valores, etc., do seu medio, rexeitando todo o que atente contra a dignidade do humano e os seus dereitos fundamentais.	5		x	3º trim.
CCL	a h	B2.7. Diferenza entre a vida privada (regulada pola ética) e a vida pública (regulada polo dereito). Límites da liberdade nos dous ámbitos.	B2.3. Distinguir na persoa os ámbitos da vida privada e da vida pública, a primeira regulada pola ética e a segunda polo dereito, coa finalidade de identificar os límites da liberdade persoal e social.	VEB2.3.1. Define os ámbitos da vida privada e a pública, así como o límite da liberdade humana, en ambos os casos.	100	x		2º trim.
CAA	a b d h	B2.8. Habilidades emocionais de Goleman e valores éticos que atinxen ás relación humanas.	B2.4. Relacionar e valorar a importancia das habilidades da intelixencia emocional sinaladas por Goleman, en relación coa vida interpersoal, e establecer o seu vínculo cos valores éticos que enriquecen as relacións humanas.	VEB2.4.1. Comprende a importancia que para Goleman ten a capacidade de recoñecer as emocións alleas e a de controlar as relacións interpersoais, e elabora un resumo esquemático sobre o tema.	1		x	1º trim.
CCL	a	B2.9. Asertividade fronte a agresividade e a inhibición.	B2.5. Utilizar a conduta asertiva e as habilidades sociais,	VEB2.5.1. Explica en que consiste a conduta asertiva, facendo unha comparación co	100	x		1º trim.

Valores éticos. 1º de ESO				Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Temporización	
C. clave	Obx	Contidos	Crterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	%	PE	TA	
CSIEE	b d g h	B2.10. Aserividade e respecto á dignidade das outras persoas. B2.11. Aserividade e outras habilidades sociais.	coa finalidade de incorporar á súa personalidade algúns valores e virtudes éticas necesarias no desenvolvemento dunha vida social máis xusta e enriquecedora.	comportamento agresivo ou inibido, e adopta como principio moral fundamental, nas relacións interpersoais, o respecto á dignidade das persoas.	100	x		
CSC				VEB2.5.2. Amosa, nas relacións interpersoais, unha actitude de respecto cara ao dereito que todos os seres humano teñen a sentir, pensar e actuar de forma diferente, a equivocarse, a gozar do tempo de descanso, a ter unha vida privada, a tomar as súas propias decisións, etc., e nomeadamente a ser valorado de forma especial polo simple feito de ser persoa, sen discriminar nin menosprezar a ninguén, etc.				2º trim.
CAA CCL				VEB2.5.3. Emprega, en diálogos curtos reais ou inventados, habilidades sociais como a empatía, a escoita activa, a interrogación asertiva, etc., coa finalidade de que aprenda a utilízalos de forma natural na súa relación coas demais persoas.				2º trim.
CAA CCL CSIEE				VEB2.5.4. Exercita algunhas técnicas de comunicación interpersoal, mediante a realización de diálogos orais, tales como a forma axeitada de dicir non, o disco raiado, o banco de néboa, etc., co obxecto de dominalas e poder utilízalas no momento adecuado.				2º trim.
CSC	a b d h	B2.12. Valores e virtudes éticas nas relación interpersoais. B2.13. Deber moral e cívico do auxilio.	B2.6. Xustificar a importancia dos valores e das virtudes éticas para conseguir unhas relacións interpersoais xustas, respectuosas e satisfactorias.	VEB2.6.1. Identifica a adquisición das virtudes éticas como unha condición necesaria para lograr unhas boas relacións interpersoais, entre elas a prudencia, a lealdade, a sinceridade, a xenerosidade, etc.	50	x	3º trim.	
CSC				VEB2.6.2. Elabora unha lista con algúns valores éticos que deben estar presentes nas relacións entre o individuo e a sociedade, tales como responsabilidade, compromiso, tolerancia, pacifismo, lealdade, solidariedade, prudencia, respecto mutuo, xustiza, etc.				3º trim.
CSC				VEB2.6.3. Destaca o deber moral e cívico que todas as persoas teñen de prestar auxilio e socorro a outras cuxa vida, liberdade e seguridade estean en perigo de xeito inminente, colaborando na medida das súas posibilidades a prestar primeiros auxilios, en casos de emerxencia.				3º trim.
Bloque 3. A reflexión ética								
CSC	a d h	B3.1. Diferenzas entre ética e moral. Importancia da reflexión ética.	B3.1. Distinguir entre ética e moral, sinalando as semellanzas e as diferenzas entre elas e estimando a importancia da reflexión ética como un saber práctico necesario para guiar de forma racional a conduta do ser humano á súa plena realización.	VEB3.1.1. Recoñece as diferenzas entre a ética e a moral.	100	x	2º trim.	
CSC				VEB3.1.2. Achega razóns que xustifiquen a importancia da reflexión ética.				2º trim.
CMCCT CSC	a d f h	B3.2. Conduta instintiva animal e o comportamento racional, libre e moral do ser humano.	B3.2. Destacar o significado e a importancia da natureza moral do ser humano, tomando conciencia da necesidade que ten de normas éticas.	VEB3.2.1. Distingue entre a conduta instintiva do animal e o comportamento racional e libre do ser humano, destacando a magnitude das súas diferenzas e apreciando as consecuencias que estas teñen na vida das persoas.	100	x	2º trim.	
CCL	a b d e f g h	B3.3. Liberdade e concepto de persoa. B3.4. Influencia na liberdade da intelixencia e da vontade. B3.5. Factores biolóxicos, psicolóxicos, sociais, culturais e ambientais, que inflúen no desenvolvemento da intelixencia e a vontade, nomeadamente o papel da educación.	B3.3. Recoñecer que a liberdade constitúe a raíz da estrutura moral na persoa e apreciar o papel que a intelixencia e a vontade teñen como factores que incrementan a capacidade de autodeterminación.	VEB3.3.1. Describe a relación entre a liberdade e o concepto de persoa.	50	x	2º trim.	
CAA				VEB3.3.2. Analiza e valora a influencia que teñen na liberdade persoal a intelixencia, que nos permite coñecer posibles opcións para elixir, e a vontade, que nos dá a fortaleza suficiente para facer o que temos decidido facer.				2º trim.
CCL CD CMCCT				VEB3.3.3. Analiza algúns factores biolóxicos, psicolóxicos, sociais, culturais e ambientais, que inflúen no desenvolvemento da intelixencia e a vontade, nomeadamente o papel da educación, e expón as súas conclusións de forma clara, mediante unha presentación realizada con soportes informáticos e audiovisuais.				2º trim.

Valores éticos. 1º de ESO				Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Temporización	
C. clave	Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	%	PE	TA	
CCL	a	B3.6. Valores. O seu papel na vida individual e colectiva. B3.7. Clases de valores. B3.8. Xerarquías de valores.	B3.4. Xustificar e apreciar o papel dos valores na vida persoal e social, resaltando as súas características, a súa clasificación e a súa xerarquía, coa finalidade de comprender a súa natureza e a súa importancia.	VEB3.4.1. Explica o que son os valores e as súas principais características, e aprecia a súa importancia na vida individual e colectiva das persoas.	50	x	2º trim.	
CAA CSC	b			VEB3.4.2. Procura e selecciona información sobre a existencia de clases de valores: relixiosos, afectivos, intelectuais, vitais, etc.	50	x	2º trim.	
CD CSC	d			VEB3.4.3. Realiza, en traballo en grupo, unha xerarquía de valores, explicando a súa fundamentación racional, mediante unha exposición usando medios informáticos ou audiovisuais.	5		x	2º trim.
	e							
	h							
CSC	a	B3.9. Carácter distintivo dos valores éticos.	B3.5. Resaltar a importancia dos valores éticos, as súas especificacións e a súa influencia na vida persoal e social do ser humano, destacando a necesidade de ser recoñecidos e respectados por todos.	VEB3.5.1. Explica a diferenza entre os valores éticos e o resto dos valores, e valora a importancia para a persoa dos valores éticos.	10		x	2º trim.
	d							
	h							
CSC	a	B3.10. Valores e normas éticas, e os seus efectos beneficiosos para a persoa e para a comunidade.	B3.6. Tomar conciencia da importancia dos valores e das normas éticas, como guía da conduta individual e social, asumindo a responsabilidade de difundilos e promovelos polos beneficios que proporcionan á persoa e á comunidade.	VEB3.6.1. Destaca algunhas das consecuencias negativas que, a nivel individual e comunitario, ten a ausencia de valores e normas éticas, tales como o egoísmo, a corrupción, a mentira, o abuso de poder, a intolerancia, a insolidariedade, a violación dos dereitos humanos, etc.	100	x	2º trim.	
	d			VEB3.6.2. Emprende, utilizando a iniciativa persoal e a colaboración en grupo, a organización e o desenvolvemento dunha campaña no seu medio, co fin de promover o recoñecemento dos valores éticos como elementos fundamentais do pleno desenvolvemento persoal e social.	5		x	2º trim.
	e							
CAA CSC CSIEE	g							
	h							
Bloque 5. Os valores éticos, o dereito, a Declaración Universal dos Dereitos Humanos (DUDH) e outros tratados internacionais sobre dereitos humanos								
CCL	a	B5.1. Preámbulo da DUDH: a dignidade das persoas como fundamento dos seus dereitos universais, inalienables e innatos. B5.2. Dereitos da muller: patróns económicos e socioculturais que fomentaron a violencia e desigualdade de xénero. B5.3. Dereitos da infancia.	B5.1. Identificar, no preámbulo da DUDH, o respecto á dignidade das persoas e os seus atributos esenciais como o fundamento do que derivan todos os dereitos humanos. B5.2. Estimar a importancia do problema actual do exercicio dos dereitos da muller e da infancia en grande parte do mundo, coñecendo as súas causas e tomando conciencia deles, coa finalidade de promover a súa solución.	VEB5.1.1. Explica e aprecia en que consiste a dignidade que esta declaración recoñece ao ser humano como persoa, posuidora duns dereitos universais, inalienables e innatos, mediante a lectura do seu preámbulo.	5		x	3º trim.
	c			VEB5.2.1. Dá razóns sobre a orixe histórica do problema dos dereitos da muller, recoñecendo os patróns económicos e socioculturais que fomentaron a violencia e a desigualdade de xénero.	100	x	3º trim.	
CSC	b			VEB5.2.2. Xustifica a necesidade de actuar en defensa dos dereitos da infancia, loitando contra a violencia e o abuso do que nenos e as nenas son vítimas no século XXI, tales como o abuso sexual, o traballo infantil, ou a súa utilización como soldados/as, etc.	100	x	3º trim.	
	d			VEB5.2.3. Emprende, en colaboración en grupo, a elaboración dunha campaña contra a discriminación da muller e a violencia de xénero no seu medio familiar, escolar e social, e avalía os resultados obtidos.	5		x	3º trim.
	e							
	g							
CAA CSC CCL	a	B5.4. Organizacións que traballan polos dereitos humanos: institucións internacionais e ONG.	B5.3. Apreciar o labor que realizan institucións e ONG que traballan pola defensa dos dereitos humanos, auxiliando as persoas que por natureza os posúen, pero non teñen a oportunidade de exercelos.	VEB5.3.1. Indaga, en traballo en colaboración, sobre o traballo de institucións e voluntarios/as que, en todo o mundo, traballan polo cumprimento dos dereitos humanos (Amnistía Internacional, e ONG como Mans Unidas, Médicos sen Fronteiras e Cáritas, entre outros), e elabora e expresa as súas conclusións.	5		x	3º trim.
	d							
	e							
	g							

IV. 2. Temporalización por unidades didácticas.

1º trimestre: unidades 1-3

Unidade 1: ANIMAIS E PERSOAS

Unidade 2: EMOCIÓNS E SENTIMENTOS

Unidade 3: INDIVIDUO E SOCIEDADE

2º trimestre: unidades 4-6

Unidade 4: A RELACIÓN COS DEMAIS

Unidade 5: MORAL

Unidade 6: OS VALORES ÉTICOS

3º trimestre: unidades 10-12

Unidade 10: OS DEREITOS HUMANOS

Unidade 11: MORAL E TECNOLOXÍA

Unidade 12: OS PROBLEMAS DO AVANCE TECNOLÓXICO

IV. 3. A cerca dos procedementos e instrumentos de avaliación.

A observación directa dos alumnos na aula, o que nos vai dar información, fundamentalmente, sobre procedementos e actitudes: participación, interese, espírito crítico e actitude tolerante

As intervencións orais, que nos permiten avaliar o grao de comprensión dos conceptos e a capacidade de usalos en contextos diferentes.

A realización das actividades diarias propostas na clase

As probas de exame, que consistirán basicamente na realización de actividades que permitan comprobar si o alumno coñece, comprende e valora os contidos básicos de cada unidade tomando como referencia os contidos mínimos sombreados na táboa de estándares de aprendizaxe.

V. Concrecións metodolóxicas que require a materia.

En cada tema partiremos duna actividade inicial orientada a explicitar as ideas previas do alumnado e provocar unha clarificación cognitiva. Seguiremos con información conceptual estruturada con explicación do profesor. Finalizaremos con actividades individuais ou de grupo que permitan ao alumnado afianzar e ampliar os contidos de cada unidade, e que propicien ademais, o desenvolvemento das competencias básicas.

VI. Materiais e recursos didácticos que se vaian utilizar.

Como material base utilizaremos o libro de Fernando Martínez Llorca e varios “Valores éticos 1º E.S.O.” da editorial Anaya, ademais faremos uso de materiais procedentes dos diversos medios de comunicación, material audiovisual, etc e apuntamentos do profesor.

VII. Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.

Para cualificar mediante unha nota teranse en conta os seguintes apartados:

A- Probas escrita (Exames). Cada proba valorarase de 0 a 10 puntos, podendo expresarse ata dous decimais. A nota deste apartado será a media das cualificacións obtidas nas distintas probas e suporá o 60% da nota final.

A valoración de cada proba farase segundo os criterios especificados en cada unha.

B- Exercicios (Actividades realizadas na aula ou na casa) e **caderno de clase**. Cada exercicio valorarase de 0 a 10 puntos, podendo expresarse ate dous decimais. A nota deste apartado será a media das cualificacións obtidas nas distintas actividades, suporá o 30% da nota final.

A valoración de traballos e actividades realizarase conforme os seguintes criterios:

.Presentación: 20%

.Redacción e corrección ortográfica: 30%

.Contidos: 50%

A valoración do caderno de clase realizarase conforme os seguintes criterios:

.Presentación: 20%

.Redacción: 30%

.Contidos actualizados: 50%

C- Comportamento e actitude do alumno na aula. A valoración do comportamento do alumno farase conforme a 10 ítems:

-Puntualidade.

-Asistencia (faltas xustificadas).

-Respecto ó profesor.

-Respecto ós compañeiros.

-Interese pola materia.

-Traer o material á aula.

-Participación na aula.

-Traballo na aula.

-Participación en actividade relacionadas coa materia.

-Participación no traballo en grupo.

A nota deste apartado suporá o 10% da nota final, valendo cada ítem 0,1.

A cualificación de cada trimestre será o resultado da suma das cualificacións obtidas polo alumno nos distintos apartados

As probas realizadas polo alumnado que sexan copiadas ou plaxiadas serán invalidadas e repetidas.

Non se pode asistir os exames con móbiles, ou calquera tipo de aparellos. Si o profesor localiza no exame algún destes aparello ou “chuletas”, poderá obrigar ó alumno/a a repetir as probas ou exames correspondentes. O profesor poderá esixir ós alumnos a retirada de calquera tipo de aparello.

Considerarase que o alumno ou alumna promociona nesta materia cando como resultado da avaliación continua acada unha cualificación mínima de 5, atendendo a todos os elementos sinalados nos criterios de cualificación.

Ponderación: 4- 4,4:4/ 4,5 -5:5. As demais notas seguirán o mesmo criterio.

O alumnado que se teña que presentar na convocatoria extraordinaria de setembro, será avaliado segundo os mesmos criterios xa especificados.

4. VALORES ÉTICOS 2º DE ESO

IV. Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de temporalización, grao mínimo de consecución para superar a materia e procedementos e instrumentos de avaliación.

IV. 1. Concreción na táboa do curriculum.

		Valores éticos. 2º de ESO			Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Tempora- lización
C. clave	Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	%	PE	TA	
Bloque 1. A dignidade da persoa								
CCL	A d h l	B1.1. Conceptos de persoa achegados pola filosofía.	B1.1. Construír un concepto de persoa, consciente de que esta é indefinible, valorando a dignidade que posúe polo feito de ser libre.	VEB1.1.1. Sinala as dificultades para definir o concepto de persoa, analizando algunhas definicións achegadas por filósofos/as.	10		x	1º trim.
CSC	A c d h l	B1.2. Visión kantiana: a persoa como suxeito autónomo e como un fin en si mesma.	B1.2. Identificar os conceptos de heteronomía e autonomía, mediante a concepción kantiana da persoa, coa finalidade de valorar a súa importancia e aplicala na realización da vida moral.	VEB1.2.1. Explica a concepción kantiana do concepto de persoa, como suxeito autónomo capaz de ditar as súas propias normas morais.	10		x	1º trim.
CSC	A c d h l			VEB1.2.2. Comenta e valora a idea de Kant ao concibir a persoa como un fin en si mesma, rexeitando a posibilidade de ser tratada por outros como instrumento para alcanzar fins alleos a ela.	10		x	1º trim.
CSC	A b d h	B1.3. Noción aristotélica da virtude: relación cos actos, os hábitos e o carácter. Virtudes éticas.	B1.3. Entender a relación entre os actos, os hábitos e o desenvolvemento do carácter, mediante a comprensión do concepto de virtude en Aristóteles e, en especial, o relativo ás virtudes éticas, pola importancia que teñen no desenvolvemento da personalidade.	VEB1.3.1. Sinala en que consiste a virtude e as súas características en Aristóteles, indicando a súa relación cos actos, os hábitos e o carácter.	10		x	1º trim.
CAA	A b d h			VEB1.3.2. Enumera algúns dos beneficios que, segundo Aristóteles, achegan as virtudes éticas	10		x	1º trim.

Valores éticos. 2º de ESO					Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Temporización
C. clave	Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	%	PE	TA	
CCL CSC	l			ao ser humano, identifica algunhas destas e ordénalas segundo un criterio racional.				
Bloque 2. A comprensión, o respecto e a igualdade nas relacións interpersoais								
CCL CD	A b e g h	B2.1. Diferenzas entre ética e dereito. B2.2. Posibles conflitos entre os valores que regulan a vida privada e os que regulan a vida pública.	B2.1. Distinguir, na persoa, os ámbitos da vida privada e da vida pública, a primeira regulada pola ética e a segunda polo dereito, coa finalidade de identificar os límites da liberdade persoal e social.	VEB2.1.1. Distingue entre os ámbitos de acción que corresponden á ética e ao dereito, e expón as súas conclusións mediante unha presentación elaborada con medios informática.	100	X		2º trim.
CCL CSC CSIEE				VEB2.1.2. Reflexiona arredor do problema da relación entre estes dous campos, o privado e o público, e a posibilidade de que exista un conflito de valores éticos entre ambos, así como a forma de atopar unha solución baseada nos valores éticos, exemplificando de maneira concreta tales casos, e expón as súas posibles solucións fundamentadas eticamente.	50	X		2º trim.
Bloque 3. A reflexión ética								
CSC	A d h	B3.1. Diferenza entre ética e moral. B3.2. Reflexión ética como guía racional de conduta.	B3.1. Distinguir entre ética e moral, sinalando as semellanzas e as diferenzas entre elas, e estimando a importancia da reflexión ética como un saber práctico necesario para guiar de xeito racional a conduta do ser humano á súa plena realización.	VEB3.1.1. Recoñece as diferenzas entre a ética e a moral, no que se refire á súa orixe e á súa finalidade.	100	X		2º trim.
CSC				VEB3.1.2. Achega razóns que xustifiquen a importancia da reflexión ética, como unha guía racional de conduta necesaria na vida do ser humano, expresando de forma apropiada os argumentos en que se fundamenta.	50	X		2º trim.
CSC	A b d g h	B3.3. Estrutura moral da persoa. B3.4. Etapas do desenvolvemento moral en Piaget e Kohlberg. Paso da heteronomía á autonomía moral.	B3.2. Destacar o significado e a importancia da natureza moral do ser humano, analizando as súas etapas de desenvolvemento e tomando conciencia da necesidade que ten de normas éticas, libre e racionalmente asumidas, como guía do seu comportamento.	VEB3.2.1. Sinala en que consiste a estrutura moral da persoa como ser racional e libre, razón pola que esta é responsable da súa conduta e das consecuencias desta.	25	X		2º trim.
CCL CSC				VEB3.2.2. Explica as tres etapas do desenvolvemento moral na persoa, segundo a teoría de Piaget ou a de Kohlberg, e as características propias de cada unha, destacando como se pasa da heteronomía á autonomía moral.	5		x	2º trim.
CCL	A g h	B3.5. A liberdade como raíz da estrutura moral da persoa.	B3.3. Recoñecer que a liberdade constitúe a raíz da estrutura moral na persoa, e apreciar o papel da intelixencia e da vontade como factores que incrementan a capacidade de autodeterminación.	VEB3.3.1. Describe a relación entre a liberdade e os conceptos de persoa e estrutura moral.	5		x	2º trim.
CCL	A b c d e g h	B3.6. Características distintivas dos valores éticos. B3.7. Valores éticos e dignidade humana.	B3.4. Resaltar a importancia dos valores éticos, as súas especificacións e a súa influencia na vida persoal e social do ser humano, destacando a necesidade de ser recoñecidos e respectados por todos.	VEB3.4.1. Describe as características distintivas dos valores éticos, utilizando exemplos concretos deles e apreciando a súa relación esencial coa dignidade humana e a conformación dunha personalidade xusta e satisfactoria.	5		x	2º trim.
CSC CSIEE				VEB3.4.2. Emprega o espírito emprendedor para realizar, en grupo, unha campaña destinada a difundir a importancia de respectar os valores éticos, tanto na vida persoal como na social.	5		x	2º trim.
CCL	A b h	B3.8. Normas. Especificidade das normas éticas. B3.9. Relativismo moral dos sofistas. B3.10. Intelectualismo moral en Sócrates e Platón. B3.11. Relativismo moral fronte a obxectivismo moral.	B3.5. Establecer o concepto de normas éticas e apreciar a súa importancia, identificando as súas características e a natureza da súa orixe e validez, mediante o coñecemento do debate ético que existiu entre Sócrates e os sofistas.	VEB3.5.1. Define o concepto de norma e de norma ética, distinguíndoa das normas xurídicas, relixiosas, etc.	100	X		2º trim.
CCEC	l			VEB3.5.2. Sinala quen foron os sofistas e algúns dos feitos e das razóns en que se fundamentaba a súa teoría relativista da moral, destacando as consecuencias que esta ten na vida das persoas.	5		x	2º trim.
CCEC				VEB3.5.3. Coñece os motivos que levaron a Sócrates a afirmar o "intelectualismo moral", e explica en que consiste e a postura de Platón ao respecto.	5		x	2º trim.
CCL CSC				VEB3.5.4. Compara o relativismo e o obxectivismo moral apreciando a vixencia destas teorías éticas na actualidade, e expresa opinións de forma argumentada.	50	X		2º trim.
CAA CCL	B e g h	B3.12. Clasificación das teorías éticas: éticas de fins e éticas procedementais. B3.13. A ética de Epicuro como ética de fins.	B3.6. Explicar as características e os obxectivos das teorías éticas, así como a súa clasificación en éticas de fins e procedementais, sinalando os principios máis destacados do hedonismo de Epicuro.	VEB3.6.1. Enuncia os elementos distintivos das "teorías éticas" e argumenta a súa clasificación en éticas de fins e éticas procedementais, e elabora un esquema coas súas características máis destacadas.	50	X		2º trim.
CCEC	l			VEB3.6.2. Enuncia os aspectos fundamentais da teoría hedonista de Epicuro e os valores éticos que defende, destacando as características que a identifican como unha ética de fins.	5		x	2º trim.

Valores éticos. 2º de ESO					Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Temporización
C. clave	Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	%	PE	TA	
CAA CCL				VEB3.6.3. Elabora, en colaboración co grupo, argumentos a favor e/ou en contra do epicureísmo, e expón as súas conclusións cos argumentos racionais correspondentes.	5		x	2º trim.
CCL	B h	B3.14. O eudemonismo aristotélico como ética de fins. B3.15. O ben supremo da persoa en Aristóteles e as tres tendencias da alma.	B3.7. Entender os principais aspectos do eudemonismo aristotélico, identificándoo como unha ética de fins e valorando a súa importancia e a vivencia actuais.	VEB3.7.1. Explica o significado do termo "eudemonismo" e o que para Aristóteles significa a felicidade como ben supremo, e elabora e expresa conclusións.	5		x	2º trim.
CCEC	l			VEB3.7.2. Distingue os tres tipos de tendencias que hai no ser humano, segundo Aristóteles, e a súa relación co que el considera como ben supremo da persoa.	1		x	2º trim.
CCL				VEB3.7.3. Achega razóns para clasificar o eudemonismo de Aristóteles dentro da categoría da ética de fins.	5		x	2º trim.
CCL	B g h	B3.16. O utilitarismo como ética de fins: principio de utilidade; concepto de pracer; compatibilidade do egoísmo individual co altruismo universal; localización do valor moral nas consecuencias da acción.	B3.8. Comprender os elementos máis significativos da ética utilitarista e a súa relación co hedonismo de Epicuro, clasificándoa como unha ética de fins e elaborando argumentos que apoién a súa valoración persoal arredor desta formulación ética.	VEB3.8.1. Fai unha recensión das ideas fundamentais da ética utilitarista: o principio de utilidade, o concepto de pracer, a compatibilidade do egoísmo individual co altruismo universal e a localización do valor moral nas consecuencias da acción, entre outras.	1		x	2º trim.
CCEC	l			VEB3.8.2. Enumera as características que fan do utilitarismo e do epicureísmo unhas éticas de fins.	5		x	2º trim.
CCL CSIEE				VEB3.8.3. Argumenta racionalmente as súas opinións sobre a ética utilitarista.	1		x	2º trim.
Bloque 4. A xustiza e a política								
CCEC	A b e h l	B4.1. Relación entre ética, política e xustiza no pensamento aristotélico. B4.2. Semellanzas, diferenzas e relacións entre valores éticos e valores cívicos.	B4.1. Comprender e valorar a importancia da relación entre os conceptos de ética, política e xustiza, mediante a análise e a definición destes termos, destacando o vínculo entre eles no pensamento de Aristóteles.	VEB4.1.1. Explica e aprecia as razóns que dá Aristóteles para establecer un vínculo necesario entre ética, política e xustiza.	5		x	3º trim.
CAA				VEB4.1.2. Utiliza e selecciona información sobre os valores éticos e cívicos, identificando e apreciando as semellanzas, as diferenzas e as relacións entre eles.	5		x	3º trim.
CSIEE CD CSC	B e g h l	B4.3. A política de Aristóteles. B4.4. Concepto aristotélico de xustiza e a súa relación co ben común e a felicidade.	B4.2. Coñecer e apreciar a política de Aristóteles e as súas características esenciais, e entender o seu concepto de xustiza e a súa relación co ben común e a felicidade, elaborando un xuízo crítico sobre a perspectiva deste filósofo.	VEB4.2.1. Elabora, recorrendo á súa iniciativa persoal, unha presentación con soporte informático, sobre a política aristotélica como unha teoría organicista, cunha finalidade ética e que atribúe a función educativa ao Estado.	5		x	3º trim.
CAA CCL				VEB4.2.2. Selecciona e usa información, en colaboración co grupo, para entender e apreciar a importancia que Aristóteles lle dá á xustiza como valor ético no que se fundamenta a lexitimidade do Estado e a súa relación coa felicidade e o ben común, e expón as súas conclusións persoais debidamente fundamentadas.	1		x	3º trim.
Bloque 5. Os valores éticos, o dereito, a Declaración Universal dos Dereitos Humanos (DUDH) e outros tratados internacionais sobre dereitos humanos								
CCL CD	B e h	B5.1. Relacións entre ética e dereito.	B5.1. Sinalar a vinculación entre a ética, o dereito e a xustiza, a través do coñecemento das súas semellanzas, diferenzas e relacións.	VEB5.1.1. Procura e selecciona información en páxinas web, para identificar as diferenzas, as semellanzas e os vínculos entre a ética e o dereito.	50	X		3º trim.
Bloque 6. Os valores éticos e a súa relación coa ciencia e a tecnoloxía								
CAA CMCCT CSC	A b d	B6.1. Dimensión moral da ciencia e da tecnoloxía polo seu impacto en todos os ámbitos da vida humana. B6.2. Valores recollidos na DUDH como criterio para fixar límites á investigación científico-tecnolóxica.	B6.1. Recoñecer a importancia da dimensión moral da ciencia e a tecnoloxía, así como a necesidade de establecer límites éticos e xurídicos, coa finalidade de orientar a súa actividade consonte os valores defendidos pola DUDH.	VEB6.1.1. Utiliza información de distintas fontes para analizar a dimensión moral da ciencia e a tecnoloxía, avaliando o impacto positivo e negativo que estas poden ter en todos os ámbitos da vida humana (social, económico, político, ético e ecolóxico, etc.).	50	X		3º trim.
CCL CMCCT CSC	e f g h			VEB6.1.2. Achega argumentos que fundamenten a necesidade de pór límites éticos e xurídicos á investigación práctica, tanto científica como tecnolóxica, tomando a dignidade humana e os valores éticos recoñecidos na DUDH como criterio normativo.	5		x	3º trim.
CD CSIEE	m			VEB6.1.3. Recorre á súa iniciativa persoal para expor as súas conclusións sobre o tema tratado, utilizando medios informáticos e audiovisuais, de xeito argumentado e ordenado racionalmente.	5		x	3º trim.
CMCCT	A d g	B6.3. Problemas da tecnodependencia.	B6.2. Entender e valorar o problema da tecnodependencia e a alienación humana á que conduce.	VEB6.2.1. Destaca o problema e o perigo que representa para o ser humano a tecnodependencia, sinalando os seus síntomas e as súas causas, e estimando as súas consecuencias negativas, como unha adición incontrolada aos dispositivos electrónicos, aos	50	X		3º trim.

Valores éticos. 2º de ESO					Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Temporización
C. clave	Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	%	PE	TA	
	m			videoxogos e ás redes sociais, que conduce as persoas cara a unha progresiva deshumanización.				
CCL CMCCT CSC	A b d e f	B6.4. Dilemas morais que presentan os avances en medicina e biotecnoloxía.	B6.3. Utilizar os valores éticos contidos na DUDH no campo científico e tecnolóxico, coa finalidade de evitar a súa aplicación inadecuada e solucionar os dilemas morais que ás veces se presentan, nomeadamente no terreo da medicina e a biotecnoloxía.	VEB6.3.1. Analiza información seleccionada de diversas fontes, coa finalidade de coñecer en que consisten algúns dos avances en medicina e biotecnoloxía, que formulan dilemas morais (utilización de células nai, clonación, euxeñese, etc.), sinalando algúns perigos que estes encerran de prescindir do respecto á dignidade humana e os seus valores fundamentais.	5		x	3º trim.
CSC CSIEE	g h m			VEB6.3.2. Presenta unha actitude de tolerancia e respecto ante as opinións que se expresan na confrontación de ideas, coa finalidade de solucionar os dilemas éticos, sen esquecer a necesidade de empregar o rigor na fundamentación racional e ética de todas as alternativas de solución formuladas.	10		x	3º trim.

IV. 2. Temporalización por unidades didácticas.

1º trimestre:

Unidade 1: SER ADOLESCENTE

Unidade 2: FORXAR O CARÁCTER

Unidade 3: SOLUCIÓN DE CONFLICTOS

Unidade 4: RESPETÁMONOS

2º trimestre:

Unidade 5: A LIBERDADE

Unidade 6: SOCIEDADE, LIBERDADE E VALORES

Unidade 7: DEREITOS HUMANOS E CONSTITUCIÓN

Unidade 8: A UNIÓN EUROPEA

3º trimestre:

Unidade 9: LIBERDADE E IGUALDADE

Unidade 10: OS DEREITOS

Unidade 11: CIENCIA E ÉTICA

Unidade 12: TECNOLOXÍA E ÉTICA

IV. 3. A cerca dos procedementos e instrumentos de avaliación.

A observación directa dos alumnos na aula, o que nos vai dar información, fundamentalmente, sobre procedementos e actitudes: participación, interese, espírito crítico e actitude tolerante

As intervencións orais, que nos permiten avaliar o grao de comprensión dos conceptos e a capacidade de usalos en contextos diferentes.

A realización das actividades diarias propostas na clase

As probas de exame, que consistirán basicamente na realización de actividades que permitan comprobar si o alumno coñece, comprende e valora os contidos básicos de cada unidade

V. Concrecións metodolóxicas que require a materia.

En cada tema partiremos duna actividade inicial orientada a explicitar as ideas previas do alumnado e provocar unha clarificación cognitiva. Seguiremos con información conceptual estruturada con explicación do profesor. Finalizaremos con actividades individuais ou de grupo que permitan ao alumnado afianzar e ampliar os contidos de cada unidade, e que propicien ademais, o desenvolvemento das competencias básicas.

VI. Materiais e recursos didácticos que se vaian utilizar.

Para cualificar mediante unha nota teranse en conta os seguintes apartados:

A- Probas escrita (Exames). Cada proba valorarase de 0 a 10 puntos, podendo expresarse ata dous decimais. A nota deste apartado será a media das cualificacións obtidas nas distintas probas e suporá o 60% da nota final.

A valoración de cada proba farase segundo os criterios especificados en cada unha.

B- Exercicios (Actividades realizadas na aula ou na casa) e **caderno de clase**. Cada exercicio valorarase de 0 a 10 puntos, podendo expresarse ate dous decimais. A nota deste apartado será a media das cualificacións obtidas nas distintas actividades, suporá o 30% da nota final.

A valoración de traballos e actividades realizarase conforme os seguintes criterios:

.Presentación: 20%

.Redacción e corrección ortográfica: 30%

.Contidos: 50%

A valoración do caderno de clase realizarase conforme os seguintes criterios:

.Presentación: 20%

.Redacción: 30%

.Contidos actualizados: 50%

C- Comportamento e actitude do alumno na aula. A valoración do comportamento do alumno farase conforme a 10 items:

-Puntualidade.

-Asistencia (faltas xustificadas).

-Respecto ó profesor.

-Respecto ós compañeiros.

-Interese pola materia.

- Traer o material á aula.
- Participación na aula.
- Traballo na aula.
- Participación en actividade relacionadas coa materia.
- Participación no traballo en grupo.

A nota deste apartado suporá o 10% da nota final, valendo cada ítem 0,1.

A cualificación de cada trimestre será o resultado da suma das cualificacións obtidas polo alumno nos distintos apartados

As probas realizadas polo alumnado que sexan copiadas ou plaxiadas serán invalidadas e repetidas.

Non se pode asistir os exames con móbiles, ou calquera tipo de aparellos. Si o profesor localiza no exame algún destes aparello ou “chuletas”, poderá obrigar ó alumno/a a repetir as probas ou exames correspondentes. O profesor poderá esixir ós alumnos a retirada de calquera tipo de aparello.

Considerarase que o alumno ou alumna promociona nesta materia cando como resultado da avaliación continua acada unha cualificación mínima de 5, atendendo a todos os elementos sinalados nos criterios de cualificación.

Ponderación: 4- 4,4:4/ 4,5 -5:5. As demais notas seguirán o mesmo criterio.

O alumnado que se teña que presentar na convocatoria extraordinaria de setembro, será avaliado segundo os mesmos criterios xa especificados.

5. VALORES ÉTICOS 3º DE ESO

IV. Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de temporalización, grao mínimo de consecución para superar a materia e procedementos e instrumentos de avaliación.

IV. 1. Concreción na táboa do curriculum.

		Valores éticos. 3º ESO			Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Tempora- lización
C. clave	Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	%	PE	TA	
Bloque 4. A xustiza e a política								
CSC	A c d h l	B4.1. A democracia como forma de goberno na que se plasman os principios éticos da DUDH. B4.2. O Estado de dereito. B4.3. Léxico da unidade: democracia, cidadán/cidadá, soberanía, autonomía persoal, igualdade, xustiza, representatividade, etc. B4.4. División de poderes. A proposta de Montesquieu e a súa función de control do Estado por parte da cidadanía.	B4.1. Xustificar racionalmente a necesidade dos valores e principios éticos contidos na DUDH, como fundamento universal das democracias durante os séculos XX e XXI, destacando as súas características e a súa relación cos conceptos de "Estado de dereito" e "división de poderes".	VEB4.1.1. Fundamenta racionalmente e eticamente a elección da democracia como un sistema que está por riba doutras formas de goberno, polo feito de incorporar nos seus principios os valores éticos sinalados na DUDH.	100	X		1º trim.
CCL				VEB4.1.2. Define o concepto de "Estado de dereito" e establece a súa relación coa defensa dos valores éticos e cívicos na sociedade democrática.	75	X		1º trim.
CCL				VEB4.1.3. Describe o significado dos seguintes conceptos e establece a relación entre eles: democracia, cidadán/cidadá, soberanía, autonomía persoal, igualdade, xustiza, representatividade, etc.	100	X		1º trim.
CSC				VEB4.1.4. Explica a división de poderes proposta por Montesquieu e a función que desempeñan o poder lexislativo, o executivo e o xudicial no Estado democrático, como instrumento para evitar o monopolio do poder político e como medio que permite aos cidadáns e ás cidadás o control do Estado.	25	X		1º trim.
CSC	A d g h	B4.5. Deber moral da participación cidadá no exercicio da democracia. B4.6. Riscos de democracias que violen os dereitos humanos.	B4.2. Recoñecer a necesidade da participación activa dos cidadáns e das cidadás na vida política do Estado coa finalidade de evitar os riscos dunha democracia que viole os dereitos humanos.	VEB4.2.1. Asume e explica o deber moral e civil que teñen os cidadáns e as cidadás de participar activamente no exercicio da democracia, coa finalidade de que se respecten os valores éticos e cívicos no seo do Estado.	50	X		1º trim.
CSC CSIE E				VEB4.2.2. Define a magnitude dalgúns dos riscos que existen nos gobernos democráticos cando non se respectan os valores éticos da DUDH (dexeneración en demagogia, ditadura das maiorías, escasa participación cidadá, etc.) e formula posibles medidas para evitalos.	25	X		1º trim.
CCL CSC	A b c d h l	B4.7. A Constitución española: valores éticos nos que se fundamenta e conceptos preliminares que establece.	B4.3. Coñecer e valorar os fundamentos da Constitución española de 1978, identificando os valores éticos dos que parte e os conceptos preliminares que establece.	VEB4.3.1. Identifica e aprecia os valores éticos máis salientables nos que se fundamenta a Constitución española, e sinala a orixe da súa lexitimidade e a súa finalidade, mediante a lectura comprensiva e comentada do seu preámbulo.	25	X		1º trim.
CCL				VEB4.3.2. Describe os conceptos preliminares delimitados na Constitución española e a súa dimensión ética (nación española, pluralidade ideolóxica ou papel e funcións atribuídas ás Forzas Armadas), a través da lectura comprensiva e comentada dos artigos 1 ao 9.	10		x	1º trim.
CSC	A c d h	B4.8. Dereitos e liberdades públicas fundamentais na Constitución española.	B4.4. Amosar respecto pola Constitución española e identificar nela, mediante unha lectura explicativa e comentada, os dereitos e os deberes do individuo como persoa e cidadán ou cidadá, apreciando a súa adecuación á DUDH, coa finalidade de asumir de xeito consciente e responsable os principios de convivencia que ben rexer no Estado español.	VEB4.4.1. Sinala e comenta a importancia dos "dereitos e as liberdades públicas fundamentais da persoa" establecidos na Constitución: liberdade ideolóxica, relixiosa e de culto; carácter aconfesional do Estado; dereito á libre expresión de ideas e pensamentos; e dereito á reunión política e á libre asociación, e os seus límites.	75	X		1º trim.
CSC	A b c d g	B4.9. Adequación da Constitución española aos principios éticos da DUDH. B4.10. Deberes cidadáns na Constitución española. B4.11. Responsabilidade fiscal e principios reitores da política social e económica na Constitución española.	B4.5. Sinalar e apreciar a adecuación da Constitución española aos principios éticos definidos pola DUDH, mediante a lectura comentada e reflexiva dos "dereitos e deberes dos cidadáns" (artigos do 30 ao 38) e dos "principios reitores da política social e económica" (artigos do 39 ao 52).	VEB4.5.1. Coñece e aprecia na Constitución española a súa adecuación á DUDH, e sinala os valores éticos en que se fundamentan os dereitos e os deberes dos cidadáns e das cidadás, así como os principios reitores da política social e económica.	25	x		1º trim.
CCL CSIE				VEB4.5.2. Explica e asume os deberes cidadáns que establece a Constitución, e ordénaos segundo a súa importancia, xustificando a orde elixida.	25	X		1º trim.

		Valores éticos. 3º ESO			Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Temporización
C. clave	Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	%	PE	TA	
E	h							
CSC				VEB4.5.3. Achega razóns para xustificar a importancia que ten, para o bo funcionamento da democracia, o feito de que os cidadáns as cidadás sexan conscientes non só dos seus dereitos, senón tamén das súas obrigas como un deber cívico, xurídico e ético.	1		x	1º trim.
CSC				VEB4.5.4. Recoñece a responsabilidade fiscal dos cidadáns e da cidadás, e a súa relación cos orzamentos xerais do Estado como un deber ético que contribúe ao desenvolvemento do ben común.	1		x	1º trim.
CAA CSC	A b	B4.12. Estatuto de Autonomía de Galicia: título preliminar; título primeiro, capítulos I e II.	B4.6. Coñecer e valorar os elementos esenciais do Estatuto de autonomía de Galicia segundo aparece no seu título preliminar e no título primeiro, capítulos I e II.	VEB4.6.1. Sinala e comenta, a través do traballo colaborativo, os elementos esenciais do Estatuto de autonomía de Galicia recollidos no seu título preliminar.	25	X		1º trim.
CCL	g h			VEB4.6.2. Identifica e valora as características sinaladas no título I sobre o "poder galego".	1		x	1º trim.
CCL	l ñ			VEB4.6.3. Identifica e valora as funcións e as características do Parlamento sinaladas no capítulo I, e da Xunta e a súa Presidencia, segundo o capítulo II.	25	X		2º trim.
CSC	A d	B4.13. Desenvolvemento histórico da Unión Europea (UE): obxectivos e valores éticos en que se fundamenta, de acordo coa DUDH.	B4.7. Coñecer os elementos esenciais da UE, analizando os beneficios recibidos e as responsabilidades adquiridas polos estados membros e a súa cidadanía, coa finalidade de recoñecer a súa utilidade e os logros alcanzados por esta.	VEB4.7.1. Describe a integración económica e política da UE, o seu desenvolvemento histórico desde 1951, os seus obxectivos e os valores éticos nos que se fundamenta, de acordo coa DUDH.	25	X		2º trim.
CSC	h l	B4.14. Logros alcanzados pola UE en beneficio dos seus cidadáns e das súas cidadás.		VEB4.7.2. Identifica e aprecia a importancia dos logros alcanzados pola UE e o beneficio que estes supuxeron para a vida dos cidadáns e das cidadás (anulación de fronteiras e restricións alfandegueiras, libre circulación de persoas e capitais, etc.), así como as obrigas adquiridas en diferentes ámbitos (económico, político, da seguridade e a paz, etc.).	50	X		2º trim.
Bloque 5. Os valores éticos, o dereito, a Declaración Universal dos Dereitos Humanos (DUDH) e outros tratados internacionais sobre dereitos humanos								
CAA CD	A b e h	B5.1. Relación entre ética e dereito. B5.2. Relación entre legalidade e lexitimidade.	B5.1. Sinalar a vinculación entre a ética, o dereito e a xustiza, a través do coñecemento das súas semellanzas, diferenzas e relacións, e analizar o significado dos termos de legalidade e lexitimidade.	VEB5.1.1. Busca e selecciona información en páxinas web, para identificar as diferenzas, semellanzas e vínculos existentes entre a Ética e o Dereito, e entre a legalidade e a lexitimidade, elaborando e presentando conclusións fundamentadas.	25	X		2º trim.
CD CSC	A b e	B5.3. Xustificación das normas xurídicas. B5.4. Convencionalismo dos sofistas B5.5. Iusnaturalismo. Iusnaturalismo de Locke. B5.6. Iuspositivismo de Kelsen.	B5.2. Explicar o problema da xustificación das normas xurídicas, a través da análise das teorías do dereito natural ou iusnaturalismo, o convencionalismo e o positivismo xurídico, identificando a súa aplicación no pensamento xurídico de determinados/as filósofos/as, coa finalidade de ir conformando unha opinión argumentada sobre a fundamentación ética das leis.	VEB5.2.1. Elabora en grupo unha presentación con soporte dixital sobre a teoría iusnaturalista do dereito, o seu obxectivo e as súas características, identificando na teoría de Locke un exemplo desta no que se refire á orixe das leis xurídicas, a súa validez e as funcións que lle atribúe ao Estado.	1		x	2º trim.
CCEC	g h l			VEB5.2.2. Destaca e valora, no pensamento sofista, a distinción entre "physis" e "nomos", describindo a súa contribución ao convencionalismo xurídico, e elabora conclusións argumentadas arredor deste tema.	1		x	2º trim.
CCEC				VEB5.2.3. Analiza información sobre o positivismo xurídico de Kelsen, nomeadamente no relativo á validez das normas e dos criterios que utiliza, especialmente o de eficacia, e a relación que establece entre a ética e o dereito.	1		x	2º trim.
CAA CD CSIE E				VEB5.2.4. Recorre ao espírito emprendedor e á iniciativa persoal para elaborar unha presentación con medios informáticos, en colaboración co grupo, comparando as tres teorías do dereito e explicando as súas conclusións.	1		x	2º trim.
CSC	A b d	B5.7. Elaboración da DUDH e creación da ONU. Circunstancias históricas, obxectivos de ambos os acontecementos e papel da DUDH como código ético de conduta dos estados.	B5.3. Analizar o momento histórico e político que impulsou a elaboración da DUDH e a creación da ONU, coa finalidade de entendela como unha necesidade do seu tempo, cuxo valor continúa vixente como fundamento ético universal da lexitimidade do dereito e dos estados.	VEB5.3.1. Explica a función da DUDH como un código ético recoñecido polos países integrantes da ONU, coa finalidade de promover a xustiza, a igualdade e a paz en todo o mundo.	75	X		3º trim.
CAA	e h l			VEB5.3.2. Contrasta información dos acontecementos históricos e políticos que orixinaron a DUDH, entre eles o uso das ideoloxías nacionalistas e racistas que defendían a superioridade duns homes sobre outros, chegando ao extremo do Holocausto xudeu, así como a discriminación e o exterminio de todas as persoas que non pertencesen a unha determinada etnia, a un modelo físico, a unha relixión, a unhas ideas políticas, etc.	25		x	3º trim.
CCEC				VEB5.3.3. Sinala os obxectivos da creación da ONU e a data en que se asinou a DUDH, e valora a importancia deste feito para a historia da humanidade.	25	X		3º trim.

Valores éticos. 3º ESO				Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Temporización	
C. clave	Obx	Contidos	Cráterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	%	PE	TA	
CAA CCL	A b c d e g h l	B5.8. Estrutura da DUDH: os seus artigos e os tipos de dereito.	B5.4. Interpretar e apreciar o contido e a estrutura interna da DUDH, coa finalidade de coñecerla e propiciar o seu apreco e respecto.	VEB5.4.1. Constrúe un esquema sobre a estrutura da DUDH, que se compón dun preámbulo e 30 artigos que poden clasificarse da seguinte maneira: Os artigos 1 e 2 refírense aos dereitos inherentes a todas as persoas: a liberdade, a igualdade, a fraternidade e a non-discriminación. Os artigos do 3 ao 11 refírense aos dereitos individuais. Os artigos do 12 ao 17 establecen os dereitos do individuo en relación coa comunidade. Os artigos do 18 ao 21 sinalan os dereitos e as liberdades políticas. Os artigos do 22 ao 27 céntranse nos dereitos económicos, sociais e culturais. Finalmente, os artigos do 28 ao 30 refírense á interpretación de todos eles, ás condicións necesarias para o seu exercicio e aos seus límites.	1		x	3º trim.
CCEC CSC CSIE E				VEB5.4.2. Elabora unha campaña, en colaboración co grupo, coa finalidade de difundir a DUDH como fundamento do dereito e a democracia, no seu medio escolar, familiar e social.	25	X		3º trim.
CCEC	B h l	B5.9. Xeracións de dereitos e feitos históricos que influíron no seu desenvolvemento.	B5.5. Comprender o desenvolvemento histórico dos dereitos humanos como unha conquista da humanidade	VEB5.5.1. Describe os feitos máis influentes no desenvolvemento histórico dos dereitos humanos da primeira xeración (dereitos civís e políticos), da segunda xeración (económicos, sociais e culturais) e da terceira (dereitos dos pobos á solidariedade, ao desenvolvemento e á paz).	25	X		3º trim.
CAA CD CSC	A c d e	B5.10. Problemas aos que se enfrenta o exercicio dos dereitos civís e políticos da DUDH.	B5.6. Avaliar, utilizando o xuízo crítico, a magnitude dos problemas aos que se enfrenta a aplicación da DUDH.	VEB5.6.1. Investiga mediante información obtida en distintas fontes, sobre os problemas e os retos da aplicación da DUDH, no que se refire ao exercicio de dereitos civís (destacando os problemas relativos á intolerancia, a exclusión social, a discriminación da muller, a violencia de xénero e a existencia de actitudes como a homofobia, o racismo, a xenofobia, o acoso laboral e escolar, etc.) e dos dereitos políticos (guerras, terrorismo, ditaduras, xenocidio, refuxiados/as políticos/as, etc.).	75	X		3º trim.
Bloque 6. Os valores éticos e a súa relación coa ciencia e a tecnoloxía								
CAA CD CMC CT CSC	A b d e f g h	B6.1. Necesidade de criterios éticos na investigación científica. Progreso científico-técnico e valores éticos.	B6.1. Recoñecer que existen casos en que a investigación científica non é neutral, senón que está determinada por intereses políticos, económicos, etc., mediante a análise da idea de progreso e a súa interpretación equivocada, cando os obxectivos non respectan un código ético fundamentado na DUDH.	VEB6.1.1. Obtén e selecciona información, traballando en colaboración, dalgúns casos nos que a investigación científica e tecnolóxica non foi guiada nin é compatible cos valores éticos da DUDH, xerando impactos negativos nos ámbitos humano e ambiental, sinalando as causas.	25	X		3º trim.
CCL CMC CT				VEB6.1.2. Diserta, colaborando en grupo, sobre a idea de progreso na ciencia e a súa relación cos valores éticos, o respecto á dignidade humana e o seu medio, e elabora e expón conclusións.	50	X		3º trim.
CCL CMC CT CSIE E				VEB6.1.3. Selecciona e contrasta información, colaborando en grupo, sobre algunhas das ameazas da aplicación indiscriminada da ciencia e a tecnoloxía para o contorno ambiental e para a vida (explotación descontrolada dos recursos naturais, destrución de hábitats, contaminación química e industrial, choiva ácida, cambio climático, desertificación, etc.).	75	X		3º trim.

IV. 2. Temporalización por unidades didácticas.

1º trimestre: unidades 1,2

Unidade 1: QUE É A XUSTIZA

Unidade 2: A POLÍTICA

2º trimestre: unidades 3,4

Unidade 3: XUSTIFICACIÓN DAS NORMAS XURÍDICAS

Unidade 4: A CONQUISTA DOS DEREITOS HUMANOS

3º trimestre: unidades 5,6

Unidade 5: CIENCIA, TÉCNICA E SOCIEDADE

Unidade 6: A BIOÉTICA

IV. 3. A cerca dos procedementos e instrumentos de avaliación.

A observación directa dos alumnos na aula, o que nos vai dar información, fundamentalmente, sobre procedementos e actitudes: participación, interese, espírito crítico e actitude tolerante

As intervencións orais, que nos permiten avaliar o grao de comprensión dos conceptos e a capacidade de usalos en contextos diferentes.

A realización das actividades diarias propostas na clase

As probas de exame, que consistirán basicamente na realización de actividades que permitan comprobar si o alumno coñece, comprende e valora os contidos básicos de cada unidade

V. Concrecións metodolóxicas que require a materia.

En cada tema partiremos duna actividade inicial orientada a explicitar as ideas previas do alumnado e provocar unha clarificación cognitiva. Seguiremos con información conceptual estruturada con explicación do profesor. Finalizaremos con actividades individuais ou de grupo que permitan ao alumnado afianzar e ampliar os contidos de cada unidade, e que propicien ademais, o desenvolvemento das competencias básicas.

VI. Materiais e recursos didácticos que se vaian utilizar.

Como material base utilizaremos o libro de Fernando Martínez Llorca e varios “ Valores éticos 3º E.S.O.” da editorial Anaya, ademais faremos uso de materiais procedentes dos diversos medios de comunicación, material audiovisual, etc e apuntamentos do profesor.

VII. Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.

Para cualificar mediante unha nota teranse en conta os seguintes apartados:

A-Probos escrita (Exames). Cada proba valorarase de 0 a 10 puntos, podendo expresarse ata dous decimais. A nota deste apartado será a media das cualificacións obtidas nas distintas probas e suporá o 60% da nota final.

A valoración de cada proba farase segundo os criterios especificados en cada unha.

B- Exercicios (Actividades realizadas na aula ou na casa) e **caderno de clase**. Cada exercicio valorarase de 0 a 10 puntos, podendo expresarse ate dous decimais. A note deste apartado será a media das cualificacións obtidas nas distintas actividades, suporá o 30% da nota final.

A valoración de traballos e actividades realizarase conforme os seguintes criterios:

- .Presentación: 20%
- .Redacción e corrección ortográfica: 30%
- .Contidos: 50%

A valoración do caderno de clase realizarase conforme os seguintes criterios:

- .Presentación: 20%
- .Redacción: 30%
- .Contidos actualizados: 50%

C- Comportamento e actitude do alumno na aula.A valoración do comportamento do alumno farase conforme a 10 items:

- Puntualidade.
- Asistencia (faltas xustificadas).
- Respecto ó profesor.
- Respecto ós compañeiros.
- Interese pola materia.
- Traer o material á aula.
- Participación na aula.
- Traballo na aula.
- Participación en actividade relacionadas coa materia.
- Participación no traballo en grupo.

A nota deste apartado suporá o 10% da nota final, valendo cada ítem 0,1.

A cualificación de cada trimestre será o resultado da suma das cualificacións obtidas polo alumno nos distintos apartados

As probas realizadas polo alumnado que sexan copiadas ou plaxiadas serán invalidadas e repetidas.

Non se pode asistir os exames con móbiles, ou calquera tipo de aparellos. Si o profesor localiza no exame algún destes aparello ou “chuletas”, poderá obrigar ó alumno/a a repetir as probas ou exames correspondentes. O profesor poderá esixir ós alumnos a retirada de calquera tipo de aparello.

Considerarase que o alumno ou alumna promociona nesta materia cando como resultado da avaliación continua acada unha cualificación mínima de 5, atendendo a todos os elementos sinalados nos criterios de cualificación.

Ponderación: 4- 4,4:4/ 4,5 -5:5. As demais notas seguirán o mesmo criterio.

O alumnado que se teña que presentar na convocatoria extraordinaria de setembro, será avaliado segundo os mesmos criterios xa especificados.

6. VALORES ÉTICOS 4º DE ESO

IV. Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de temporalización, grao mínimo de consecución para superar a materia e procedementos e instrumentos de avaliación.

IV. 1. Concreción na táboa do curriculum.

Valores éticos. 4º de ESO					Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Temporización
C. clave	Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	%	PE	TA	
Bloque 1. A dignidade da persoa								
CSC	A	B1.1. A dignidade do ser humano como valor básico no que se asenta a DUDH. B1.2. Atributos esenciais do ser humano na DUDH: razón, conciencia e liberdade. B1.3. Léxico do bloque: dignidade da persoa, fraternidade, liberdade humana, trato digno, xuízo xusto, trato inhumano ou degradante, detención arbitraria, presunción de inocencia, discriminación, violación de dereitos, etc.	B1.1. Interpretar e valorar a importancia da dignidade da persoa como o valor do que parte e no que se fundamenta a DUDH, subliñando os atributos inherentes á natureza humana e os dereitos inalienables e universais que derivan dela, como o punto de partida sobre o que deben xirar os valores éticos nas relacións humanas a nivel persoal, social, estatal e universal.	VEB1.1.1. Identifica a orixe dos dereitos inalienables e universais que establece a DUDH na dignidade do ser humano en tanto que persoa e os atributos inherentes á súa natureza.	25	X		1º trim.
CCL	b			VEB1.1.2. Identifica na DUDH os atributos esenciais do ser humano: razón, conciencia e liberdade.	25	X		1º trim.
CAA	c			VEB1.1.3. Relaciona adecuadamente os termos e as expresións seguintes, que se utilizan na DUDH: dignidade da persoa, fraternidade, liberdade humana, trato digno, xuízo xusto, trato inhumano ou degradante, detención arbitraria, presunción de inocencia, discriminación,	100	X		1º trim.
	d							
	h							

Valores éticos. 4º de ESO				Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Temporización		
C. clave	Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	%	PE	TA		
				violación de dereitos, etc.					
Bloque 2. A comprensión, o respecto e a igualdade nas relacións interpersoais									
CCL	A	B2.1. Dereitos e liberdades dos individuos establecidos na DUDH que o Estado debe respectar.	B2.1. Explicar, baseándose na DUDH, os principios que deben rexer as relacións entre a cidadanía e o Estado, co fin de favorecer o seu cumprimento na sociedade en que viven.	VEB2.1.1. Comenta, segundo o establecido pola DUDH nos artigos do 12 ao 17, os dereitos do individuo que o Estado debe respectar e fomentar, nas relacións existentes entre ambos.	1		x	1º trim.	
CCL	b			VEB2.1.2. Explica os límites do Estado que establece a DUDH nos artigos do 18 ao 21, ao determinar as liberdades dos cidadáns e das cidadás que este debe protexer e respectar.	1		x	1º trim.	
CCL	c			VEB2.1.3. Elabora unha presentación con soporte informático e audiovisual que ilustre os contidos máis sobresalientes tratados no tema, e expón as súas conclusións de xeito argumentado.	1			x	1º trim.
CD CSIEE	d e g h								
CCEC CCL	A	B2.2. Fenómeno da socialización global. B2.3. Perigos da socialización global á marxe dos valores éticos universais. B2.4. Medios de comunicación de masas e socialización global. Conflito entre liberdade de expresión outros dereitos.	B2.2. Explicar en que consiste a socialización global e a súa relación cos medios de comunicación masiva, valorando os seus efectos na vida e no desenvolvemento moral das persoas e da sociedade, e reflexionar acerca do papel que deben ter a ética e o Estado en relación con este tema.	VEB2.2.1. Describe e avalía o proceso de socialización global, mediante o que se produce a interiorización de valores, normas, costumes, etc.	100	X		1º trim.	
CSC	c			VEB2.2.2. Señala os perigos que encerra o fenómeno da socialización global se se desenvolve á marxe dos valores éticos universais, e debate acerca da necesidade de establecer límites éticos e xurídicos neste tema.	50	X		1º trim.	
CCEC CCL	d			VEB2.2.3. Diserta acerca do impacto que teñen os medios de comunicación masiva na vida moral das persoas e da sociedade, expresando as súas opinións con rigor intelectual.	100	X		1º trim.	
CCEC CSC	g h			VEB2.2.4. Valora a necesidade dunha regulación ética e xurídica en relación co uso de medios de comunicación masiva, respectando o dereito á información e á liberdade de expresión que posúen os cidadáns e as cidadás.	100	X		1º trim.	
Bloque 3. A reflexión ética									
CSC	A	B3.1. Importancia e valor da reflexión ética como defensa dos DDHH. B3.2. Novos campos da ética aplicada: profesional, bioética, ambiente, economía, empresa, ciencia e tecnoloxía, etc.	B3.1. Recoñecer que a necesidade dunha regulación ética é fundamental no mundo actual de grandes e rápidos cambios, debido á magnitude dos perigos aos que se enfrenta o ser humano, polo que resulta necesaria a súa actualización e a ampliación aos novos campos de acción da persoa, co fin de garantir o cumprimento dos dereitos humanos.	VEB3.1.1. Xustifica racionalmente e estima a importancia da reflexión ética no século XXI, como instrumento de protección dos dereitos humanos ante o perigo que poden representar entes posuidores de grandes intereses políticos e económicos e grupos violentos, que teñen ao seu alcance armamento de grande alcance científico e tecnolóxico, capaces de pór en grande risco os dereitos fundamentais da persoa.	100	X		3º trim.	
CMCCT CSIEE	d f h			VEB3.1.2. Señala algúns dos novos campos aos que se aplica a ética (profesional, bioética, ambiente, economía, empresa, ciencia e tecnoloxía, etc.).	25	X		3º trim.	
CSIEE	A	B3.3. Proxecto de vida persoal: límites e oportunidades que ofrecen as circunstancias persoais, e valores éticos que serven como guía.	B3.2. Comprender e apreciar a importancia que teñen para o ser humano do século XXI as circunstancias que o rodean, salientando os límites que lle impoñen e as oportunidades que lle ofrecen para a elaboración do seu proxecto de vida, conforme os valores éticos que libremente elixe e que dan sentido á súa existencia.	VEB3.2.1. Describe e avalía as circunstancias que no momento actual o/a rodean, identificando as limitacións e as oportunidades que se lle formulan desde as perspectivas social, laboral, educativa, económica, familiar, afectiva, etc., co obxecto de deseñar, a partir delas, o seu proxecto de vida persoal, determinando libremente os valores éticos que deben guialo/a.	1		x	1º trim.	
	d g h m								
CCL	A	B3.4. Éticas formais e éticas materiais. B3.5. Ética kantiana: carácter formal. Autonomía da persoa como valor ético fundamental.	B3.3. Distinguir os principais valores éticos nos que se fundamentan as éticas formais, establecendo a súa relación coa ética kantiana e sinalando a importancia que este filósofo lle atribúe á autonomía da persoa como valor ético fundamental.	VEB3.3.1. Define os elementos distintivos das éticas formais e compáraos cos relativos ás éticas materiais.	100	X		2º trim.	
CCL	b			VEB3.3.2. Explica as características da ética kantiana (formal, universal e racional), así como a importancia da súa achega á ética universal.	25	X		2º trim.	
CSC	d h l			VEB3.3.3. Aprecia, na ética kantiana, o seu fundamento na autonomía da persoa como valor ético esencial e a súa manifestación no imperativo categórico e as súas formulacións.	25	X		2º trim.	
CAA	B	B3.6. Ética do discurso, de Apel e Habermas, como ética formal. Relación coa ética de Kant.	B3.4. Identificar a ética do discurso, de Habermas e de Apel como unha ética formal, que salienta o valor do diálogo e o consenso na comunidade, como procedemento para atopar normas éticas xustas.	VEB3.4.1. Identifica a ética do discurso como unha ética formal e describe en que consiste o imperativo categórico que formula, sinalando as similitudes e as diferenzas que posúe co imperativo da ética de Kant.	1		x	2º trim.	
CD CSIEE	c d e g h			VEB3.4.2. Utiliza a súa iniciativa persoal e emprendedora para elaborar unha presentación con soporte informático acerca das éticas formais, expresando e elaborando conclusións fundamentadas.	1		x	2º trim.	

		Valores éticos. 4º de ESO			Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Temporali- zación
C. clave	Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	%	PE	TA	
Bloque 4. A xustiza e a política								
CSC	A c d h l	B4.1. Democracia e xustiza. B4.2. Deberes cívicos como cumprimento de valores éticos e como defensa e difusión dos dereitos humanos.	B4.1. Concibir a democracia non só como unha forma de goberno, senón como un estilo de vida cidadá, consciente do seu deber como elemento activo da vida política, colaborando na defensa e na difusión dos dereitos humanos tanto na súa vida persoal como na social.	VEB4.1.1. Comprende a importancia que ten para a democracia e a xustiza, que os cidadáns e as cidadás coñezan e cumpran os seus deberes (defensa dos valores éticos e cívicos, coidado e conservación de todos os bens e servizos públicos, participación na elección de representantes políticos/as, respecto e tolerancia á pluralidade de ideas e de crenzas, acatamento das leis e das sentenzas dos tribunais de xustiza, pagamento dos impostos establecidos, etc.).	100	X		2º trim.
CAA CSC	A c d h l	B4.3. Perigos dunha globalización sen valores éticos. B4.4. Promoción dos DDHH por parte dos Estados: fomento e ensino dos valores éticos.	B4.2. Reflexionar acerca do deber da cidadanía e dos Estados de promover o ensino e a difusión dos valores éticos como instrumentos indispensables para a defensa da dignidade e os dereitos humanos, ante o perigo que o fenómeno da globalización pode representar para a destrución do planeta e a deshumanización da persoa.	VEB4.2.1. Diserta e elabora conclusións, en grupo, acerca das terribles consecuencias que pode ter para o ser humano o fenómeno da globalización, se non se establece unha regulación ética e política (egoísmo, desigualdade, interdependencia, internacionalización dos conflitos armados, imposición de modelos culturais determinados por intereses económicos que promoven o consumismo e a perda de liberdade humana, etc.).	50	X		3º trim.
CSC				VEB4.2.2. Comenta o deber ético e político que teñen todos os estados, ante os riscos da globalización, de tomar medidas de protección dos dereitos humanos, nomeadamente a obriga de fomentar o ensino dos valores éticos e a súa vixencia, e a necesidade de respectalos en todo o mundo (deber de contribuír na construción dunha sociedade xusta e solidaria, fomentando a tolerancia, o respecto aos dereitos das demais persoas; honestidade, lealdade, pacifismo, prudencia, e mutua comprensión mediante o diálogo, a defensa e protección da natureza, etc.).	50	X		3º trim.
Bloque 5. Os valores éticos, o Dereito e a Declaración Universal dos Dereitos Humanos (DUDH)								
CCL	A d g h	B5.1. Dereito e leis: finalidade, características e xustificación ética. B5.2. Conflitos entre principios éticos individuais e principios normativos sociais.	B5.1. Apreciar a necesidade das leis xurídicas no Estado, para garantir o respecto aos dereitos humanos, e disertar acerca dalgúns dilemas morais nos que existe un conflito entre os deberes éticos, relativos á conciencia da persoa, e os deberes cívicos que lle impoñen as leis xurídicas.	VEB5.1.1. Explica a finalidade e as características das leis xurídicas dentro do Estado e a súa xustificación ética, como fundamento da súa lexitimidade e da súa obediencia.	50	X		3º trim.
CCL CSIEE				VEB5.1.2. Debate acerca da solución de problemas nos que hai un conflito entre os valores e principios éticos do individuo e os da orde civil, formulando solucións razoadas, en casos como os de desobediencia civil e obxección de conciencia.	100	x		3º trim.
CAA CD	A b c d e g h	B5.3. Teoría da xustiza de Rawls: posición orixinal e veo de ignorancia; criterio de imparcialidade; función dos dous principios de xustiza.	B5.2. Disertar acerca da teoría de Rawls baseada na xustiza como equidade e como fundamento ético do dereito, e emitir un xuízo crítico acerca dela.	VEB5.2.1. Procura información en internet co fin de definir os principais conceptos utilizados na teoría de Rawls e establece unha relación entre eles (posición orixinal e veo de ignorancia, criterio de imparcialidade e función dos dous principios de xustiza que propón).	1		x	3º trim.
CCL				VEB5.2.2. Realiza un xuízo crítico acerca da teoría de Rawls e explica a súa conclusión argumentada acerca dela.	1		x	3º trim.
CSC	A b c	B5.4. Os DDHH como ideais irrenunciáveis. B5.5. Deficiencias na aplicación dos DDHH referidos ao económico e ao social.	B5.3. Valorar a DUDH como conxunto de ideais irrenunciáveis, tendo presentes os problemas e as deficiencias na súa aplicación, especialmente no relativo ao ámbito económico e social, indicando a importancia das institucións e os/as voluntarios/as que traballan pola defensa dos dereitos humanos.	VEB5.3.1. Xustifica racionalmente a importancia dos dereitos humanos como ideais para alcanzar polas sociedades e os Estados, e recoñece os retos que aínda teñen que superar.	75	X		3º trim.
CSC	d e g h	B5.6. Organizacións que traballan pola defensa dos DDHH.		VEB5.3.2. Sinala algunha das deficiencias no exercicio dos dereitos económicos e sociais (pobreza, e falta de acceso á educación, á saúde, ao emprego, á vivenda, etc.).	100	X		3º trim.
CCEC CD CSC				VEB5.3.3. Empeña a elaboración dunha presentación, con soporte informático e audiovisual, acerca dalgúns institucións e voluntarios/as que, en todo o mundo, traballan pola defensa e respecto dos dereitos humanos: Organización das Nacións Unidas (ONU) e os seus organismos, como FAO, Organismo Internacional de Enerxía Atómica (OIEA), Organización Mundial da Saúde (OMS), Organización das Nacións Unidas para a Educación, a Ciencia e a Cultura (UNESCO), etc., organizacións non gobernamentais como Greenpeace, UNICEF, Cruz Vermella, Media Lúa Vermella, etc., así como o Tribunal Internacional de Xustiza, o Tribunal de Xustiza da Unión Europea, etc.	25	X		3º trim.
CCL	A b d e	B5.7. Dereito á seguridade e a paz. B5.8. Compromiso coa paz e a solidariedade coas vítimas da violencia. B5.9. Ameazas á paz.	B5.4. Entender a seguridade e a paz como un dereito recoñecido na DUDH (no seu artigo 3) e como un compromiso dos españois e das españolas a nivel nacional e internacional (preámbulo da Constitución española), identificando e avaliando o perigo das novas ameazas que	VEB5.4.1. Diserta, en pequenos grupos, acerca da seguridade e a paz como un dereito fundamental das persoas, e aprecia a súa importancia para o exercicio do dereito á vida e á liberdade, elaborando e expresando as súas conclusións (artigo 3 da DUDH).	25	X		3º trim.
CSC				VEB5.4.2. Toma conciencia do compromiso dos españois e das españolas coa paz, como	25	X		3º trim.

Valores éticos. 4º de ESO					Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Temporización
C. clave	Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	%	PE	TA	
	g h		xurdiron nos últimos tempos.	unha aspiración colectiva e internacional recoñecida na Constitución española, e rexeita a violación dos dereitos humanos, amosando solidariedade coas vítimas da violencia.				
CD CSC				VEB5.4.3. Empeña a elaboración dunha presentación, con soporte audiovisual, sobre algunhas das novas ameazas para a paz e a seguridade no mundo actual (terrorismo, desastres ambientais, catástrofes naturais, mafias internacionais, pandemias, ataques cibernéticos, tráfico de armas de destrución masiva, de persoas e de órganos, etc.).	25	X		3º trim.
CSC	A d h	B5.10. As Forzas Armadas na Constitución española. B5.11. Misións das Forzas Armadas. B5.12. Conflitos armados: importancia das organizacións internacionais na súa prevención e na súa solución.	B5.5. Coñecer a misión atribuída na Constitución española ás Forzas Armadas e a súa relación cos compromisos que España ten cos organismos internacionais a favor da seguridade e a paz, reflexionando acerca da importancia do dereito internacional para regular e limitar o uso e as aplicación da forza e do poder.	VEB5.5.1. Coñece, analiza e asume como cidadán ou cidadá os compromisos internacionais realizados por España en defensa da paz e a protección dos dereitos humanos, como membro de organismos internacionais (ONU, OTAN, UE, etc.).	25	X		3º trim.
CSC				VEB5.5.2. Explica a importancia da misión das forzas armadas (artigo 15 da lei de defensa nacional) en materia de defensa e seguridade nacional, de dereitos humanos e de promoción da paz, e a súa contribución en situacións de emerxencia e axuda humanitaria, tanto nacionais como internacionais.	10		x	3º trim.
CSC				VEB5.5.3. Analiza as consecuencias dos conflitos armados a nivel internacional, apreciando a importancia das organizacións internacionais que promoven e vixían o cumprimento dun dereito internacional fundamentado na DUDH.	50	X		3º trim.
Bloque 6. Os valores éticos e a súa relación coa ciencia e a tecnoloxía.								
CAA CMCCT CSC CSIEE	A b e f h m	B6.1. Validez ética dos proxectos científicos e tecnolóxicos.	B6.1. Identificar criterios que permitan avaliar, de xeito crítico e reflexivo, os proxectos científicos e tecnolóxicos, co fin de valorar a súa idoneidade en relación co respecto aos dereitos e valores éticos da humanidade.	VEB6.1.1. Utiliza información de forma selectiva para atopar algúns criterios que cumpra ter en conta para estimar a viabilidade de proxectos científicos e tecnolóxicos, considerando a idoneidade ética dos obxectivos que pretenden e a avaliación dos riscos e as consecuencias persoais, sociais e ambientais que a súa aplicación poida ter.	100	X		3º trim.
CMCCT CSC CSIEE	A d f g h	B6.2. Códigos deontolóxicos dos axentes sociais.	B6.2. Estimar a necesidade de facer cumprir unha ética deontolóxica a científicos/as, tecnólogos/as e outros/as profesionais.	VEB6.2.1. Comprende e explica a necesidade de apoiar a creación e o uso de métodos de control, e a aplicación dunha ética deontolóxica para científicos/as e tecnólogos/as e, en xeral, para todas as profesións, fomentando a aplicación dos valores éticos no mundo laboral, financeiro e empresarial.	50	X		3º trim.

IV. 2. Temporalización por unidades didácticas.

1º trimestre: unidades 1-4

Unidade 1: DIGNIDADE E DEREITOS

Unidade 2: CIDADÁNS E ESTADO

Unidade 3: SOCIALIZACIÓN GLOBAL

Unidade 4: RETOS DO SEculo XXI

2º trimestre: unidades 5-8

Unidade 5: AS ÉTICAS FORMAIS

Unidade 6: DEMOCRACIA

Unidade 7: SOCIEDADE, ESTADO E VALORES

Unidade 8:AS LEIS XURÍDICAS

3º trimestre: unidades 9-12

Unidade 9:A DECLARACIÓN UNIVERSAL DOS DEREITOS HUMANOS

Unidade 10:PAZ E SEGURIDADE

Unidade 11:CIENCIA E TECNOLOXÍA

Unidade 12:ÉTICA APLICADA

IV. 3. A cerca dos procedementos e instrumentos de avaliación.

A observación directa dos alumnos na aula, o que nos vai dar información, fundamentalmente, sobre procedementos e actitudes: participación, interese, espírito crítico e actitude tolerante

As intervencións orais, que nos permiten avaliar o grao de comprensión dos conceptos e a capacidade de usalos en contextos diferentes.

A realización das actividades diarias propostas na clase

As probas de exame, que consistirán basicamente na realización de actividades que permitan comprobar si o alumno coñece, comprende e valora os contidos básicos de cada unidade

V. Concrecións metodolóxicas que require a materia.

En cada tema partiremos duna actividade inicial orientada a explicitar as ideas previas do alumnado e provocar unha clarificación cognitiva. Seguiremos con información conceptual estruturada con explicación do profesor. Finalizaremos con actividades individuais ou de grupo que permitan ao alumnado afianzar e ampliar os contidos de cada unidade, e que propicien ademais, o desenvolvemento das competencias básicas.

VI. Materiais e recursos didácticos que se vaian utilizar.

Como material base utilizaremos o libro de Fernando Martínez Llorca e varios “ Valores éticos 4º E.S.O.” da editorial Anaya, OPCIONAL, ademais faremos uso de materiais procedentes dos diversos medios de comunicación, material audiovisual, etc e apuntamentos do profesor.

VII. Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.

Para cualificar mediante unha nota teranse en conta os seguintes apartados:

A-Probos escrita (Exames). Cada proba valorarase de 0 a 10 puntos, podendo expresarse ata dous decimais. A nota deste apartado será a media das cualificacións obtidas nas distintas probas e suporá o 60% da nota final.

A valoración de cada proba farase segundo os criterios especificados en cada unha.

B- Exercicios (Actividades realizadas na aula ou na casa) e **caderno de clase**. Cada exercicio valorarase de 0 a 10 puntos, podendo expresarse ate dous decimais. A note deste apartado será a media das cualificacións obtidas nas distintas actividades, suporá o 30% da nota final.

A valoración de traballos e actividades realizarase conforme os seguintes criterios:

.Presentación: 20%

.Redacción e corrección ortográfica: 30%

.Contidos: 50%

A valoración do caderno de clase realizarase conforme os seguintes criterios:

.Presentación: 20%

.Redacción: 30%

.Contidos actualizados: 50%

C- Comportamento e actitude do alumno na aula.A valoración do comportamento do alumno farase conforme a 10 items:

-Puntualidade.

-Asistencia (faltas xustificadas).

-Respecto ó profesor.

-Respecto ós compañeiros.

-Interese pola materia.

-Traer o material á aula.

-Participación na aula.

-Traballo na aula.

-Participación en actividade relacionadas coa materia.

-Participación no traballo en grupo.

A nota deste apartado suporá o 10% da nota final, valendo cada ítem 0,1.

A cualificación de cada trimestre será o resultado da suma das cualificacións obtidas polo alumno nos distintos apartados

As probas realizadas polo alumnado que sexan copiadas ou plaxiadas serán invalidadas e repetidas.

Non se pode asistir os exames con móbiles, ou calquera tipo de aparellos. Si o profesor localiza no exame algún destes aparello ou “chuletas”, poderá obrigar ó alumno/a a repetir as probas ou exames correspondentes. O profesor poderá esixir ós alumnos a retirada de calquera tipo de aparello.

Considerarase que o alumno ou alumna promociona nesta materia cando como resultado da avaliación continua acada unha cualificación mínima de 5, atendendo a todos os elementos sinalados nos criterios de cualificación.

Ponderación: 4- 4,4:4/ 4,5 -5:5. As demais notas seguirán o mesmo criterio.

O alumnado que se teña que presentar na convocatoria extraordinaria de setembro, será avaliado segundo os mesmos criterios xa especificados.

7. FILOSOFÍA 4º DE ESO

IV. Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de temporalización, grao mínimo de consecución para superar a materia e procedementos e instrumentos de avaliación.

IV. 1. Concreción na táboa do curriculum.

Filosofía. 4º de ESO					Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Temporización
C.clave	Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	%	PE	TA	
Bloque 1. A filosofía								
CAA	b e	B1.1. Conceptos do bloque "A filosofía": filosofía, mito, logos, saber, opinión, abstracto, concreto, razón, sentidos, arché, causa, monismo, dualismo, pluralismo, substancia, prexuízo, etc. B1.2. Modos de pensar: coñecer, opinar, argumentar, interpretar, razoar, analizar, criticar, descubrir, crear.	B1.1. Comprender o que é a reflexión filosófica, diferenciándoa doutros tipos de saberes que estudan aspectos concretos da realidade e do individuo.	FIB1.1.1. Define e utiliza conceptos como filosofía, mito, logos, saber, opinión, abstracto, concreto, razón, sentidos, arché, causa, monismo, dualismo, pluralismo, substancia ou prexuízo, e elabora un glosario con eles.	100	x		1º trim.
CCL	f h			FIB1.1.2. Distingue entre, coñecer, opinar, argumentar, interpretar, razoar, analizar, criticar, descubrir e crear.	100	x		1º trim.
CCEC	b e	B1.3. Explicación racional (logos) e mitolóxica (mito). B1.4. Comparativa de textos míticos e racionais ao respecto da cosmoxénese e a antropoxénese.	B1.2. Coñecer a orixe da filosofía occidental (onde, cando e por que xorde), distinguíndoa dos saberes prerracionais, o mito e a maxia, en tanto que saber práctico, e comparándoa con algunhas características xerais das filosofías orientais.	FIB1.2.1. Explica as diferenzas entre a explicación racional e a mitolóxica, en comparación tamén con algunhas características xerais das filosofías orientais.	100	x		1º trim.
CCL	h l			FIB1.2.2. Le textos interpretativos e descritivos da formación do Cosmos e o ser humano, pertencentes ao campo mitolóxico e ao campo racional, e extrae semellanzas e diferenzas nas formulacións.	75	x		1º trim.
CCEC CCL	h l	B1.5. A pregunta polo arché nos presocráticos: solucións de Heráclito, Parménides e Demócrito.	B1.3. Identificar o primeiro interrogante filosófico da filosofía grega, a pregunta pola orixe, e coñecer as primeiras respostas dadas polos primeiros pensadores gregos.	FIB1.3.1. Describe as primeiras respostas presocráticas á pregunta polo arché, coñece os seus autores e reflexiona por escrito sobre as solucións de interpretación da realidade expostas por Heráclito, Parménides e Demócrito.	25	x		1º trim.
CSC	a h l	B1.6. O individuo e a polis en Sócrates e en Protágoras.	B1.4. Coñecer o xiro antropolóxico da filosofía no século V a.C., explicando algunhas das ideas centrais de Sócrates e de Protágoras, e reflexionando sobre a aplicación práctica da filosofía respecto ao individuo e a sociedade en que vive.	FIB1.4.1. Compara a interpretación do ser humano e a sociedade defendida por Sócrates coa exposta por Protágoras, e argumenta a súa propia postura.	10		x	1º trim.
CAA CCL	g h	B1.7. A necesidade de dar sentido como consubstancial ao ser humano.	B1.5. Reflexionar e argumentar, de xeito escrita e oral, sobre o interese, especificamente humano, por entenderse a si mesmo	FIB1.5.1. Realiza pequenos ensaios, argumentando as súas opinións de xeito razoado, no que pretenda dar sentido a algún conxunto de experiencias.	5		x	1º trim.

Filosofía. 4º de ESO					Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Temporización
C.clave	Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	%	PE	TA	
			e o que o rodea.					
CCL	h l	B1.8. Funcións da filosofía nas súas vertentes teórica e práctica.	B1.6. Recoñecer as funcións da filosofía en tanto que saber crítico que aspira a fundamentar, analizar e argumentar sobre os problemas últimos da realidade, desde unha vertente tanto teórica como práctica.	FIB1.6.1. Diserta sobre as posibilidades da filosofía segundo as súas funcionalidades.	5		x	1º trim.
Bloque 2. Identidade persoal								
CCL	b d h	B2.1. Conceptos do bloque "Identidade persoal": personalidade, temperamento, carácter, conciencia, inconsciencia, condutismo, cognitivismo, psicología humanística, psicanálise, etc.	B2.1. Comprender a profundidade da pregunta "quen son?", coñecendo algunhas respostas dadas desde a psicoloxía e a filosofía, reflexionar e valorar a importancia de coñecerse a si mesmo/a, e expresalo por escrito.	FIB2.1.1. Define e utiliza conceptos como personalidade, temperamento, carácter, conciencia, inconsciencia, condutismo, cognitivismo, psicología humanística, psicanálise, e elabora un glosario con eses termos.	100	x		1º trim.
CCL	H	B2.2. A personalidade.	B2.2. Definir o que é a personalidade, así como os principais conceptos relacionados con ela.	FIB2.2.1. Define e caracteriza o que é a personalidade.	100	x		1º trim.
CCL	H	B2.3. Teorías sobre a personalidade	B2.3. Coñecer e explicar as teses centrais dalgunhas teorías sobre a personalidade.	FIB2.3.1. Coñece as teses fundamentais sobre a personalidade e argumenta sobre iso.	25	x		1º trim.
CAA CCL	a b d g h	B2.4. Etapas do desenvolvemento da identidade persoal. Tipos de personalidade.	B2.4. Recoñecer as etapas do desenvolvemento da identidade persoal, reflexionando sobre os factores que determinan o éxito e o fracaso, e achega a propia opinión razoada sobre estes dous conceptos.	FIB2.4.1. Le textos literarios nos que se analiza a personalidade dos personaxes, identifica os trazos e os tipos de personalidade, e reflexiona por escrito sobre a temática.	5		x	1º trim.
CCEC	L	B2.5. O inconsciente na psicanálise.	B2.5. Analizar que se entende por inconsciente no marco do pensamento da psicanálise.	FIB2.5.1. Analiza que se entende por inconsciente.	100	x		1º trim.
CAA CCL CMCCT	a b e h n	B2.6. O innato e o adquirido na formación da personalidade.	B2.6. Reflexionar por escrito e dialogar en grupo sobre a posible incidencia que a herdanza xenética e o adquirido teñen na formación da personalidade.	FIB2.6.1. Le e analiza textos filosóficos, literarios ou científicos cuxo punto de reflexión sexa a herdanza adquirida na formación da personalidade, incidindo no autoconhecimento.	10		x	1º trim.
CCL CD	b e g	B2.7. A filosofía da mente e a neurociencia.	B2.7. Investigar en internet en que consiste a filosofía da mente e a neurociencia, e seleccionar a información máis significativa.	FIB2.7.1. Investiga e selecciona información significativa sobre conceptos fundamentais de filosofía da mente.	25	x		1º trim.
CCL	d h	B2.8. A motivación e os conceptos asociados: emoción, sentimento, necesidades primarias e secundarias, autorrealización, vida afectiva e frustración.	B2.8. Identificar a función e a importancia da motivación como factor enerxético e direccional da vida humana nas súas múltiples dimensións.	FIB2.8.1. Define e utiliza con rigor conceptos como motivación, emoción, sentimento, necesidades primarias e secundarias, autorrealización, vida afectiva e frustración.	100	x		1º trim.
CAA	D	B2.9. A motivación desde a teoría cognitiva: coñecemento e motivación.	B2.9. Recoñecer, no marco da teoría cognitiva, o valor do coñecemento como elemento motivador da conduta humana, reflexionando sobre a consideración do ser humano como animal racional.	FIB2.9.1. Explica as teses máis importantes da teoría cognitiva acerca do coñecemento e a motivación.	25	x		1º trim.
CAA CCL	d h	B2.10. Teoría humanística sobre a motivación. Diferenzas coa teoría cognitivista.	B2.10. Explicar as ideas centrais da teoría humanística sobre a motivación, reflexionando sobre o carácter da motivación como elemento distintivo do ser humano fronte ao simplemente animal.	FIB2.10.1. Explica as ideas centrais da teoría humanística sobre a motivación e expresa a súa opinión razoada ao respecto.	10		x	1º trim.
CAA				FIB2.10.2. Explica e compara a visión sobre a motivación da teoría cognitivista e a da teoría humanística sobre a motivación.	5		x	1º trim.
CCL	d h	B2.11. Condición afectiva humana B2.12. Impulsos, emocións e sentimentos. B2.13. Papel do corpo na afectividade	B2.11. Coñecer a condición afectiva do ser humano, distinguindo entre impulsos, emocións e sentimentos, e recoñecendo o papel do corpo na posibilidade de manifestación do afectivo.	FIB2.11.1. Analiza e argumenta sobre textos breves e significativos de autores salientables sobre as emocións, e argumenta por escrito as propias opinións.	5		x	1º trim.
CCL CSC	d h	B2.14. Incidencia na conduta das emocións: frustración, desexo e amor.	B2.12. Valorar a importancia da relación entre a motivación e o afectivo para dirixir a conduta humana en diferentes direccións e	FIB2.12.1. Analiza textos e diserta sobre a incidencia das emocións, como a frustración, o desexo ou o amor, entre outras, na conduta humana.	25	x		1º trim.

Filosofía. 4º de ESO					Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Temporización
C.clave	Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	%	PE	TA	
	m		con distinta intensidade.					
CAA CCL	b d g h	B2.15. Incidencia na conduta das emocións: A curiosidade e o pracer de aprender, o desexo de lograr obxectivos, a satisfacción pola resolución de problemas, o agrado polo recoñecemento de éxito e a compracencia polo estímulo de iniciativas	B2.13. Reflexionar e argumentar sobre a importancia da motivación e das emocións, como a curiosidade e o pracer de aprender, o desexo de lograr obxectivos, a satisfacción pola resolución de problemas, o agrado polo recoñecemento de éxito, a compracencia polo estímulo de iniciativas, etc.	FIB2.13.1. Argumenta sobre o papel das emocións para estimular a aprendizaxe, o rendemento, o logro de obxectivos e a resolución de problemas, entre outros procesos.	75	x		1º trim.
CCL CSIEE	d g h	B2.16. As emocións como estímulo da iniciativa, a autonomía e o emprendemento.	B2.14. Reflexionar sobre o papel das emocións como ferramenta para ser emprendedor/a e creativo/A.	FIB2.14.1. Analiza textos en que se describe o papel das emocións como estímulo da iniciativa, a autonomía e o emprendemento.	25	x		1º trim.
CD CSC	b d g h	B2.17. O ser humano como centro das múltiples perspectivas que se integran no saber orixinario que é a filosofía.	B2.15. Coñecer, desde a historia da filosofía, algunhas das reflexións sobre aspectos que caracterizan o ser humano en canto tal, valorando a función da filosofía como saber orixinario e integrador de múltiples perspectivas cuxo centro común é a persoa.	FIB2.15.1. Desenvolve de forma colaborativa un glosario para publicar en internet, coa terminoloxía filosófica da unidade.	5		x	1º trim.
CCEC	h	B2.18. Teorías sobre a alma de Platón e de Aristóteles, e relación nelas entre alma, corpo e afectos.	B2.16. Explicar as teorías da alma de Platón e de Aristóteles, reflexionando sobre a consideración e a relación entre a alma, o corpo e os afectos, que se analizan nesas teorías.	FIB2.16.1. Explica a teoría da alma de Platón.	5		x	1º trim.
CCEC	l			FIB2.16.2. Explica a teoría da alma de Aristóteles.	5		x	1º trim.
CAA				FIB2.16.3. Argumenta a súa opinión sobre a relación entre o corpo e a mente ou alma.	25	x		1º trim.
CAA	g h l	B2.19. A introspección en Agostiño de Hipona.	B2.17. Coñecer a importancia da introspección sinalada por Agostiño de Hipona, como método de autoconhecimento e de formación da propia identidade.	FIB2.17.1. Explica o que é a introspección segundo Agostiño de Hipona, utilizando este tipo de pensamento en primeira persoa para describirse a si mesmo/a.	5		x	1º trim.
CCEC	h	B2.20. O cogito de Descartes B2.21. O home-máquina dos materialistas franceses do século XVIII.	B2.18. Describir e comparar a concepción cartesiana do papel do pensamento como aspecto que define o individuo, fronte ás concepcións materialistas e mecanicistas do home-máquina no materialismo francés do século XVIII.	FIB2.18.1. Expón o significado da tese de Descartes "Penso, logo existo".	100	x		1º trim.
CCEC CSC	l			FIB2.18.2. Expón as súas reflexións sobre as implicacións do materialismo na súa descrición do ser humano.	25	x		1º trim.
CCL	H	B2.22. A vontade como elemento definitorio do humano.	B2.19. Coñecer a importancia da facultade da vontade como elemento definitorio do humano.	FIB2.19.1. Explica o que é a vontade.	100	x		1º trim.
CCL	d h	B2.23. Reflexión filosófica sobre a afectividade.	B2.20. Expresar algunha das consideracións filosóficas sobre o afectivo.	FIB2.20.1. Argumenta, desde o plano filosófico, sobre o papel das emocións na consideración do ser humano en canto tal.	25	x		1º trim.
CCL CSIEE	g h	B2.24. O ser humano como proxecto.	B2.21. Recoñecer as implicacións filosóficas da idea do home como proxecto.	FIB2.21.1. Expresa e desenvolve a idea de home como proxecto.	50	x		1º trim.
Bloque 3. Socialización								
CCL CSC	a b g h l	B3.1. Conceptos do bloque "Socialización": individualidade, alteridade, socialización, estado de natureza, dereitos naturais, contrato social, respecto, propiedade, Estado, lexitimación, institucionalización, rol, status, conflito e cambio social, globalización, etc.	B3.1. Identificar o "outro" tal como é na súa individualidade e, ao mesmo tempo, identificalo como un "alter ego" que comparte un espazo e unhas circunstancias comúns, dando lugar á intersubxectividade.	FIB3.1.1. Define e utiliza conceptos como individualidade, alteridade, socialización, estado de natureza, dereitos naturais, contrato social, respecto, propiedade, Estado, lexitimación, institucionalización, rol, status, conflito e cambio social, e globalización.	100	x		2º trim.
CCEC CCL	a h l	B3.2. Cultura e sociedade. Compoñentes socioculturais do ser humano.	B3.2. Recoñecer a dimensión social e cultural do ser humano, identificando e distinguindo os conceptos de cultura e de sociedade.	FIB3.2.1. Define e explica o significado dos conceptos de cultura e de sociedade, facendo referencia aos compoñentes socioculturais que hai no ser humano.	100	x		2º trim.
CCEC	a l	B3.3. Contidos culturais: institucións, ideas, crenzas, valores, obxectos materiais, etc. B3.4. Niveis biolóxico, afectivo e cognitivo na internalización da cultura.	B3.3. Identificar o proceso de construción, os elementos e a lexitimación dunha cultura, valorando esta non só como ferramenta de adaptación ao medio, senón como ferramenta para a transformación e a autosuperación.	FIB3.3.1. Expresa algúns dos principais contidos culturais, como son as institucións, as ideas, as crenzas, os valores, os obxectos materiais, etc.	100	x		2º trim.
CAA CCEC	ñ o			FIB3.3.2. Coñece os niveis aos que se realiza a internalización dos contidos culturais dunha sociedade; é dicir, a nivel biolóxico, afectivo e cognitivo.	75	x		2º trim.
CSC	d	B3.5. Elementos do proceso de socialización:	B3.4. Coñecer os elementos do proceso de socialización e	FIB3.4.1. Describe a socialización primaria e secundaria.	100	x		2º trim.

Filosofía. 4º de ESO					Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Temporización
C.clave	Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	%	PE	TA	
	h	socialización primaria e secundaria.	relacionais coa propia personalidade.					
CSC	a h	B3.6. Teses fundamentais sobre a orixe da sociedade e o Estado.	B3.5. Coñecer as teorías sobre a orixe da sociedade e reflexionar de forma escrita sobre elas, argumentando as propias opinións ao respecto.	FIB3.5.1. Explica as teses fundamentais sobre a orixe da sociedade e o Estado.	100	x		2º trim.
CAA CCEC CSC	a b d l	B3.7. A civilización. Diferenza entre civilización e cultura. Oriente e Occidente.	B3.6. Comprender o sentido do concepto de civilización, relacionando as súas semellanzas e diferenzas co concepto de cultura.	FIB3.6.1. Explica o que é unha civilización e pon exemplos fundamentados, e investiga e reflexiona sobre as semellanzas e as diferenzas entre oriente e occidente.	75	x		2º trim.
CD	e g h	B3.8. Comunicación. Comunicación non verbal. B3.9. A comunicación na época das tecnoloxías da información e da comunicación.	B3.7. Definir o que é a comunicación, analizando as formas de comunicación non verbal, e a incidencia das novas tecnoloxías da información e da comunicación.	FIB3.7.1. Explica o que é a comunicación e reflexiona sobre as vantaxes e os inconvenientes cando a ferramenta para ela son as novas tecnoloxías.	75	x		2º trim.
CCL CSIEE	a g l	B3.10. O individuo como capaz de innovar e crear cambios culturais.	B3.8. Reflexionar sobre o posible papel activo dun/dunha mesmo/a na construción da cultura e, en canto tal, identificarse como ser creativo e innovador, capaz de xerar elementos culturais.	FIB3.8.1. Reflexiona por escrito sobre o papel activo dun/dunha mesmo/a no seu contexto sociocultural, como ser capaz de innovar e xerar cambios culturais.	25	x		2º trim.
CAA CCEC CD	a b e h l ñ o	B3.11. Diferenzas culturais. Relativismo cultural e etnocentrismo.	B3.9. Reflexionar e indagar sobre o relativismo cultural e o etnocentrismo.	FIB3.9.1. Coñece o relativismo cultural e o etnocentrismo, e reflexiona sobre eles, expresando conclusións propias e achegando exemplos con feitos investigados e contrastados en internet.	100	x		2º trim.
Bloque 4. Pensamento								
CCL	b h	B4.1. Conceptos do bloque "Pensamento": razón, sentidos, experiencia, abstracción, universalidade, sistematicidade, racionalismo, dogmatismo, empirismo, límite, intelixencia, intelixencia emocional, certeza e erro.	B4.1. Comprender a facultade racional como específica do ser humano e as súas implicacións, analizando en que consiste a racionalidade e cales son as súas características.	FIB4.1.1. Define e utiliza conceptos como razón, sentidos, experiencia, abstracción, universalidade, sistematicidade, racionalismo, dogmatismo, empirismo, límite, intelixencia, intelixencia emocional, certeza e erro.	100	x		2º trim.
CCL		B4.2. Características da racionalidade humana.		FIB4.1.2. Explica o que é a racionalidade e describe algunhas das súas características.	50	x		2º trim.
CCL	h l	B4.3. Posibilidades e límites da razón.	B4.2. Explicar as teses básicas dalgunhas concepcións filosóficas sobre as posibilidades e os límites da razón.	FIB4.2.1. Explica a concepción sobre as posibilidades da razón.	5		x	2º trim.
CAA CCEC	F	B4.4. Racionalidade teórica e racionalidade práctica. Teoría e experiencia.	B4.3. Distinguir a racionalidade teórica da racionalidade práctica, así como teoría e experiencia.	FIB4.3.1. Identifica as dúas posibilidades de aplicación da racionalidade: teórica e práctica.	50	x		2º trim.
CSC	d h l	B4.5. Concepcións contemporáneas sobre a intelixencia. B4.6. Teoría da intelixencia emocional.	B4.4. Coñecer a concepción contemporánea sobre a intelixencia, incidindo na teoría da intelixencia emocional de Daniel Goleman.	FIB4.4.1. Explica as teses centrais da teoría da intelixencia emocional. FIB4.4.2. Argumenta sobre a relación entre a razón e as emocións.	75 50	x x		2º trim. 2º trim.
CCL	b g h	B4.7. A verdade e os seus tipos: a verdade como correspondencia; a verdade segundo o pragmatismo americano; a verdade desde o perspectivismo e o consenso. B4.8. Papel do erro na procura da verdade. O erro como oportunidade.	B4.5. Comprender algúns dos principais tipos de verdade (a verdade como correspondencia; a verdade segundo o pragmatismo americano; a verdade desde o perspectivismo e o consenso) e reflexionar sobre a posibilidade de alcanzar a verdade absoluta.	FIB4.5.1. Define algúns tipos de verdade, como son a verdade como correspondencia, a verdade segundo o pragmatismo americano e a verdade desde o perspectivismo. FIB4.5.2. Reflexiona sobre a parte positiva de equivocarse e a importancia do erro como posibilidade de procura de novas estratexias e solucións.	10 5		x x	2º trim. 2º trim.
Bloque 5. Realidade e metafísica								
CCL	h l	B5.1. Conceptos do bloque "Realidade e metafísica": metafísica, realidade, pregunta radical, esencia, natureza, cosmos, caos, creación, finalismo, continxente, mecanicismo e determinismo.	B5.1. Coñecer o significado do termo "metafísica", comprendendo que é a principal disciplina das que compoñen a filosofía, identificando o seu obxectivo fundamental, consistente en realizar preguntas radicais sobre a realidade, e entendendo en que consiste o "preguntar radical".	FIB5.1.1. Define e utiliza conceptos como metafísica, realidade, pregunta radical, esencia, natureza, cosmos, caos, creación, finalismo, continxente, mecanicismo e determinismo. FIB5.1.2. Define o que é a metafísica, o seu obxecto de coñecemento e o seu modo característico de preguntar sobre a realidade.	100 100	x x		3º trim. 3º trim.

		Filosofía. 4º de ESO			Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Temporización
C.clave	Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	%	PE	TA	
CAA CCEC CMCCT	b f h	B5.3. A natureza como esencia e como totalidade: o Universo. B5.4. Orixe do Universo. Eternidade ou creación. B5.5. Respostas á pregunta pola finalidade do Universo. B5.6. Respostas á pregunta sobre o posto do ser humano no Universo.	B5.2. Comprender unha das principais respostas á pregunta acerca do que é a natureza e identificar esta non só como a esencia de cada ser, senón ademais como o conxunto de todas as cousas que hai, e coñecer algunhas das grandes preguntas metafísicas acerca da natureza: a orixe e a finalidade do Universo, a orde que rexe a natureza, se é que a hai, e o posto do ser humano no Cosmos, reflexionando sobre as implicacións filosóficas de cada unha destas cuestións.	FIB5.2.1. Expressa as dúas posibles respostas á pregunta pola orixe do Universo (é eterno ou foi creado), e expón as súas reflexións sobre as implicacións relixiosas e filosóficas de ambas as dúas. FIB5.2.2. Expón as dúas posturas sobre a cuestión acerca de se o Universo ten unha finalidade, unha dirección, ou se non a ten, e argumenta filosoficamente a súa opinión ao respecto. FIB5.2.3. Analiza textos cuxo punto de reflexión é a realidade física que nos rodea e os interrogantes filosóficos que suscita.	50	x		3º trim.
CAA CMCCT	l n				25	x		3º trim.
CCL					25	x		3º trim.
CMCCT	f h	B5.7. Determinismo e Indeterminismo. Teoría do caos.	B5.3. Coñecer as implicacións filosóficas da teoría do caos, comprendendo a importancia de sinalar se a natureza se rexe por leis deterministas ou se rexe polo azar cuántico, e argumentar a propia opinión sobre como afecta esta resposta de cara á comprensión da conduta humana.	FIB5.3.1. Define o que é o determinismo e o indeterminismo, no marco da reflexión sobre se existe unha orde no Universo rexida por leis.	100	x		3º trim.
CCEC	f h	B5.8. Sentido da existencia. Vida e morte. B5.9. Sentido da historia.	B5.4. Reflexionar sobre a interrogación polo sentido da existencia, explicando as teses centrais dalgunhas teorías filosóficas da vida, e disertar razoadamente sobre a vida ou a morte, ou o devir histórico, ou o lugar do individuo na realidade, entre outras cuestións metafísicas.	FIB5.4.1. Coñece as teses centrais do vitalismo de filósofos/as que reflexionan sobre a vida.	25	x		3º trim.
CCL	l n	B5.10. Lugar do ser humano no mundo.		FIB5.4.2. Analiza textos literarios, filosóficos e científicos que versan sobre temas metafísicos como a existencia, a morte, o devir histórico ou o lugar do individuo na realidade, e expón as súas propias reflexións ao respecto.	25	x		3º trim.
Bloque 6. Transformación								
CSC	a b	B6.1. Conceptos do bloque "Transformación-ética": vontade, liberdade negativa, liberdade positiva, autodeterminación, libre albedrío, determinismo, indeterminismo e condicionamento.	B6.1. Coñecer os dous significados do concepto de liberdade de acción (liberdade negativa e liberdade positiva), e aplicalos tanto no ámbito da sociedade política como no terreo da vida privada ou a liberdade interior.	FIB6.1.1. Define e utiliza conceptos como vontade, liberdade negativa, liberdade positiva, autodeterminación, libre albedrío, determinismo, indeterminismo e condicionamento.	100	x		2º trim.
CSC	g h			FIB6.1.2. Analiza textos breves sobre o tema da liberdade, e argumenta a propia opinión.	50	x		2º trim.
CCL	H	B6.2. Libre albedrío e vontade.	B6.2. Comprender o que é o libre albedrío ou a liberdade interior, en relación coa posibilidade de autodeterminación dun mesmo e coa facultade da vontade.	FIB6.2.1. Explica o que é o libre albedrío e a facultade humana da vontade.	75	x		2º trim.
CMCCT CSC	a f g h	B6.3. Libre albedrío: condicionamentos sociais e políticos. B6.4. Libre albedrío: xenética e neurociencia.	B6.3. Reflexionar e argumentar sobre a relación entre a liberdade interior e a liberdade social e política.	FIB6.3.1. Expón as súas reflexións sobre a posibilidade de que exista ou non o libre albedrío, tendo en conta os avances no coñecemento da xenética e a neurociencia.	50	x		2º trim.
CCL CSC	H	B6.5. O libre albedrío e o determinismo na natureza.	B6.4. Coñecer a existencia de determinismo na natureza, analizando a posibilidade que ten o ser humano de ser libre, tendo en conta que é un ser natural e, en canto tal, sometido ás leis da natureza.	FIB6.4.1. Argumenta sobre as posibilidades do ser humano de actuar libremente, tendo en conta que é un ser natural.	25	x		2º trim.
CSC	h l	B6.6. Posturas filosóficas sobre o libre albedrío: a do estoicismo, a de Kant e a intermedia, que avoga pola non existencia da liberdade absoluta.	B6.5. Recoñecer as tres posturas sobre o problema da liberdade absoluta ou condicionada: a tese estoica, a negación do sometemento da vontade ás leis naturais de Kant e a posición intermedia, que rexeita non a liberdade, senón a liberdade absoluta.	FIB6.5.1. Expressa diferentes posturas de filósofos en torno ao tema da liberdade.	5		x	2º trim.
CCL CMCCT	b d h	B6.7. Conceptos do bloque "Transformación-Estética": estética, creatividade, sinapse neuronal, imaxinación, pensamento diverxente, pensamento converxente e serendipia.	B6.6. Coñecer a estética como a parte da filosofía que estuda o proceso creativo, a experiencia estética e a beleza.	FIB6.6.1. Define e utiliza conceptos como estética, creatividade, sinapse neuronal, imaxinación, pensamento diverxente, pensamento converxente e serendipia.	100	x		3º trim.
CAA CCL	g h	B6.7. Imaxinación humana: características. B6.8. Imaxinación: funcionamento e mecanismos de aparición de novas ideas.	B6.7. Identificar o que é a imaxinación, en tanto que facultade específica do ser humano, explicando como funciona e cales son as súas características.	FIB6.7.1. Le e comenta textos breves e significativos sobre o mecanismo de aparición de ideas novas.	25	x		3º trim.
CCL CSIEE				FIB6.7.2. Explica o que é a imaxinación e exemplifícaa mediante a redacción de relatos breves de temática filosófica.	100	x		3º trim.
CCL	b	B6.9. Creatividade humana.	B6.8. Recoñecer a capacidade humana da creatividade, en	FIB6.8.1. Analiza textos de literatura fantástica, considerando os elementos especificamente creativos e	25	x		3º trim.

Filosofía. 4º de ESO					Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Tempora- lización
C.clave	Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	%	PE	TA	
CSIEE	e g h n		tanto que potencialidade existente en todas as persoas e que se consegue adestrando o cerebro.	reflexionando sobre eles.				
CSIEE	g h n	B6.10. Fases do proceso creativo.	B6.9. Coñecer as fases do proceso creativo e reflexionar sobre a importancia de que o pensamento diverxente imaxinativo e o pensamento lóxico e racional traballen xuntos.	FIB6.9.1. Explica as fases do proceso creativo.	50	x		3º trim.
CAA	b n	B6.11. Principais técnicas de desenvolvemento da creatividade: revisión de supostos e inversión.	B6.10. Coñecer e aplicar algunhas técnicas de desenvolvemento da creatividade.	FIB6.10.1. Utiliza a técnica de desenvolvemento da creatividade coñecida como de revisión de supostos e inversión, e aplícaa sobre algunha teoría filosófica ou científica.	10		x	3º trim.
CSIEE				FIB6.10.2. Explica as principais técnicas de desenvolvemento da creatividade.	10		x	3º trim.
CAA CSC	a b g h	B6.12. Técnica do brainstorming.	B6.11. Utilizar a técnica do brainstorming para construír unha historia literaria con temática filosófica.	FIB6.11.1. Utiliza de forma colectiva a técnica do brainstorming para reflexionar sobre temas filosóficos tratados durante o curso.	10		x	3º trim.
CCL CSC	b g h	B6.13. Relación entre liberdade e creatividade.	B6.12. Valorar a liberdade como condición básica para a creatividade innovadora, a conexión entre si das ideas preexistentes e a competitividade.	FIB6.12.1. Argumenta sobre o papel da liberdade como condición fundamental para a creación, e razoa a súa opinión.	50	x		3º trim.
CCEC CSIEE	g h n	B6.14. Elementos que potencian a creatividade: motivación, perseveranza, orixinalidade e medio.	B6.13. Coñecer as características das persoas especialmente creativas, como a motivación, a perseveranza, a orixinalidade e o medio, e investigar sobre como se poden potenciar esas calidades.	FIB6.13.1. Explica as características das persoas especialmente creativas e algunhas das formas en que pode potenciarse esta condición.	10		x	3º trim.
CSIEE	G	B6.15. Innovación e creación como asunción de riscos.	B6.14. Reflexionar argumentadamente sobre o sentido do risco e a súa relación para alcanzar solucións innovadoras e, xa que logo, a posibilidade de evolucionar.	FIB6.14.1. Argumenta sobre a importancia de asumir riscos e saír da chamada zona de confort para alcanzar metas e lograr resultados creativos e innovadores.	25		x	3º trim.

IV. 2. Temporalización por unidades didácticas.

1º trimestre: 1-4

Unidade 1: O SABER FILOSÓFICO

Unidade 2: O NACEMENTO DA FILOSOFÍA

Unidade 3: A IDENTIDADE PERSOAL

Unidade 4: O SER HUMANO DESDE A FILOSOFÍA

2º trimestre: 5-8

Unidade 5: CULTURA E SOCIEDADE

Unidade 6: A RAZÓN E OS SENTIDOS

Unidade 7: RACIONALIDADE TEÓRICA E PRÁCTICA

Unidade 8: QUE É A LIBERDADE

3º trimestre: 9-12

Unidade 9: ÉTICAS APLICADAS

Unidade 10: QUE É A REALIDADE

Unidade 11: VIDA E EXISTENCIA

Unidade 12: CREATIVIDADE, ARTE E PROCESOS CREATIVOS

IV. 3. A cerca dos procedementos e instrumentos de avaliación.

A observación directa dos alumnos na aula, o que nos vai dar información, fundamentalmente, sobre procedementos e actitudes: participación, interese, espírito crítico e actitude tolerante

As intervencións orais, que nos permiten avaliar o grao de comprensión dos conceptos e a capacidade de usalos en contextos diferentes.

A realización das actividades diarias propostas na clase

As probas de exame, que consistirán basicamente na realización de actividades que permitan comprobar si o alumno coñece, comprende e valora os contidos básicos de cada unidade

V. Concrecións metodolóxicas que require a materia.

En cada tema partiremos duna actividade inicial orientada a explicitar as ideas previas do alumnado e provocar unha clarificación cognitiva. Seguiremos con información conceptual estruturada con explicación do profesor. Finalizaremos con actividades individuais ou de grupo que permitan ao alumnado afianzar e ampliar os contidos de cada unidade, e que propicien ademais, o desenvolvemento das competencias básicas.

VI. Materiais e recursos didácticos que se vaian utilizar.

VII. Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.

Para cualificar mediante unha nota teranse en conta os seguintes apartados:

A- Probas escrita (Exames). Cada proba valorarase de 0 a 10 puntos, podendo expresarse ata dous decimais. A nota deste apartado será a media das cualificacións obtidas nas distintas probas e suporá o 60% da nota final.

A valoración de cada proba farase segundo os criterios especificados en cada unha.

B- Exercicios (Actividades realizadas na aula ou na casa) e **caderno de clase**. Cada exercicio valorarase de 0 a 10 puntos, podendo expresarse ate dous decimais. A note deste apartado será a media das cualificacións obtidas nas distintas actividades, suporá o 30% da nota final.

A valoración de traballos e actividades realizarase conforme os seguintes criterios:

.Presentación: 20%

.Redacción e corrección ortográfica: 30%

.Contidos: 50%

A valoración do caderno de clase realizarase conforme os seguintes criterios:

.Presentación: 20%

.Redacción: 30%

.Contidos actualizados: 50%

C- Comportamento e actitude do alumno na aula.A valoración do comportamento do alumno farase conforme a 10 items:

-Puntualidade.

-Asistencia (faltas xustificadas).

-Respecto ó profesor.

-Respecto ós compañeiros.

-Interese pola materia.

-Traer o material á aula.

-Participación na aula.

-Traballo na aula.

-Participación en actividade relacionadas coa materia.

-Participación no traballo en grupo.

A nota deste apartado suporá o 10% da nota final, valendo cada ítem 0,1.

A cualificación de cada trimestre será o resultado da suma das cualificacións obtidas polo alumno nos distintos apartados

As probas realizadas polo alumnado que sexan copiadas ou plaxiadas serán invalidadas e repetidas.

Non se pode asistir os exames con móbiles, ou calquera tipo de aparellos. Si o profesor localiza no exame algún destes aparello ou “chuletas”, poderá obrigar ó alumno/a a repetir as probas ou exames correspondentes. O profesor poderá esixir ós alumnos a retirada de calquera tipo de aparello.

Considerarase que o alumno ou alumna promociona nesta materia cando como resultado da avaliación continua acada unha cualificación mínima de 5, atendendo a todos os elementos sinalados nos criterios de cualificación.

Ponderación: 4- 4,4:4/ 4,5 -5:5. As demais notas seguirán o mesmo criterio.

O alumnado que se teña que presentar na convocatoria extraordinaria de setembro, será avaliado segundo os mesmos criterios xa especificados.

8. CUESTIÓN COMÚN ÁS MATERIAS DE BACHARELATO

II Contribución ao desenvolvemento das competencias clave.

As competencias clave traballaranse en todos os bloques, pero especialmente nos que se especifican na táboa seguinte:

(CCL). Comunicación lingüística	O uso sistemático do diálogo e o debate contribúe á competencia en comunicación lingüística . Debater esixe exercitarse na escoita, na exposición e na argumentación e para iso é necesario verbalizar, facer explícitas as ideas, formar os xuízos e estruturalos de forma coherente.
(CMCCT). Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía	A competencia matemática tamén se estimula mediante o emprego e a comprensión dos aspectos cuantitativos de informacións sobre os feitos da realidade social, cultural e económica que se estuden. Os traballos que se elaboren facilitarán o emprego significativo de nocións de estatística básica, o uso de escalas numéricas e gráficas.
(CD). Competencia dixital	A necesidade de buscar, obter, analizar, sintetizar e relacionar a información procedente de distintas fontes, comprendela e integrala para producir coñecemento, comunicala, facer inferencias e deducións son procedementos que contribúen tamén a desenvolver a competencia para o tratamento da información e competencia dixital .
(CAA). Aprender a aprender	A materia de valores éticos, a través da educación afectivo-emocional, contribúe tamén ao desenvolvemento da competencia de aprender a aprender , porque facilita o recoñecemento das propias capacidades e carencias e as habilidades para tirar proveito das primeiras e superar as segundas. Por outra parte, o desenvolvemento do diálogo e a valoración das razóns doutras persoas require admitir a diversidade de respostas ante un mesmo problema.
(CSC). Competencias sociais e cívicas	A complexidade das sociedades democráticas esixe facer fronte a unha serie de novos desafíos como o coidado do medio, a orientación do desenvolvemento tecnocientífico, a responsabilidade polas xeracións futuras, a igualdade entre os sexos, a loita contra novas formas de exclusión social e contra as existentes
(CSIEE). Sentido de iniciativa e espírito emprendedor	Os contidos da materia potencian tamén o desenvolvemento da competencia básica autonomía e iniciativa persoal , xa que a reflexión sobre as relacións entre intelixencia, sentimentos e emocións posibilita o coñecemento dun mesmo, o autocontrol e o equilibrio emocional necesarios para desenvolver un comportamento autónomo.

<p>(CCEC). Conciencia e expresións culturais</p>	<p>A educación en valores permite tamén mellorar a competencia cultural e artística, porque o desenvolvemento de habilidades sociais para a convivencia nunha sociedade plural esixe ser capaz de apreciar o feito cultural nas súas diversas manifestacións.</p>
--	--

III. Concreción dos obxectivos para o curso.

Son os fixados no artigo 26 do Decreto 86/2015, do 25 de xuño.

O bacharelato contribuirá a desenvolver no alumnado as capacidades que lle permitan:

a) Exercer a cidadanía democrática, desde unha perspectiva global, e adquirir unha conciencia cívica responsable, inspirada polos valores da Constitución española e do Estatuto de autonomía de Galicia, así como polos dereitos humanos, que fomente a corresponsabilidade na construción dunha sociedade xusta e equitativa e favoreza a sustentabilidade.

b) Consolidar unha madureza persoal e social que lle permita actuar de forma responsable e autónoma e desenvolver o seu espírito crítico. Ser quen de prever e resolver pacificamente os conflitos persoais, familiares e sociais.

c) Fomentar a igualdade efectiva de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, analizar e valorar criticamente as desigualdades e discriminacións existentes e, en particular, a violencia contra a muller, e impulsar a igualdade real e a non discriminación das persoas por calquera condición ou circunstancia persoal ou social, con atención especial ás persoas con discapacidade.

d) Afianzar os hábitos de lectura, estudo e disciplina, como condicións necesarias para o eficaz aproveitamento da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.

e) Dominar, tanto na súa expresión oral como na escrita, a lingua galega e a lingua castelá.

f) Expresarse con fluidez e corrección nunha ou máis linguas estranxeiras.

g) Utilizar con solvencia e responsabilidade as tecnoloxías da información e da comunicación.

h) Coñecer e valorar criticamente as realidades do mundo contemporáneo, os seus antecedentes históricos e os principais factores da súa evolución. Participar de xeito solidario no desenvolvemento e na mellora do seu contorno social.

i) Acceder aos coñecementos científicos e tecnolóxicos fundamentais, e dominar as habilidades básicas propias da modalidade elixida.

l) Comprender os elementos e os procedementos fundamentais da investigación e dos métodos científicos. Coñecer e valorar de forma crítica a contribución da ciencia e da tecnoloxía ao cambio das condicións de vida, así como afianzar a sensibilidade e o respecto cara ao medio ambiente e a ordenación sustentable do territorio, con especial referencia ao territorio galego.

m) Afianzar o espírito emprendedor con actitudes de creatividade, flexibilidade, iniciativa, traballo en equipo, confianza nun mesmo e sentido crítico.

- n) Desenvolver a sensibilidade artística e literaria, así como o criterio estético, como fontes de formación e enriquecemento cultural.
- ñ) Utilizar a educación física e o deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social, e impulsar condutas e hábitos saudables.
- o) Afianzar actitudes de respecto e prevención no ámbito da seguridade viaria.
- p) Valorar, respectar e afianzar o patrimonio material e inmaterial de Galicia, e contribuír á súa conservación e mellora no contexto dun mundo globalizado.

9. FILOSOFÍA 1º DE BACHARELATO

IV. Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de temporalización, grao mínimo de consecución para superar a materia e procedementos e instrumentos de avaliación.

IV. 1. Concreción na táboa do curriculum.

Filosofía. 1º de bacharelato				Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Tempora- lización
C. clave	Obx	Contidos	Criterios de avaliación	%	PE	TA	
		Bloque 1. Contidos transversais					
CAA	b d e h m	B1.1. Textos filosóficos e pertencentes a outras ramas do saber relacionados coas temáticas filosóficas estudadas.	B1.1. Ler comprensivamente e analizar de forma crítica textos significativos e breves, pertencentes a pensadores/as destacados/as.	FIB1.1.1. Analiza de xeito crítico textos pertencentes a pensadores/as destacados/as, identifica a problemática e as solucións expostas (distinguindo as teses principais e a orde da argumentación) e relaciona os problemas propostos nos textos co estudado na unidade, e/ou co achegado por outros/as filósofos/as ou correntes, e/ou con saberes distintos da filosofía.	100	x	1º trim.
CCL CSC	b d e	B1.2. Composición escrita de argumentos de reflexión filosófica e de discursos orais, manexando as regras básicas da retórica e a argumentación.	B1.2. Argumentar e razoar os propios puntos de vista sobre as temáticas estudadas na unidade, de forma oral e escrita, con claridade e coherencia.	FIB1.2.1. Argumenta e razoa as súas opinións de forma oral e escrita, con claridade e coherencia, e demostrando un esforzo creativo e educativo na valoración persoal dos problemas filosóficos analizados.	50	x	1º trim.
CD CSC	b d e	B1.3. Uso dos procedementos de traballo intelectual (incluíndo os das tecnoloxías da información e da comunicación) adecuados á filosofía, en especial a asimilación e o uso rigoroso do léxico relacionado cos temas filosóficos estudados.	B1.3. Seleccionar e sistematizar información obtida de distintas fontes.	FIB1.3.1. Selecciona e sistematiza información obtida tanto de libros específicos como de internet, usando as posibilidades das novas tecnoloxías para consolidar e ampliar a información.	50	x	1º trim.
CAA	g			FIB1.3.2. Elabora listas de vocabulario de conceptos e comprende o seu significado, aplícaos con rigor e organizaos en esquemas ou mapas conceptuais, táboas cronolóxicas e outros procedementos útiles para a comprensión da filosofía.	100	x	1º trim.
CAA	d e g	B1.3. Uso dos procedementos de traballo intelectual (incluíndo os das tecnoloxías da información e da comunicación) adecuados á filosofía, en especial a asimilación e o uso rigoroso do léxico relacionado cos temas filosóficos estudados.	B1.4. Analizar e argumentar sobre formulacións filosóficas, elaborando de xeito colaborativo esquemas, mapas conceptuais, táboas cronolóxicas e outros procedementos útiles, mediante o uso de medios e plataformas dixitais.	FIB1.4.1. Elabora con rigor esquemas, mapas conceptuais, táboas cronolóxicas, etc., amosando a comprensión dos eixes conceptuais estudados.	100	x	1º trim.
		Bloque 2. O saber filosófico					

Filosofía. 1º de bacharelato					Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Temporización
C. clave	Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	%	PE	TA	
CAA	b	B2.1. Filosofía: sentido, necesidade e historia.	B2.1. Coñecer e comprender a especificidade e a importancia do saber racional en xeral e do filósofo en particular, en tanto que	FIB2.1.1. Recoñece as preguntas e os problemas que veñen caracterizando a filosofía desde a súa orixe, comparando coa formulación doutros saberes, como o científico ou o teolóxico.	100	x		1º trim.
d		B2.2. Saber racional. Explicación prerracional: mito e maxia. Explicación racional: razón e sentidos.	saber de comprensión e interpretación da realidade, valorando que a filosofía é, á vez, un saber e unha actitude que estimula a crítica, a autonomía, a creatividade e a innovación.	FIB2.1.2. Explica a orixe do saber filosófico diferenciando dos saberes prerracionais, como o mito ou a maxia.	100	x		1º trim.
CCE	h	B2.3. Funcións e vivencia da filosofía.						
C								
CSC								
CAA	d	B2.4. Disciplinas teórico-prácticas do saber filosófico.	B2.2. Identificar as dimensións teórica e práctica da filosofía, os seus obxectivos, as características, as disciplinas, os métodos e as funcións, relacionándoa paralelamente con outros saberes de comprensión da realidade.	FIB2.2.1. Identifica, relaciona e distingue as vertentes práctica e teórica do labor filosófico, así como as disciplinas que conforman a filosofía.	50	x		1º trim.
CSC	e	B2.5. Racionalidade teórica e práctica.						
CCE	b	B2.6. O saber filosófico a través da súa historia. Características da filosofía.	B2.3. Contextualizar histórica e culturalmente as problemáticas analizadas e expresar por escrito as achegas máis importantes do pensamento filosófico desde a súa orixe, identificando os principais problemas formulados e as solucións achegadas, e argumentando as propias opinións ao respecto.	FIB2.3.1. Recoñece as principais problemáticas filosóficas características de cada etapa cultural europea.	100	x		1º trim.
C	d			FIB2.3.2. Expresa por escrito as teses fundamentais dalgunhas das correntes filosóficas máis importantes do pensamento occidental.	10		X	1º trim.
CCL	h							
CCL	b	B1.3. Uso dos procedementos de traballo intelectual (incluíndo os das tecnoloxías da información e da comunicación) adecuados á filosofía, en especial a asimilación e o uso rigoroso do léxico relacionado cos temas filosóficos estudados.	B2.4. Comprender e utilizar con precisión o vocabulario filosófico fundamental, realizando un glosario de termos de xeito colaborativo mediante as posibilidades que ofrecen as novas tecnoloxías.	FIB2.4.1. Comprende e usa con rigor conceptos filosóficos como razón, sentidos, mito, logos, arché, necesidade, continxencia, causa, existencia, metafísica, lóxica, gnoseoloxía, obxectividade, dogmatismo, criticismo, etc.	25	x		1º trim.
e								
g								
CCL	b	B1.1. Textos filosóficos e textos pertencentes a outras ramas do saber relacionados coa temática filosófica estudada.	B2.5. Analizar de maneira crítica fragmentos de textos significativos e breves sobre a orixe, a caracterización e a vivencia da filosofía, identificando as problemáticas e solucións expostas, distinguindo as teses principais e a orde de argumentación, relacionando os problemas formulados nos textos co estudado na unidade e coa presentación doutros intentos de comprensión da realidade, como o científico e o teolóxico, ou outros tipos de filosofía, como a oriental.	FIB2.5.1. Le e analiza de xeito crítico fragmentos de textos breves e significativos sobre a orixe da explicación racional e acerca das funcións e as características do pensamento filosófico, pertencentes a pensadores/as, que identifiquen as problemáticas filosóficas formuladas.	50	x		1º trim.
e								
l								
		Bloque 3. O coñecemento						
CCL	d	B3.1. Teoría do coñecemento.	B3.1. Coñecer de modo claro e ordenado as problemáticas implicadas no proceso do coñecemento humano, analizadas desde o campo filosófico, os seus graos, as ferramentas e as fontes, e expor por escrito os modelos explicativos do coñecemento máis significativos.	FIB3.1.1. Identifica e expresa de xeito claro e razoado os elementos e as problemáticas que implica o proceso do coñecemento da realidade, como é o dos seus graos, as súas posibilidades e os seus límites.	25	x		1º trim.
e		B3.2. Graos e ferramentas do coñecer: razón, entendemento e sensibilidade.						
h		B3.3. Abstracción.						
		B3.4. Problemas implicados no coñecer: posibilidades, límites e intereses; o irracional.						
CCE	d	B3.5. Problema filosófico do coñecemento.	B3.2. Explicar e reflexionar sobre o problema do acceso á verdade, identificando as problemáticas e as posturas filosóficas que xurdiron en torno ao seu estudo.	FIB3.2.1. Coñece e explica teorías acerca do coñecemento e a verdade, como son o idealismo, o realismo, o racionalismo, o empirismo, o perspectivismo, o consenso ou o escepticismo, e contrasta semellanzas e diferenzas entre os conceptos clave que manexan.	100	x		1º trim.
C	e	B3.6. A verdade como propiedade das cousas. A verdade como propiedade do entendemento: coherencia e adecuación.		FIB3.2.2. Explica e contrasta criterios e teorías sobre a verdade, tanto no plano metafísico como no gnoseolóxico, usando con rigor termos como gnoseoloxía, razón, sentidos, abstracción, obxectividade, certeza, dúbida, evidencia, escepticismo, autoridade, probabilidade, prexuízo, coherencia, adecuación, consenso, incerteza, interese, irracional, etc., e construír un glosario de conceptos de xeito colaborativo, usando internet.	50	x		1º trim.
h		B3.7. Algúns modelos filosóficos de explicación do coñecemento e o acceso á verdade.						
g								
CD								
CSC								
CCL	b	B1.1. Textos filosóficos e textos pertencentes a outras ramas do saber relacionadas coas temáticas filosóficas estudadas.	B3.3. Analizar de forma crítica fragmentos de textos significativos sobre a análise filosófica do coñecemento humano, os seus elementos, as súas posibilidades e os seus límites, valorando os esforzos por alcanzar unha aproximación á verdade arredándose do dogmatismo, da arbitrariedade e dos prexuízos.	FIB3.3.1. Analizar fragmentos de textos breves de Descartes, Hume, Kant, Nietzsche, Ortega y Gasset, Habermas, Popper, Kuhn ou Michel Serres, entre outros.	50	x		1º trim.
d								
e								
CMC	d	B3.8. Filosofía, ciencia e tecnoloxía. Filosofía da	B3.4. Coñecer e explicar a función da ciencia, os seus modelos de	FIB3.4.1. Explica os obxectivos, as funcións e os principais elementos da ciencia, manexando	100	x		1º trim.

Filosofía. 1º de bacharelato					Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Temporización
C. clave	Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	%	PE	TA	
CT	e	ciencia.	explicación, as súas características, os seus métodos e a tipoloxía do saber científico, expondo as diferenzas e as coincidencias do ideal e a investigación científica co saber filosófico, como pode ser a problemática da obxectividade ou a adecuación teoría-realidade, argumentando as propias opinións de xeito razoado e coherente.	termos como feito, hipótese, lei, teoría ou modelo.				
CMC CT	h	B3.9. Obxectivos e instrumentos da ciencia.		FIB3.4.2. Constrúe unha hipótese científica, identifica os seus elementos e razoa a orde lóxica do proceso de coñecemento.	25	x		1º trim.
CMC CT	i	B3.10. Método hipotético-dedutivo.		FIB3.4.3. Usa con rigor termos epistemolóxicos como indución, hipotético-dedutivo, método, verificación, predición, realismo, causalidade, obxectividade, relatividade, caos e indeterminismo, entre outros.	100	x		1º trim.
CMC CT	l	B3.11. Investigación científica na modernidade e na época contemporánea: das matemáticas e a técnica como ferramentas de coñecemento e interpretación fundamentais á reformulación dos conceptos clásicos.						
CMC CT CSC	d	B3.12. Técnica e tecnoloxía: saber e praxe.	B3.5. Relacionar e identificar as implicacións da tecnoloxía, en tanto que saber práctico transformador da natureza e da realidade humana, reflexionando, desde a filosofía da tecnoloxía, sobre as relacións coa ciencia e cos seres humanos.	FIB3.5.1. Extrae conclusións razoadas sobre a inxeranza humana por transformar e dominar a natureza, pódoo ao servizo do ser humano, así como das consecuencias desta actuación, e participa de debates acerca das implicacións da tecnoloxía na realidade social.	25	x		1º trim.
CMC CT	e							
CMC CT	h	B3.13. Reflexións filosóficas sobre o desenvolvemento científico e tecnolóxico: o problema da indución	B3.6. Analizar de xeito crítico fragmentos de textos filosóficos sobre a reflexión filosófica acerca da ciencia, a técnica e a filosofía, identificando as problemáticas e as solucións propostas, distinguindo as teses principais e a orde da argumentación, relacionar os problemas formulados nos textos co estudado na unidade e razoando a postura propia.	FIB3.6.1. Analiza fragmentos de textos breves e significativos de pensadores como Aristóteles, Popper, Kuhn, B. Russell, A. F. Chalmers ou J. C. Borrón, entre outros.	25	x		1º trim.
CMC CT	i	B3.14. Visión aristotélica do quefacer científico.						
CMC CT	d	B3.15. Relación entre filosofía e ciencia.	B3.7. Entender e valorar a relación entre a filosofía e a ciencia.	FIB3.7.1. Identifica e reflexiona de forma argumentada acerca de problemas comúns aos campos filosófico e científico, como son o problema dos límites e as posibilidades do coñecemento, a cuestión da obxectividade e a verdade, a racionalidade tecnolóxica, etc.	50	x		1º trim.
CD CSC	e			FIB3.7.2. Investiga e selecciona información en internet, procedente de fontes solventes, sobre as problemáticas citadas, e realiza un proxecto de grupo sobre algunha temática que afonde na interrelación entre a filosofía e a ciencia.	25	x		1º trim.
	h							
	i							
	l							
		Bloque 4. A realidade						
CAA	d	B4.1. A metafísica como explicación teórica da realidade.	B4.1. Recoñecer e valorar a metafísica, disciplina que estuda a realidade en tanto que totalidade, distinguíndoa das ciencias, que versan sobre aspectos particulares desta.	FIB4.1.1. Coñece o que é a metafísica e usa a abstracción para comprender os seus contidos e a súa actividade, razoando sobre eles.	100	x		2º trim.
CCE C	e	B4.2. Pregunta polo ser como punto de partida da Filosofía. Platón fronte a Aristóteles.	B4.2. Coñecer e explicar, desde un enfoque metafísico, os principais problemas que presenta a realidade.	FIB4.2.1. Describe as principais interpretacións metafísicas e os problemas que suscita o coñecemento metafísico da realidade.	25	x		2º trim.
CCL	h	B4.3. Interrogación metafísica sobre a verdadeira realidade: problema da aparencia e a realidade.		FIB4.2.2. Comprende e utiliza con rigor conceptos metafísicos como ser, sistema metafísico, realidade, aparencia, materia e espírito, unidade, dualidade, multiplicidade, devir, necesidade, continxencia, transcendencia, categoría e abstracción, materialismo, espiritualismo, existencialismo ou esencialismo, entre outros.	50	x		2º trim.
CAA		B4.4. Pregunta pola orixe e a estrutura do real.		FIB4.2.3. Realiza unha análise crítica ante teorías metafísicas diverxentes de interpretación da realidade.	5		X	2º trim.
CAA		B4.5. Caracterización da realidade: cambio ou permanencia, substancialismo estático fronte ao devir. Esencialismo e existencialismo.		FIB4.2.4. Analiza e comprende fragmentos de textos breves e significativos sobre as problemáticas metafísicas que presenta a realidade, de pensadores como Platón, Aristóteles, Tomé de Aquino, Descartes, Marx, Nietzsche, etc., comparando e establecendo semellanzas e diferenzas entre os enfoques, e disertando coherentemente sobre as posturas históricas.	25	x		2º trim.
CAA		B4.6. Necesidade de categorizar racionalmente o real.						
CMC CT	d	B4.7. Cosmovisións científicas sobre o universo. A filosofía da natureza como admiración filosófica pola natureza.	B4.3. Coñecer e comparar as explicacións dadas desde as grandes cosmovisións sobre o universo.	FIB4.3.1. Explica e compara dúas das grandes cosmovisións do Universo: o paradigma organicista aristotélico e o modelo mecanicista newtoniano.	100	x		1º trim.
CMC CT	e	B4.8. Paradigma cualitativo organicista: universo aristotélico.		FIB4.3.2. Describe os caracteres esenciais das interpretacións relativista e cuántica contemporáneas da realidade, explicando as implicacións filosóficas asociadas a eses caracteres.	5		X	1º trim.
CMC CT	h	B4.9. Universo máquina: visión mecanicista na Modernidade. Supostos epistemolóxicos do modelo		FIB4.3.3. Usa con rigor termos epistemolóxicos e científicos como cosmovisión, paradigma,	100	x		2º trim.

		Filosofía. 1º de bacharelato				Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Temporización
C. clave	Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	%	PE	TA		
CT		heliocéntrico: procura das leis universais dun universo infinito. Determinismo, regularidade, conservación, economía e continuidade. B4.10. Visión contemporánea do Universo. B4.11. Reencontro da filosofía e a física na teoría do caos.		Universo, natureza, finalismo, organicismo, determinismo, orde, causalidade, conservación, principio, mecanicismo, materia, relatividade, cuántica, espazo, tempo, azar, determinismo, indeterminismo, probabilidade, gaia e caos, entre outros.					
CD	d e g h i	B1.3. Uso dos procedementos de traballo intelectual (incluíndo os das tecnoloxías da información e da comunicación) adecuados á filosofía, en especial a asimilación e o uso rigoroso do léxico relacionado coas temáticas filosóficas estudadas.	B4.4. Elaborar táboas e/ou mapas conceptuais comparando os caracteres adxudicados historicamente ao Universo, entendido como totalidade do real, contextualizando historicamente e culturalmente cada cosmovisión e ampliando información mediante internet e/ou fontes bibliográficas.	FIB4.4.1. Elabora esquemas, táboas e/ou mapas conceptuais que comparen os caracteres adxudicados historicamente ao Universo, entendido como totalidade do real, contextualizando historicamente e culturalmente cada cosmovisión e ampliando información mediante internet e/ou fontes bibliográficas.	5		X	2º trim.	
CMC CT	d e	B1.1. Textos filosóficos e textos pertencentes a outras ramas do saber relacionados coas temáticas filosóficas estudadas.	B4.5. Ler e analizar de xeito crítico textos filosóficos, epistemolóxicos e científicos sobre a comprensión da realidade, tanto desde o plano metafísico como desde o físico, usando con precisión os termos técnicos estudados, relacionar os problemas presentados nos textos co estudado nas unidades e razoar a postura propia.	FIB4.5.1. Analiza textos filosóficos e científicos, clásicos e contemporáneos, que aborden as mesmas problemáticas, e investiga a vivencia das ideas expostas.	25	x		2º trim.	
CAA	h i m			FIB4.5.2. Reflexiona sobre as implicacións filosóficas que afectan a visión do ser humano en cada cosmovisión filosófico-científica estudada, e argumenta as súas propias ideas de xeito razoado e creativo.	5		x	2º trim.	
Bloque 5. O ser humano desde a filosofía									
CCL	b c d e	B5.1. A reflexión filosófica sobre o ser humano e o sentido da existencia: antropoloxía filosófica.	B5.1. Recoñecer en que consiste a antropoloxía filosófica.	FIB5.1.1. Utilizar con rigor vocabulario específico da temática, como evolución, dialéctica, proceso, progreso, emerxencia, azar, selección natural, apto, reduccionismo, creacionismo, evolución cultural, vitalismo, determinismo xenético, natureza e cultura.	100	x		2º trim.	
CMC CT	d e	B5.2. Implicacións filosóficas da evolución. Filosofía e bioloxía.	B5.2. Coñecer e explicar as implicacións filosóficas da evolución, en relación cos contidos metafísicos e cos/coas pensadores/as xa estudados/as.	FIB5.2.1. Coñece e explica as consideracións filosóficas implicadas na teoría da evolución, como a consideración dinámica e dialéctica da vida ou o indeterminismo, entre outras.	50	x		2º trim.	
CCE C	h i			FIB5.2.2. Analiza fragmentos breves e significativos de E. Morin, K. Popper, R. Dawkins, J. Mosterín, A. Gehlen, M. Harris ou M. Ponty, entre outros.	5		X	2º trim.	
CCE C CSC	d e g h	B5.3. A dialéctica natureza-cultura no proceso de antropoxénese e de construción da identidade propia humana.	B5.3. Recoñecer e reflexionar, de maneira argumentada, sobre a interacción dialéctica entre o compoñente natural e o cultural que caracterizan o ser humano como tal, sendo o culturalmente adquirido condición para a innovación e a creatividade que caracterizan a especie.	FIB5.3.1. Identifica e expón en que consiste o compoñente natural innato do ser humano, e a súa relación cos elementos culturais que xorden nos procesos de antropoxénese e humanización, dando lugar á identidade propia do ser humano.	100	x		2º trim.	
CSIE E CCE C	i l			FIB5.3.2. Diserta sobre o ser humano en tanto que resultado da dialéctica evolutiva entre o xeneticamente innato e o culturalmente adquirido, condición para a innovación e a capacidade creativa que caracterizan a nosa especie.	100	x		2º trim.	
CD CSC				FIB5.3.3. Localiza información en internet acerca das investigacións actuais sobre a evolución humana, e reflicte a información seleccionada e sistematizada de xeito colaborativo.	5		X	2º trim.	
CSC	a b c e h	B1.2. Composición escrita de argumentos de reflexión filosófica e de discursos orais, manexando as regras básicas da retórica e a argumentación.	B5.4. Valorar os coñecementos adquiridos nesta unidade, rexeitando os prexuízos tanto etnocéntricos como por motivos físicos, e tamén as actitudes de intolerancia, inxustiza e exclusión.	FIB5.4.1. Argumenta con coherencia, baseándose nos datos obxectivos aprendidos, sobre as implicacións de adoptar prexuízos etnocéntricos para vulgar os seres humanos e as culturas.	75	x		2º trim.	
CCE C	b c	B5.4. Visión grega. Heroe homérico: concepto socrático. Dualismo platónico. Animal racional e político aristotélico. Materialismo e individualismo helenista.	B5.5. Coñecer e reflexionar sobre as concepcións filosóficas sobre o ser humano como tal que se viñeron dando ao longo da filosofía occidental, comparando semellanzas e diferenzas entre as sucesivas formulacións, analizando criticamente a influencia do contexto sociocultural na concepción filosófica, e valorando algunhas formulacións diverxentes que abriron camiño cara á consideración actual da persoa.	FIB5.5.1. Contrasta e relaciona as principais concepcións filosóficas que se viñeron dando historicamente sobre o ser humano.	50	x		2º trim.	
CCL	e			FIB5.5.2. Analiza de xeito crítico textos significativos e breves dos grandes pensadores.	5		X	2º trim.	
CCL	h	B5.5. Pensamento medieval: creación á imaxe divina; nova concepción do corpo e a alma, da morte e da liberdade. B5.6. Renacemento: antropocentrismo e humanismo.		FIB5.5.3. Usa con rigor termos como dualismo e monismo antropolóxico, areté, mente, corpo, espírito, creacionismo, antropocentrismo, teocentrismo, alma, humanismo, persoa, dignidade, sentido, estado de natureza, estado de civilización, existencia, liberdade, emoción, paixón,	100	x		1º trim.	

Filosofía. 1º de bacharelato				Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Temporización
C. clave	Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	%	PE	TA
		B5.7. Modernidade e século XIX: razón, emocións e liberdade. B5.8. O ser humano na filosofía contemporánea.		determinismo, alienación, nihilismo, existencia, inconsciente, morte, historia ou transcendencia, entre outros.			
CCE C	b e h	B5.9. Visións filosóficas orientais: budismo, taoísmo e hinduísmo.	B5.6. Comparar a visión filosófica occidental do ser humano coa visión filosófica oriental, o budismo, o taoísmo e o hinduísmo, e argumentar as opinións propias sobre semellanzas e diferenzas.	FIB5.6.1. Contrasta e relaciona as principais concepcións filosóficas que se viñeron dando historicamente no contexto da filosofía occidental sobre o ser humano, coa visión filosófica oriental, o budismo, o taoísmo e o hinduísmo.	5		X 2º trim.
CCL	b d e	B5.10. Algunhas claves sobre o sentido da existencia humana. B5.11. Cuestión do sentido, a esencia e a existencia, o eu, a liberdade, a morte, o destino, o azar, a historia e a necesidade de transcendencia.	B5.7. Disertar, de forma oral e escrita, sobre as temáticas intrinsecamente filosóficas no ámbito do sentido da existencia, como poden ser a cuestión do sentido, a esencia e a existencia, o eu, a liberdade, a morte, o destino, o azar, a historia ou a necesidade de transcendencia, entre outras.	FIB5.7.1. Diserta, de xeito oral e escrito, sobre as grandes cuestións metafísicas que lle dan sentido á existencia humana.	10		X 2º trim.
CCL	h			FIB5.7.2. Argumenta e razoa, de xeito oral e escrito, acerca dos puntos de vista propios sobre o ser humano, desde a filosofía e sobre diferentes temáticas filosóficas relacionadas co sentido da existencia humana.	10		X 2º trim.
CMC CT	b c d e h	B5.12. Reflexión filosófica sobre o corpo. B5.13. Teorías filosóficas sobre a relación entre mente e corpo.	B5.8. Coñecer algunhas teorías filosóficas occidentais sobre o corpo humano, e reflexionar de xeito colaborativo e argumentar acerca dos puntos de vista propios.	FIB5.8.1. Coñece as teorías filosóficas da relación entre mente e corpo (monismo, dualismo e emerxentismo), e argumenta sobre esas teorías comparando semellanzas e diferenzas, de forma colaborativa.	100	x	2º trim.
Bloque 6. A racionalidade práctica							
CSC	a b	B2.5. Racionalidade teórica e práctica. B6.1. Orixe da ética occidental: Sócrates fronte aos sofistas.	B6.1. Identificar a especificidade da razón na súa dimensión práctica, en tanto que orientadora da acción humana.	FIB6.1.1. Recoñece a función da racionalidade práctica para dirixir a acción humana, aínda recoñecendo os seus vínculos ineludibles coa razón teórica e a intelixencia emocional.	5		X 3º trim.
CCE C	c d e h			FIB6.1.2. Explica a orixe da ética occidental no pensamento grego, contrastando, de forma razoada, a concepción socrática coa dos sofistas.	5		X 3º trim.
CSC	a b c d e	B6.2. A ética como reflexión sobre a acción moral: carácter, conciencia e madurez moral.	B6.2. Recoñecer o obxecto e función da ética.	FIB6.2.1. Explica e razoa acerca do obxecto e a función da ética.	100	x	3º trim.
CSIE E	a b	B6.3. Principais teorías sobre a moral humana. B6.4. Procura da felicidade.	B6.3. Coñecer e explicar as principais teorías éticas sobre a xustiza e a felicidade, e sobre o desenvolvemento moral.	FIB6.3.1. Expresa de xeito crítico as argumentacións das principais teorías éticas sobre a felicidade e a virtude, razoando as súas propias ideas, e achega exemplos do seu cumprimento e do seu incumprimento.	100	x	3º trim.
CSC	c d	B6.5. A boa vontade: Kant. B6.6. A xustiza como virtude ético-política. B6.7. Relativismo e universalismo moral.		FIB6.3.2. Expresa de maneira crítica as argumentacións das principais teorías éticas sobre a xustiza, razoando as súas propias ideas, e achega exemplos do seu cumprimento e do seu incumprimento.	50	x	3º trim.
CSIE E	e h			FIB6.3.3. Analiza textos breves dalgúns dos filósofos representantes das principais teorizacións éticas e sobre o desenvolvemento psicolóxico moral do individuo.	25	x	3º trim.
CSC				FIB6.3.4. Usa con rigor termos como ética, moral, acción moral, autonomía, responsabilidade, convención moral, madurez moral, virtude moral, subxectivismo, relativismo e universalismo moral, utilitarismo, deber moral, ética de máximos, ética de mínimos, consenso, xustiza, eudemonismo, hedonismo, emotivismo e utilitarismo.	100	x	3º trim.
CCL							
CSC	a	B6.8. Fundamentos filosóficos do Estado. B6.9. Principais interrogantes da filosofía política.	B6.4. Explicar a función, as características e os principais interrogantes da filosofía política, como a orixe e a lexitimidade do Estado, as relacións entre o individuo e o Estado ou a natureza das leis.	FIB6.4.1. Identifica a función, as características e os principais interrogantes da filosofía política.	100	x	3º trim.
CCL	b c d e			FIB6.4.2. Utiliza con rigor conceptos como democracia, Estado, xustiza, dereito, dereitos naturais, Estado democrático e de dereito, legalidade, lexitimidade, convención, contractualismo, alienación, ideoloxía, utopía, entre outros conceptos clave da filosofía política.	100	x	3º trim.

Filosofía. 1º de bacharelato					Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Temporización
C. clave	Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	%	PE	TA	
	h							
CCE C CSC	a b c d	B6.10. A xustiza segundo Platón. B6.11. O convencionalismo nos sofistas. B6.12. Realismo político: Maquiavelo. B6.13. Contractualismo: Hobbes, Locke, Rousseau e Montesquieu.	B6.5. Coñecer as teorías e os conceptos filosóficos principais que estiveron na base da construción da idea de Estado e das súas funcións, apreciando o papel da filosofía como reflexión crítica.	FIB6.5.1. Explica de xeito coherente as formulacións filosófico-políticas de Platón, os sofistas, Maquiavelo, Locke, Montesquieu, Rousseau, Hobbes, Kant, John Stuart Mill, Popper ou Habermas, entre outros.	50	x		3º trim.
CSC	e h	B6.14. A paz perpetua de Kant. B6.15. Fundamentos filosóficos do capitalismo no século XIX. John Stuart Mill. Alienación e ideoloxía segundo Marx.		FIB6.5.2. Analiza e reflexiona sobre a relación entre individuo e Estado, sobre a base do pensamento dos sofistas, Marx e a escola de Frankfurt.	50	x		3º trim.
CSC		B6.16. Disputa política entre Popper e a escola de Frankfurt.		FIB6.5.3. Analiza de xeito crítico textos significativos e breves dalgúns dos autores estudados, nos que se argumente sobre o concepto de Estado, os seus elementos e as súas características.	50	x		3º trim.
CSC				FIB6.5.4. Valora e utiliza a capacidade argumentativa, de forma oral e escrita, contra a arbitrariedade, o autoritarismo e a violencia.	10		X	3º trim.
CSC	a b c d e h	B6.17. Función do pensamento utópico.	B6.6. Disertar de xeito oral e escrito sobre a utilidade do pensamento utópico, analizando e valorando a súa función, para propor posibilidades alternativas, proxectar ideas innovadoras e avaliar o xa experimentado.	FIB6.6.1. Reflexiona por escrito sobre as posibilidades do pensamento utópico, e argumenta as súas propias ideas.	25	x		3º trim.
CCL CSC	a b c d e h	B6.18. Legalidade e lexitimidade.	B6.7. Distinguir os conceptos de legalidade e lexitimidade.	FIB6.7.1. Describe e compara os conceptos de legalidade e lexitimidade.	100	x		3º trim.
CCE C	b d e h p	B6.19. Capacidade simbólica. E. Cassirer. B6.20. Creatividade. H. Poincaré.	B6.8. Recoñecer a capacidade simbólica como elemento distintivo da especie humana.	FIB6.8.1. Explica as teses fundamentais de E. Cassirer sobre a capacidade simbólica humana, e as de H. Poincaré sobre o proceso creativo.	5		X	3º trim.
CCL CCE C	b d e h	B6.21. Estética filosófica: función e características. B6.22. A arte como instrumento de comprensión e expresión simbólica da realidade. B6.23. A estética filosófica e a capacidade simbólica do ser humano. A realidade desde a arte, a literatura e a música.	B6.9. Coñecer o campo da estética, reflexionando sobre as contribucións filosóficas realizadas por tres das construcións simbólicas culturais fundamentais.	FIB6.9.1. Comprende e usa conceptos como estética, creatividade, creación, símbolo, signo, arte, experiencia estética, mimese, beleza, gusto, subxectividade, xuízo estético e vangarda.	100	x		3º trim.
CAA CCE C	n p			FIB6.9.2. Contrasta e relaciona algunhas construcións simbólicas fundamentais no contexto da cultura occidental, e analiza, de xeito colaborativo, textos literarios, audicións musicais e visualizacións de obras de arte para explicar os contidos da unidade.	5		X	3º trim.
CSC CCE C	a b d e h n p	B6.24. Relación da arte coa ética, co coñecemento e coa técnica.	B6.10. Relacionar a creación artística con outros campos como o da ética, o coñecemento e a técnica.	FIB6.10.1. Diserta sobre a relación e a posibilidade transformadora da realidade humana, a creación artística, a ciencia e a ética.	50	x		3º trim.
CCE C	b d e h n	B6.25. Sentimento, experiencia e xuízo estético. Beleza. Creación artística e sociedade. Abstracción artística e pensamento metafísico. A arte como xustificación ou como crítica da realidade. B6.26. Filosofía e arte. Filosofía e literatura. Filosofía e música.	B6.11. Analizar textos en que se comprenda o valor da arte, a literatura e a música como vehículos de transmisión do pensamento filosófico, utilizando con precisión o vocabulario específico propio da estética filosófica.	FIB6.11.1. Coñece e describe algúns dos elementos fundamentais da reflexión estética sobre a arte, analizando textos significativos de filósofos como Platón, Schelling, Hume, Kant, Nietzsche, Walter Benjamin, Gadamer, Marcuse ou Adorno, entre outros, e aplica esas ideas ao estudo de diversas obras de arte.	25	x		3º trim.
CCE C	p			FIB6.11.2. Entende o valor filosófico da literatura, analizando textos breves de pensadores e literatos como Platón, Santo Agostiño, Calderón de la Barca, Pío Baroja, A. Machado, Voltaire, Goethe, Sartre, Unamuno, Borges ou Camus, entre outros.	5		X	3º trim.

		Filosofía. 1º de bacharelato				Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Temporización
C. clave	Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	%	PE	TA		
CCE C				FIB6.11.3. Coñece a visión filosófica da música a través da análise de textos filosóficos sobre as visións dos pitagóricos, de Platón, Schopenhauer, Nietzsche ou Adorno, entre outros, así como mediante audicións significativas.	5		X	3º trim.	
CD CSC	d g h n	B1.2. Composición escrita de argumentos de reflexión filosófica e de discursos orais, manexando as regras básicas da retórica e a argumentación.	B6.12. Reflexionar por escrito sobre algunha das temáticas significativas estudadas, argumentando as propias posicións, e ampliar en internet a información aprendida.	FIB6.12.1. Diserta de xeito claro e coherente sobre o valor das artes para transmitir ideas filosóficas, e procura e selecciona información en internet que amplíe o xa aprendido.	5		X	3º trim.	
CCL	b d e	B6.27. Retórica, argumentación e lóxica: a comunicación desde a filosofía. B6.28. Importancia da comunicación e a súa relación coa linguaxe, a verdade e a realidade.	B6.13. Entender a importancia da comunicación para o desenvolvemento do ser humano e as sociedades.	FIB6.13.1. Coñece e manexa con rigor conceptos como símbolo, comunicación, linguaxe formal, lóxica, xuízo lóxico, razoamento, demostración, discurso, elocuencia, orador, retórica, exordio, inventio, dispositio, argumentación, elocutio, compositio, actio, falacia, debate, negociación, persuasión e concepto universal, entre outros.	100	x		3º trim.	
CAA	b d e	B6.29. Lóxica proposicional.	B6.14. Coñecer en que consiste a lóxica proposicional e apreciar o seu valor para amosar o razoamento correcto e a expresión do pensamento como condición fundamental para as relacións humanas.	FIB6.14.1. Utiliza os elementos e as regras do razoamento da lóxica de enunciados.	100	x		3º trim.	
CCL	b d e	B6.30. Retórica e composición do discurso.	B6.15. Coñecer as dimensións que forman parte da composición do discurso retórico, e aplicalas na composición de discursos.	FIB6.15.1. Comprende e explica a estrutura e o estilo da retórica e da argumentación.					
CCL				FIB6.15.2. Coñece a estrutura e a orde do discurso, e escribe breves discursos retóricos establecendo coherentemente a exposición e a argumentación.	50	x		3º trim.	
CSIE E CSC	b d e	B6.31. Argumentación: regras e ferramentas do diálogo e a demostración de argumentos. B6.32. Filosofía da linguaxe: o problema filosófico dos conceptos universais e o erro argumentativo da xeneralización apresurada.	B6.16. Coñecer e utilizar as regras e as ferramentas básicas do discurso baseado na argumentación demostrativa.	FIB6.16.1. Constrúe un diálogo argumentativo no que demostra as súas propias teses mediante as regras e as ferramentas da argumentación.	5		X	3º trim.	
CAA				FIB6.16.2. Distingue un argumento veraz dunha falacia.	100	x		3º trim.	
CCE C				FIB6.16.3. Analiza e comenta textos breves e significativos sobre a arte da retórica e a argumentación de Platón, Aristóteles, Cicerón, Quintiliano, Tácito e autores/as contemporáneos/as.	5		X	3º trim.	
CSIE E	b d e m p	B6.33. A filosofía e a empresa como proxecto racional.	B6.17. Coñecer as posibilidades da filosofía na creación dun proxecto, en xeral, e no ámbito empresarial en particular, e valorar o seu papel potenciador da análise, a reflexión e o diálogo.	FIB6.17.1. Utiliza conceptos con sentido filosófico e aplícaos ao contexto empresarial: principios, saber, orde lóxico, finalidade, demostración, razoamento, indución, dedución, argumentación, sentido, significado, creatividade, diálogo, obxectivo/subjectivo, emocións, globalidade e valor, entre outros.	100	x		3º trim.	
CSIE E CSC	b e m p	B6.34. O modo metafísico de preguntar para deseñar un proxecto vital e de empresa. B6.35. Os procesos de cuestionamento e a importancia da definición de obxectivos.	B6.18. Comprender a importancia do modo de "preguntar radical" da metafísica para proxectar unha idea ou un proxecto vital ou empresarial, facilitando os procesos de cuestionamento e definición das preguntas radicais e as respostas a estas.	FIB6.18.1. Formula correctamente os interrogantes filosóficos radicais que deben estar na base da creación dun proxecto, tanto vital como laboral, como "que son?", "que fago?", "por que?", "para que?", "cal é o meu obxectivo?", "cal é o seu sentido, a súa razón de ser?", etc., e saber argumentar a defensa das respostas.	100	x		3º trim.	
CSIE E	b m p	B6.36. Proceso de análise racional do conxunto dun sistema, dos elementos que o integran e da orde racional que subxace á estrutura lóxica dun proxecto, vital e empresarial.	B6.19. Comprender o valor da teoría do coñecemento, a razón crítica e a lóxica para introducir racionalidade na orixe e no desenvolvemento dun proxecto.	FIB6.19.1. Deseña un proxecto vital ou empresarial, sobre a base da filosofía, valorando a íntima relación entre os pensamentos e as accións, entre a razón e as emocións, a través do diálogo, da argumentación e a linguaxe filosófica.	10	x		3º trim.	
CSC	b e m	B6.37. Importancia do diálogo e da defensa argumentativa de proxectos, fins e medios.	B6.20. Valorar as técnicas do diálogo filosófico, a argumentación e a retórica para organizar a comunicación entre as partes e a resolución de negociacións e de conflitos, para xerar diálogo baseado na capacidade de argumentar correctamente, para definir e comunicar correctamente o obxectivo dun proxecto.	FIB6.20.1. Coñece e utiliza as ferramentas da argumentación e o diálogo na resolución de dilemas e conflitos dentro dun grupo humano.	10		X	3º trim.	
CSIE E	a m n	B6.38. Deseño dun proxecto vital e laboral. Papel da Estética no desenvolvemento do pensamento creativo e innovador.	B6.21. Valorar a capacidade da estética filosófica para favorecer o pensamento creativo e innovador que permite adaptarse e anticiparse aos cambios, xerando innovación e evitando o estancamento, valorando así a función e a importancia das	FIB6.21.1. Valora a posibilidade de crear tarefas innovadoras, valorando a función e a importancia das persoas emprendedoras e innovadoras para a construción e o avance dunha cultura, e a transformación da realidade.	50	x		3º trim.	

Filosofía. 1º de bacharelato					Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Tempora- lización
C. clave	Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	%	PE	TA	
			persoas emprendedoras e innovadoras para a construción e o avance dunha cultura, e a transformación da realidade.					
CSC	a	B6.39. Importancia da ética para establecer o sistema de valores no traballo.	B6.22. Comprender e apreciar a función axiolóxica da ética para establecer un sistema de valores que permita mellorar o clima laboral, comprendendo que os valores éticos son clave para lograr o equilibrio entre innovación, sustentabilidade e competitividade.	FIB6.22.1. Realiza un decálogo de valores éticos que deben rexer no mundo laboral e de cara á sociedade e á natureza.	100	x		3º trim.
CSC	b			FIB6.22.2. Valora e diserta sobre a importancia do traballo para desenvolvernos como seres humanos, para o avance dunha cultura e para transformar a realidade.	100	x		3º trim.
CSC	c							
CSC	f							
CSC	m	B6.40. Razón crítica en tanto que reguladora da acción humana.	B6.23. Coñecer e valorar a importancia da razón crítica para o avance dun proxecto persoal e colectivo.	FIB6.23.1. Comprende e valora a importancia da razón crítica para o avance dun proxecto persoal e colectivo.	100	x		3º trim.
CSC	p							

IV. 2. Temporalización por unidades didácticas.

1º trimestre: Unidades 1,2,3,4,6

Unidade1: QUE É A FILOSOFIA

Unidade 2: PARA QUE SERVE A FILOSOFÍA

Unidade 3: A LINGUAXE: AS PALABRAS E AS COUSAS

Unidade 4: O COÑECEMENTO CIENTÍFICO

Unidade 6: MUNDO, VIDA, DEUS

2º trimestre: Unidades 7,8,9,10,14

Unidade 7: NATUREZA E EVOLUCIÓN HUMANA

Unidade 8: O CORPO COMO BASE NATURAL

Unidade 9: AS DIMENSIÓNS DO SER HUMANO

Unidade 10: A LIBERDADE

Unidade 14: CULTURA, CIVILIZACIÓN, HISTORIA

3º trimestre: Unidades 11,12,13,15,17,5

Unidade 11: A ACCIÓN MORAL

Unidade 12:ORDE POLÍTICA, XUSTIZA E DEREITO

Unidade 13: PODER E ESTADO

Unidade 15: ORIXE E NATUREZA DA SOCIEDADE

Unidade 17: FILOSOFÍA E EMPRESA

Unidade 5: RAZOAMENTO LÓXICO, FALACIAS E PARADOXOS.

IV. 3. A cerca dos procedementos e instrumentos de avaliación.

- A capacidade para caracterizar os principais problemas filosóficos tratados e identificación das posicións filosóficas que se formularon ao respecto
- Aplicación dos coñecementos adquiridos á análise de textos ou informacións que proveñan dos medios de comunicación, referidos a situacións propias do mundo contemporáneo
- Composición de textos orais ou escritos que expresen de forma clara e coherente o resultado dunha reflexión individual ou colectiva, sobre o tema filosófico que se estea a tratar
- Realizaremos un exame ou dous por avaliación.

V. Concrecións metodolóxicas que require a materia.

A metodoloxía que empregaremos baséase nos principios psicopedagóxicos do construtivismo. Dende estes presupostos a ordenación secuencial das unidades adopta unha liña de construción progresiva.

En cada tema partiremos duna actividade inicial orientada a explicitar as ideas previas do alumnado e provocar unha clarificación cognitiva. Seguiremos con información conceptual estruturada con explicación do profesor. Finalizaremos con textos que poñan en contacto ao alumnado co pensamento dos autores e propicien, ademais, o desenvolvemento de destrezas procedementais de lectura comprensiva, análise e comentario de textos.

Analizaremos textos breves e sinxelos de carácter filosófico, relacionando o seu contido cos coñecementos adquiridos

VI. Materiais e recursos didácticos que se vaian utilizar.

Como material base utilizarase o libro de D. Sánchez Meca “ Filosofía”, de 1º de Bacharelato, editado pola Editorial Anaya. Ademais faremos uso de materiais procedentes dos diversos medios de comunicación e apuntamentos do profesor. Para a realización dos exercicios da clase instarase o alumnado á recollida de datos, tanto de internet coma dos distintos medios de comunicación

VII. Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.

Para cualificar mediante unha nota teranse en conta os seguintes apartados:

A-Probos escrita (Exames). Cada proba valorarase de 0 a 10 puntos, podendo expresarse ata dous decimais. A nota deste apartado será a media das cualificacións obtidas nas distintas probas e suporá o 90% da nota final.A valoración de cada proba farase segundo os criterios especificados en cada unha.

Ponderación:

.Coñecemento dos contidos mínimos do programa. Valorarase o 60% da nota.

.Aplicación dos coñecementos adquiridos á análise de textos, así como a profundidade e a capacidade de relacionar os distintos problemas filosóficos estudados. Valorarase o 30 % da nota

.Presentación, redacción, e corrección ortográfica. Valorarase o 10% da nota.

B- Exercicios (Actividades realizadas na aula ou na casa) e **traballos**. Cada exercicio valorarase de 0 a 10 puntos, podendo expresarse ate dous decimais. A note deste apartado será a media das cualificacións obtidas nas distintas actividades, suporá o 10% da nota final.

A valoración de traballos e actividades realizarase conforme os seguintes criterios:

.Presentación: 20%

.Redacción e corrección ortográfica: 30%

.Contidos: 50%

A cualificación de cada trimestre será o resultado da suma das cualificacións obtidas polo alumno nos distintos apartados e nas diferentes probas..

As probas realizadas polo alumnado que sexan copiadas ou plaxiadas serán invalidadas e repetidas.

Non se pode asistir os exames con móbiles, ou calquera tipo de aparellos. Si o profesor localiza no exame algún destes aparello ou “chuletas”, poderá obrigar ó alumno/a a repetir as probas correspondentes. O profesor retirará calquera tipo de aparello ó respecto.

Nos exames (en principio 1 por avaliación) presentaranse ó alumno unhas preguntas de contidos teóricos e un ou dos textos relacionados coa materia que suporán entre un 20 ou 30% da nota. A finalidade é fomentar o traballo de comentario de texto.

Igualmente valoraranse, positiva ou negativamente, as diferentes actividades realizadas ó longo do trimestre : exercicios, comentarios de texto, exposicións... (segundo os criterios especificados arriba).A non entrega dunha actividade de clase restará 0,25 puntos.

A nota mínima para aprobar é un 5.Redondeo: p.e. de 4 ata 4,4>4; de 4,5 ata 5>5. As demais notas seguen o mesmo criterio

*_

10. Hª DA FILOSOFÍA 2º BACHARELATO

IV. Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de temporalización, grao mínimo de consecución para superar a materia e procedementos e instrumentos de avaliación.

IV. 1. Concreción na táboa do curriculum.

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato					Gr ao mínimo	Instrumentos de avaliación		Tem pora-lización
C. cl.	Obxs	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	%	PE	TA	
Bloque 1. Contidos transversais								
CCL	b d e h	B1.1. Comentario de texto. B1.2. Diálogo filosófico e argumentación.	B1.1. Realizar a análise de fragmentos dos textos máis salientables da historia da filosofía, e ser capaz de transferir os coñecementos a outros/as autores/as ou problemas.	HFB1.1.1. Comprende o sentido global dos textos máis salientables dos/das autores/as estudados/as, recoñecendo a orde lóxica da argumentación e as formulacións que se defenden, e é quen de transferir os coñecementos a outros/as autores/as ou problemas.	100	x	x	1ª/2ª/3ªav.
CAA CCL				HFB1.1.2. Analiza as ideas do texto, identificando a conclusión e os conceptos e as ideas relevantes, e recoñece a súa estrutura e a orde lóxica das súas ideas.	100	x	x	1ª/2ª/3ªav.
CAA CCL				HFB1.1.3. Argumenta a explicación das ideas presentes no texto, en relación coa filosofía do/da autor/a e os contidos estudados.	100	x	x	1ª/2ª/3ªav.
CCL CSIEE	a b c	B1.2. Diálogo filosófico e argumentación.	B1.2. Argumentar con claridade e capacidade crítica, oralmente e por escrito, as súas propias opinións sobre os problemas fundamentais da filosofía, dialogando de xeito razoado con outras posicións diferentes.	HFB1.2.1. Argumenta as súas propias opinións con claridade e coherencia, tanto oralmente como por escrito.	100	x	x	1ª/2ª/3ªav.
CSC	d e			HFB1.2.2. Utiliza o diálogo racional na defensa das súas opinións, e valora a diversidade de ideas e, á vez, apoiándose nos aspectos comúns.	100	x	x	1ª/2ª/3ªav.
CAA	b d e g	B1.3. Ferramentas de aprendizaxe e investigación da filosofía.	B1.3. Aplicar adecuadamente as ferramentas e os procedementos do traballo intelectual á aprendizaxe da filosofía, realizando traballos de organización e investigación dos contidos.	HFB1.3.1. Sintetiza correctamente a filosofía de cada autor/a, mediante resumos dos seus contidos fundamentais, e clasifícaos nos núcleos temáticos que atravesan a historia da filosofía: realidade, coñecemento, ser humano, ética e política.	100	x	x	1ª/2ª/3ªav.
CAA CCL	m			HFB1.3.2. Elabora listaxes de vocabulario de conceptos, comprende o seu significado, organízalos en esquemas ou mapas conceptuais, táboas	50		x	1ª/2ª/3ªav.

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato					G	Instrumentos de avaliación		Tem
C. cl.	Obxs	Contidos	Crterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	rao mínimo	PE	TA	pora-lización
					%			
CD				cronolóxicas e outros procedementos útiles para a comprensión da filosofía do autor, e aplicaos con rigor.				
CSIEE				HFB1.3.3. Selecciona información de distintas fontes, bibliográficas e de internet, e recoñece as fontes fiables.	50		x	1ª/2ª/3ªav.
				HFB1.3.4. Realiza redaccións ou disertacións, traballos de investigación e proxectos que impliquen un esforzo creativo e unha valoración persoal dos problemas filosóficos formulados na historia da filosofía.	100		x	1ª/2ª/3ªav.
CD	d g m	B1.4. Aplicación das competencias de tecnoloxías da información e da comunicación á historia da filosofía.	B1.4. Utilizar as tecnoloxías da información e da comunicación na realización e na exposición dos traballos de investigación filosófica.	HFB1.4.1. Utiliza as ferramentas informáticas e da web 2.0. (wikis, blogs, redes sociais, procesador de textos, presentación de diapositivas ou recursos multimedia, etc.) para o desenvolvemento dos traballos.	50		x	1ª/2ª/3ªav.
CD				HFB1.4.2. Realiza procuras avanzadas en internet sobre os contidos da investigación, e decide os conceptos adecuados.	10		x	1ª/2ª/3ªav.
CD				HFB1.4.3. Colabora en traballos colectivos de investigación sobre os contidos estudados utilizando as tecnoloxías da información e da comunicación.	50		x	1ª/2ª/3ªav.
Bloque 2. A filosofía na Grecia antiga								
CCL	b c d e h	B2.1. Orixe da filosofía grega. Os presocráticos: resposta á orixe do cosmos. B2.2. Dialéctica socrática. B2.3. Convencionalismo democrático e relativismo dos sofistas B2.4. Platón: ontoloxía e coñecemento; concepción dualista do ser humano; dimensión antropolóxica e política da virtude; o autor e o seu contexto.	B2.1. Coñecer a orixe da filosofía en Grecia e comprender o primeiro gran sistema filosófico, o de Platón, analizando a relación entre realidade e coñecemento, a concepción dualista do ser humano e a dimensión antropolóxica e política da virtude, en relación coa filosofía presocrática e o xiro antropolóxico de Sócrates e os Sofistas, valorando a súa influencia no desenvolvemento das ideas e os cambios socioculturais da Grecia antiga, e apreciando criticamente o seu discurso.	HFB2.1.1. Utiliza conceptos de Platón como idea, mundo sensible, mundo intelixible, ben, razón, doxa, episteme, universal, absoluto, dualismo, reminiscencia, transmigración, mimese, methexe, virtude e xustiza, entre outros, e aplicaos con rigor.	100	x		1ªav.
CCL				HFB2.1.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral como na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Platón, analizando a relación entre realidade e coñecemento, a concepción dualista do ser humano e a dimensión antropolóxica e política da virtude.	100	x		1ªav.
CAA				HFB2.1.3. Distingue as respostas da corrente presocrática en relación á orixe do Cosmos, os conceptos fundamentais da dialéctica de Sócrates e o convencionalismo democrático e o relativismo moral dos sofistas, identificando os problemas da filosofía antiga, e relacionando esas respostas coas solucións achegadas por Platón.	100	x		1ªav.
CSC				HFB2.1.4. Respecta o esforzo da filosofía de Platón por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais da Grecia antiga, valorando positivamente o diálogo como método filosófico, o nacemento das utopías sociais, o sentido do gobernante-filósofo ou a súa defensa da	50		x	1ªav.

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato					G	Instrumentos de avaliación		Tem
C. cl.	Obxs	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	rao mínimo	PE	TA	pora-lización
					%			
				inclusión das mulleres na educación.				
CCL	b d e h	B2.5. A física de Demócrito. B2.6. Problemas da filosofía antiga e solución de Aristóteles. B2.7. Aristóteles: metafísica, física, coñecemento, ética eudemonista e política. Comparación coa filosofía platónica. O autor e o seu contexto.	B2.2. Entender o sistema teleolóxico de Aristóteles, en relación co pensamento de Platón e a física de Demócrito, e valorando a súa influencia no desenvolvemento das ideas e cos cambios socioculturais da Grecia antiga.	HFB2.2.1. Utiliza con rigor conceptos do marco do pensamento de Aristóteles, como substancia, ciencia, metafísica, materia, forma, potencia, acto, causa, efecto, teleoloxía, lugar natural, indución, dedución, abstracción, alma, monismo, felicidade e virtude, entre outros.	100	x		1ªav.
CCL				HFB2.2.2. Comprende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais de Aristóteles, examinando a súa concepción da metafísica e da física, o coñecemento, a ética eudemonista e a política, en comparación coas teorías de Platón.	100	x		1ªav.
CAA				HFB2.2.3. Describe as respostas da física de Demócrito, identificando os problemas da filosofía antiga, e relaciona esas respostas coas solucións achagadas por Aristóteles.	100	x		1ªav.
CMCCT				HFB2.2.4. Estima e razoa o esforzo da filosofía de Aristóteles por contribuir ao desenvolvemento do pensamento occidental, valorando positivamente a formulación científica das cuestións.	50		x	1ªav.
CMCCT	d e h l	B2.8. Doutrinas éticas helenísticas: Epicureísmo, Estoicismo e Escepticismo. B2.9. Científicos helenísticos. B2.10. A Biblioteca de Alexandría.	B2.3. Coñecer as escolas éticas xurdidas no helenismo, como o Epicureísmo, o Estoicismo e o Escepticismo, valorar o seu papel no contexto socio-histórico e cultural da época, e recoñecer a repercusión dos grandes científicos helenísticos, apreciando a gran importancia para occidente da Biblioteca de Alexandría.	HFB2.3.1. Describe as respostas das doutrinas éticas helenísticas, e identifica algúns dos grandes logros da ciencia alexandrina.	50		x	1ªav.
Bloque 3. A filosofía medieval								
CCEC	b c d e h	B3.1. Cristianismo e filosofía. Agostiño de Hipona: teoría da iluminación, filosofía da historia, o problema da certeza e a defensa da liberdade.	B3.1. Explicar a orixe do pensamento cristián e o seu encontro coa filosofía a través das ideas fundamentais de Agostiño de Hipona, apreciando a súa defensa da liberdade, da verdade e do coñecemento interior ou a historia.	HFB3.1.1. Explica o encontro da filosofía e a relixión cristiá nas súas orixes, a través das teses centrais do pensamento de Agostiño de Hipona.	100	x		2ªav.
CCL	d e	B3.2. Escolástica medieval. Tomé de Aquino: relacións de razón e fe. Vías para a demostración da	B3.2. Coñecer a síntese de Tomé de Aquino, en relación co agostinismo, a filosofía árabe e xudía, e o nominalismo,	HFB3.2.1. Define conceptos de Tomé de Aquino, como razón, fe, verdade, deus, esencia, existencia, creación, inmortalidade, lei natural, lei positiva e precepto, entre outros, e aplícaos con rigor.	100	x		2ªav.

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato					G	Instrumentos de avaliación		Tem
C. cl.	Obxs	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	rao mínimo	PE	TA	pora-lización
					%			
CCL	h	existencia de Deus. Lei moral. Relación coa filosofía antiga e coa agostiniana, a xudía e o nominalismo. O autor e o seu contexto.	e valorar a súa influencia no desenvolvemento das ideas e nos cambios socioculturais da Idade Media.	HFB3.2.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Tomé de Aquino, distinguindo a relación entre fe e razón, as vías de demostración da existencia de Deus, e a lei moral, en comparación coas teorías da filosofía Antiga.	100	x		2ªav.
CAA				HFB3.2.3. Discrimina as respostas do agostinismo, a filosofía árabe e xudía, e o nominalismo, identificando os problemas da filosofía medieval, en relación coas solucións achegadas por Tomé de Aquino.	100	x		2ªav.
CSC				HFB3.2.4. Valora o esforzo da filosofía de Tomé de Aquino por contribuir ao desenvolvemento das ideas e os cambios sociais da Idade Media, xulgando positivamente a universalidade da lei moral.	50		x	2ªav.
CCEC	d e h	B3.4. Crise da Escolástica no século XIV: nominalismo de Guillermo de Ockham. Relacións entre razón e fe. Novo pulo para a ciencia.	B3.3. Coñecer algunha das teorías centrais do pensamento de Guillermo de Ockham, cuxa reflexión crítica supuxo a separación entre razón e fe, a independencia da filosofía e o novo pulo para a ciencia.	HFB3.3.1. Coñece as teses centrais do nominalismo de Guillermo de Ockham e a súa importancia para a entrada na modernidade.	50		x	2ªav.
Bloque 4. A filosofía na Modernidade e na Ilustración								
CMCCT	b c d	B4.1. A filosofía no Renacemento. Humanismo: novo concepto sobre a natureza humana.	B4.1. Comprender a importancia do xiro do pensamento occidental que se deu no Renacemento e que anticipa a modernidade, valorando o novo humanismo que enxalza a " <i>dignitas hominis</i> ", a investigación dos prexuízos do coñecemento de F. Bacon e as implicacións da Revolución Científica, e coñecer as teses fundamentais do realismo político de N. Maquiavelo.	HFB4.1.1. Comprende a importancia intelectual do xiro do pensamento científico que se deu no Renacemento, e describe as respostas da filosofía humanista sobre a natureza humana.	75		x	2ªav.
CSC	e h l	B4.2. F. Bacon. Os prexuízos na investigación do coñecemento. B4.3. Implicacións da revolución científica. B4.4. Realismo político de Maquiavelo.		HFB4.1.2. Explica as ideas ético-políticas fundamentais de N. Maquiavelo e compáraas cos sistemas ético-políticos anteriores.	75		x	2ªav.
CCL	b c d	B4.5. Descartes: O método, o " <i>cogito</i> " (coñecemento e realidade) e o dualismo antropolóxico.	B4.2. Entender o racionalismo de Descartes, distinguíndoo e relacionándoo coa filosofía humanista e o monismo panteísta de Spinoza, e valorar a súa influencia no desenvolvemento das ideas e nos cambios socioculturais da Idade Moderna.	HFB4.2.1. Identifica conceptos de Descartes como razón, certeza, método, dúbida, hipótese, " <i>cogito</i> ", idea, substancia e subxectivismo, entre outros, e aplícaos con rigor.	100	x		2ªav.
CCL	e h	B4.6. Comparación do autor coa filosofía antiga e medieval, e relación coa Moderna. O autor e o seu contexto.		HFB4.2.2. Comprende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Descartes, analizando o método e a relación entre coñecemento e realidade a partir do " <i>cogito</i> " e o dualismo no ser humano, en comparación coas teorías da filosofía antiga e	100	x		2ªav.

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato				G	Instrumentos de avaliación		Tem
C. cl.	Obxs	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	rao mínimo	PE	poral-ización
					%		TA
				da medieval.			
CCEC				HFB4.2.3. Identifica os problemas da filosofía moderna e relaciónaos coas solucións aportadas por Descartes.	50		x 2ªav.
CSC				HFB4.2.4. Estima e razoa o esforzo da filosofía de Descartes por contribuir ao desenvolvemento das ideas e aos cambios socioculturais da Idade Moderna, e valora a universalidade da razón cartesiana.	50		x 2ªav.
CCL	b c d e h	B4.7. Hume: o coñecemento, crítica á causalidade e á substancia. Emotivismo moral. Comparación coa filosofía anterior. O autor e o seu contexto B4.8. Locke: liberalismo político.	B4.3. Coñecer o empirismo de Hume en relación co liberalismo político de Locke, e valorar a súa influencia no desenvolvemento das ideas e os cambios socioculturais da Idade Moderna.	HFB4.3.1. Utiliza conceptos de Hume como escepticismo, crítica, experiencia, percepción, immanencia, asociación, impresións, ideas, hábito, contradición, causa, crenza, sentimento, mérito, utilidade, felicidade, contrato social, liberdade e deber, entre outros, e úsaos con rigor.	100	x	2ªav..
CMCCT	l			HFB4.3.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais de Hume, distinguindo os principios e os elementos do coñecemento respecto á verdade, a crítica á causalidade e á substancia, e o emotivismo moral, en comparación coas teorías da filosofía antiga e da medieval, e co racionalismo moderno.	50		x 2ªav.
CSC				HFB4.3.3. Coñece e explica as ideas centrais do liberalismo político de Locke, identificando os problemas da filosofía moderna, e relaciónaas coas solucións aportadas por Hume.	100	x	2ªav.
CSC				HFB4.3.4. Valora o esforzo da filosofía de Hume por contribuir ao desenvolvemento das ideas e aos cambios socioculturais da Idade Moderna, xulgando positivamente a procura da felicidade colectiva.	50		x 2ªav.
CSC	b c d e h	B4.9. A Ilustración francesa. Rousseau: a crítica social, a crítica á civilización, o estado de natureza, a defensa do contrato social e a vontade xeral.	B4.4. Coñecer os principais ideais dos ilustrados franceses, afondando no pensamento de J.J. Rousseau, e valorar a importancia do seu pensamento para o xurdimento da democracia mediante unha orde social acorde coa natureza humana.	HFB4.4.1. Comprende os ideais que impulsaron os ilustrados franceses, e explica o sentido e transcendencia do pensamento de Rousseau, a súa crítica social, a crítica á civilización, o estado de natureza, a defensa do contrato social e a vontade xeral.	50		x 2ªav.
CAA	b c d e	B4.10. Idealismo transcendental. Kant: as facultades e límites do coñecemento. B4.11. Lei Moral e paz perpetua.	B4.5. Comprender o idealismo crítico de Kant, en relación co racionalismo de Descartes, o empirismo de Hume e a filosofía ilustrada de Rousseau, e valorar a súa influencia no desenvolvemento das	HFB4.5.1. Aplica conceptos de Kant como sensibilidade, entendemento, razón, crítica, transcendental, ciencia, innato, xuízo, a priori, a posteriori, facultade, intuición, categoría, ilusión transcendental, idea, lei, fenómeno, nónimo, vontade, deber, imperativo categórico, autonomía, postulado, liberdade, dignidade, persoa, paz e pacto, entre outros, e utilízalos con	100	x	2ªav.

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato					G	Instrumentos de avaliación		Tem
C. cl.	Obxs	Contidos	Critérios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	rao mínimo	PE	TA	pora-lización
					%			
	h	B4.12. Relación do proxecto ilustrado de Rousseau coa filosofía Moderna e Kant. B4.13. Comparación coas teorías da filosofía antiga, medieval e moderna.	ideas e os cambios socioculturais da Idade Moderna.	rigor.				
CCL				HFB4.5.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Kant, analizando as facultades e os límites do coñecemento, a lei moral e a paz perpetua, comparándoas coas teorías da filosofía antiga, medieval e moderna.	100	x		2ªav.
CCL				HFB4.5.3. Describe a teoría política de Rousseau, identificando os problemas da filosofía moderna e relacionándoa coas solucións achegadas por Kant.	50		x	3ªav.
CSC				HFB4.5.4. Respecta e razoa o esforzo da filosofía de Kant por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios socioculturais da Idade Moderna, e valora a dignidade e a procura da paz entre as nacións	50		x	3ªav.
Bloque 5. A filosofía contemporánea								
CSC	b c d e	B5.1. Marx: o materialismo histórico, a crítica ao idealismo, á alienación e á ideoloxía, e a súa visión humanista do individuo.	B5.1. Entender o materialismo histórico de Marx, en relación co idealismo de Hegel e con Feuerbach, e valorar a súa influencia no desenvolvemento das ideas e nos cambios socioculturais da Idade Contemporánea.	HFB5.1.1. Identifica conceptos de Marx como dialéctica, materialismo histórico, praxe, alienación, infraestrutura, superestrutura, forzas produtivas, medios de produción, loita de clases, traballo, plusvalor e humanismo, entre outros, e utilízalos con rigor.	100	x		3ªav.
CCL	h	B5.2. Relación de Marx cos problemas da filosofía contemporánea. O autor e o seu contexto.		HFB5.1.2. Coñece e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Marx, examinando o materialismo histórico e a crítica ao idealismo, á alienación e á ideoloxía, e expón a súa visión humanista do individuo.	100	x		3ªav.
CSC				HFB5.1.3. Identifica os problemas da filosofía contemporánea en relación coas solucións achegadas por Marx.	25		x	3ªav.
CSC				HFB5.1.4. Valora o esforzo da filosofía de Marx por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais da Idade Contemporánea, xulgando positivamente a defensa da igualdade social.	50		x	3ªav.
CCL	b c d e	B5.3. Nietzsche: crítica á metafísica, á moral e á ciencia; a verdade como metáfora.	B5.2. Comprender o vitalismo de Nietzsche en relación co vitalismo de Schopenhauer, e valorar a súa influencia no desenvolvemento das ideas e os cambios socioculturais da Idade Contemporánea.	HFB5.2.1. Define conceptos de Nietzsche como crítica, traxedia, intuición, metáfora, convención, perspectiva, xenealoxía, transvaloración, nihilismo, superhome, vontade de poder, e eterno retorno, entre outros, e aplícalos con rigor.	100	x		3ªav.
CCL	h	B5.4. O superhome, como resultado da inversión de valores e a vontade de poder, e comparación coas teorías da filosofía antiga, medieval, moderna e contemporánea. O autor e o seu		HFB5.2.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Nietzsche, considerando a crítica á metafísica, á moral e á ciencia, a verdade como metáfora, e a afirmación do superhome, como resultado da inversión de valores e a vontade de poder, en comparación coas teorías da filosofía antiga,	100	x		3ªav.

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato				rao mínimo	Instrumentos de avaliación		Temporización
C. cl.	Obxs	Contidos	Criterios de avaliación	%	PE	TA	
		contexto. B5.5. A vontade en Schopenhauer.					
CCEC				25		x	3ªav.
CSC				50		x	3ªav.
CCL	b c d e h	B5.6. Filosofía española. Ortega y Gasset: a súa relación con posturas filosóficas como o realismo, o racionalismo, o vitalismo ou o existencialismo, e outras posturas filosóficas. O autor e o seu contexto.	B5.3. Entender o raciovitalismo de Ortega y Gasset en relación con figuras da filosofía española, como Unamuno, e do pensamento europeo, e valorar as influencias que recibe e a repercusión do seu pensamento no desenvolvemento das ideas e a rexeneración social, cultural e política de España.	100	x		3ªav.
CCL				50		x	3ªav.
CSC				25		x	3ªav.
CSC	b c d e h	B5.7. Filosofía crítica da escola de Frankfurt. A crítica a razón ilustrada e á idea de progreso. B5.8. Racionalidade dialóxica de Habermas: os intereses do coñecemento e a acción comunicativa. B5.9. Contribución de Habermas ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais da Idade Contemporánea. B5.10. Pensamento posmoderno: principais teses dos filósofos posmodernos, como Vattimo, Lyotard e Baudrillard, e reflexión sobre a súa vixencia actual.	B5.4. Coñecer as teses fundamentais da crítica da Escola de Frankfurt, analizando a racionalidade dialóxica de Habermas, relacionándoo coa filosofía crítica da Escola de Frankfurt, e valorando a súa influencia no desenvolvemento das ideas e os cambios socioculturais da Idade Contemporánea. Coñecer as teses máis definitorias do pensamento posmoderno, identificando as teses fundamentais de Vattimo, Lyotard e Baudrillard, e valorar criticamente a súa repercusión no pensamento filosófico a partir de finais do século XX.	100	x		3ªav.
CCL				50		x	3ªav.
CAA				100	x		3ªav.
CSC				25		x	3ªav.

Historia da Filosofía. 2º de bacharelato					G	Instrumentos de avaliación		Tem
C. cl.	Obxs	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	rao mínimo	PE	TA	pora-lización
				sociais da Idade Contemporánea, e valora o seu esforzo na defensa do diálogo racional e o respecto á diferenza.				
CSC				HFB5.4.5. Coñece as teses características do pensamento posmoderno, como a crítica á razón ilustrada, á idea de progreso, ao pensamento totalizador e á trivialización da existencia, o crepúsculo do deber, ou a perda do suxeito fronte á cultura de masas, entre outras.	50		x	3ªav.
CAA CCL				HFB5.4.6. Explica e argumenta sobre as principais teses dos filósofos posmodernos, como Vattimo, Lyotard e Baudrillard, e reflexiona sobre a súa vixencia.	10		x	3ªav.

IV.2. Temporalización por unidades didácticas:

1º trimestre

1 FILOSOFÍA ANTIGA.

As orixes da filosofía.

- O paso do mito ao logos.
- Os primeiros intentos de explicación racional: os presocráticos.
- A ilustración ateniense: os sofistas e Sócrates.

Platón.

- A teoría platónica das ideas: Mundo sensible e mundo intelixible. Graos de coñecemento.
- A concepción política de Platón: Antropoloxía. Vinculación da alma á cidade.

Aristóteles.

- Crítica da doutrina platónica.

- O proceso de abstracción fronte ao acceso dialéctico ás ideas de corte platónico.
- O transito cara ao mundo helenístico.
- A teoría hylemórfica no seo da physis: Os principios do cambio. A teoría causal. Xerarquía de seres e modos de ser. O motor inmóbil
- A idea de cidadán en Aristóteles: A ética aristotélica. A idea de polis e a condición de cidadán.

2º trimestre

2 FILOSOFÍA MEDIEVAL E MODERNA

Agostiño de Hipona

- Helenismo: Filosofía e cristianismo. As novas ideas fronte ao mundo grego.

Tomé de Aquino

- A noción de Escolástica e o nacemento das universidades. A recepción de Aristóteles. Averroes e o averroísmo latino.
- Lei divina, lei natural e lei positiva.
- O problema de razón e fe en Agostiño e Tome.

Renacemento e reforma

A vinculación do empirismo e o racionalismo ca revolución científica.

Descartes

- O problema do método: A idea de substancia e o problema da veracidade divina.

Hume

- fenomenismo e causalidade.

Locke.

- Teoría do contrato social.

Kant

- Factores políticos sociais e culturais que no S.XVIII conducen á Ilustración.
- As novas ideas: progreso, educación, humanidade, civilización, natureza.

- Características da razón ilustrada.
- A idea kantiana de Ilustración.
- A sínteses entre racionalismo e empirismo en Kant.
- O formalismo moral.

3º trimestre

3- FILOSOFÍA CONTEMPORÁNEA.

Marx.

- As influencias do socialismo utópico, da esquerda hegeliana e da Economía política
- Revolución industrial e movemento obreiro.
- O nacemento das ciencias sociais.
- O concepto de alienación
- A análise da mercancía e o concepto de plusvalía.
- O materialismo histórico.

Nietzsche:

- Un novo marco científico: evolucionismo e positivismo
- A herdanza da ilustración
- O método xenealóxico.
- Crítica da cultura occidental: O nihilismo.
- O superhome e a vontade de poder

Ortega e Gasset

- O Raciovitalismo

- Proxección posterior.

IV. 3. A cerca dos procedementos e instrumentos de avaliación.

- A capacidade para caracterizar os principais problemas filosóficos tratados e identificación das posicións filosóficas que se formularon ao respecto
- Aplicación dos coñecementos adquiridos á análise de textos ou informacións que proveñan dos medios de comunicación, referidos a situacións propias do mundo contemporáneo
- Composición de textos orais ou escritos que expresen de forma clara e coherente o resultado dunha reflexión individual ou colectiva, sobre o tema filosófico que se estea a tratar
- Realizaremos un exame ou dous por avaliación.

V. Concrecións metodolóxicas que require a materia.

A metodoloxía que empregaremos baséase nos principios psicopedagóxicos do construtivismo. Dende estes presupostos a ordenación secuencial das unidades adopta unha liña de construción progresiva.

En cada tema partiremos duna actividade inicial orientada a explicitar as ideas previas do alumnado e provocar unha clarificación cognitiva. Seguiremos con información conceptual estruturada con explicación do profesor. Finalizaremos con textos que poñan en contacto ao alumnado co pensamento dos autores e propicien, ademais, o desenvolvemento de destrezas procedementais de lectura comprensiva, análise e comentario de textos.

Analizaremos textos breves e sinxelos de carácter filosófico, relacionando o seu contido cos coñecementos adquiridos

VI. Materiais e recursos didácticos que se vaian utilizar.

Como material base utilizarase o libro de I. Zuzquiza e outros: “Historia da filosofía”, de 2º de Bacharelato, editado pola Editorial Anaya. Tamén apuntes e diverso material fotocopiado, así como exames das convocatorias das probas de acceso á Universidade e

VII. Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.

Para cualificar mediante unha nota teranse en conta os seguintes apartados:

A-Probos escrita (Exames). Cada proba valorarase de 0 a 10 puntos, podendo expresarse ata dous decimais. A nota deste apartado será a media das cualificacións obtidas nas distintas probas e suporá o 90% da nota final. A valoración de cada proba farase segundo os criterios especificados en cada unha.

Ponderación:

.Coñecemento dos contidos mínimos do programa. Valorarase o 60% da nota.

.Aplicación dos coñecementos adquiridos á análise de textos, así como a profundidade e a capacidade de relacionar os distintos problemas filosóficos estudados. Valorarase o 30 % da nota

.Presentación, redacción, e corrección ortográfica. Valorarase o 10% da nota.

B- Exercicios (Actividades realizadas na aula ou na casa) e traballos. Cada exercicio valorarase de 0 a 10 puntos, podendo expresarse ate dous decimais. A note deste apartado será a media das cualificacións obtidas nas distintas actividades, suporá o 10% da nota final.

A valoración de traballos e actividades realizarase conforme os seguintes criterios:

.Presentación: 20%

.Redacción e corrección ortográfica: 30%

.Contidos: 50%

A cualificación de cada trimestre será o resultado da suma das cualificacións obtidas polo alumno nos distintos apartados e nas diferentes probas..

As probas realizadas polo alumnado que sexan copiadas ou plaxiadas serán invalidadas e repetidas.

Non se pode asistir os exames con móbiles, ou calquera tipo de aparellos. Si o profesor localiza no exame algún destes aparello ou “chuletas”, poderá obrigar ó alumno/a a repetir as probas correspondentes. O profesor retirará calquera tipo de aparello ó respecto.

Nos exames (en principio 1 por avaliación) presentarase ó alumno unhas preguntas de contidos teóricos e un ou dos textos relacionados coa materia que suporán entre un 20 ou 30% da nota. A finalidade é fomenta-lo traballo de comentario de texto.

Igualmente valoraranse, positiva ou negativamente, as diferentes actividades realizadas ó longo do trimestre : exercicios, comentarios de texto, exposicións... (segundo os criterios especificados arriba).A non entrega dunha actividade de clase restará 0,25 puntos.

A nota mínima para aprobar é un 5.Redondeo: p.e. de 4 ata 4,4>4; de 4,5 ata 5>5. As demais notas seguen o mesmo criterio

11. ANTROPOLOXÍA 1º BACHARELATO

IV. Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de temporalización, grao mínimo de consecución para superar a materia e procedementos e instrumentos de avaliación.

IV. 1. Concreción na táboa do curriculum.

Antropoloxía. 1º de bacharelato					Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Tempora-lización
C. clave	Obx	Contidos	Critérios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	%	PE	TA	
Bloque 1. A antropoloxía como saber								
CAA CCL	e l	B1.1. Características, obxecto, método e técnicas dos estudos antropolóxicos.	B1.1. Delimitar e precisar o campo de estudo da antropoloxía, así como a súa metodoloxía e as súas técnicas.	ANTB1.1.1. Identifica e distingue, de xeito claro e razoado, o campo de estudo da antropoloxía.	100	X		1º trim.
CMCCT CCEC				ANTB1.1.2. Diferencia a súa metodoloxía e as técnicas ao respecto doutras ciencias e saberes.	100	X		1º trim.
CMCCT CCL CD	g l	B1.2. Ramas da antropoloxía: física, cultural, social e filosófica.	B1.2. Definir e concretar o obxecto peculiar de estudo das ramas da antropoloxía.	ANTB1.2.1. Define e concreta con precisión o obxecto peculiar de estudo das ramas da antropoloxía, distinguindo cada unha a través de textos, e realiza unha presentación empregando as tecnoloxías da información e da comunicación.	50	X		1º trim.
CAA CCL	d e	B1.3. Escolas antropolóxicas	B1.3. Distinguir as peculiaridades das escolas antropolóxicas.	ANTB1.3.1. Distingue sinteticamente as características propias das escolas antropolóxicas, elaborando un mapa conceptual.	50	X		1º trim.
CCL CAA	d e l	B1.4. A antropoloxía e outras ciencias sociais.	B1.4. Diferenciar a antropoloxía doutras ciencias sociais.	ANTB1.4.1. Diferencia e explica a antropoloxía con respecto a outros saberes e outras ciencias sociais.	50	X		1º trim.

Antropoloxía. 1º de bacharelato					Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Tempora-lización
C. clave	Obx	Contidos	Critérios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	%	PE	TA	
Bloque 2. Antropoloxía física: hominización e humanización								
CAA CMCCT CD	e h	B2.1. Liña filoxenética humana.	B2.1. Establecer a liña filoxenética humana, dando conta das probas sobre a evolución.	ANTB2.1.1. Reproduce a liña filoxenética humana, utilizando para iso recursos das tecnoloxías da información e da comunicación.	100	X		1º trim.
CCEC CAA				ANTB2.1.2. Recoñece probas sobre a evolución.	25	X		1º trim.
CD CCL CMCCT	e g	B2.2. Bases fisiolóxico-biolóxicas do comportamento humano.	B2.2.Describir, a través das tecnoloxías da información e da comunicación, as bases fisiolóxico-biolóxicas do comportamento humano desde a estrutura e a funcionalidade dos sistemas nervioso e endócrino.	ANTB2.2.1. Describe a estrutura e a funcionalidade do sistema nervioso e do endócrino, recorrendo ás tecnoloxías da información e da comunicación.	5		x	1º trim.
CD CCL	a e m	B2.3. Proceso de humanización: explosión cultural.	B2.3. Describir a orixe e a evolución da especie humana, e a arbore xenealóxica dos homínidos ata a explosión cultural.	ANTB2.3.1. Describe e explica, mediante ferramentas informáticas, a orixe e a evolución da especie humana.	50	X		1º trim.
CAA CCL CSIEE CD				ANTB2.3.2. Constrúe a árbore xenealóxica dos homínidos ata a explosión cultural, e plásmas nunha produción audiovisual.	100	X		1º trim.
CCL CAA	d	B2.4. Relación dialéctica entre o innato e o adquirido.	B2.4. Recoñecer a relación dialéctica entre o innato e o adquirido a partir de diversas teorías e modelos.	ANTB2.4.1. Identifica a relación dialéctica entre o innato e o adquirido a partir da diferenciación de teorías e modelos.	50	X		1º trim.
CCEC CCL	a e	B2.5. Antropoloxía e arqueoloxía: do Paleolítico ao xurdimento dos primeiros estados modernos.	B2.5. Concretar a achega da arqueoloxía aos estudos antropolóxicos, amosando o percorrido que vai polos grandes períodos da evolución sociocultural: Paleolítico, Neolítico, revolución urbana e sociedade industrial.	ANTB2.5.1. Describe a achega da antropoloxía e da arqueoloxía ao coñecemento da evolución humana.	50	X		1º trim.
CCEC CCL				ANTB2.5.2. Delimita o percorrido que vai polos grandes períodos da evolución sociocultural (Paleolítico, Neolítico, revolución urbana e sociedade industrial), e elabora mapas conceptuais.	50	X		1º trim.
CCL CCEC	a b c d e	B2.6. Unidade e diversidade do ser humano.	B2.6. Describir a complexidade do ser humano a través da súa peculiar unidade e diversidade.	ANTB2.6.1. Identifica e describe mediante pequenos textos a complexidade do ser humano, a través da súa peculiar unidade e diversidade.	100	X		1º trim.
Bloque 3. Antropoloxía cultural								
CCEC CCL CSC	a b c	B3.1. Concepto de cultura.	B3.1 Definir o termo cultura, asumindo a súa complexidade desde diversos puntos de vista.	ANTB3.1.1. Define os trazos característicos da cultura.	100	X		2º trim.
CCEC CSC	e h			ANTB3.1.2. Identifica diversas perspectivas na súa concepción.	100	X		2º trim.
CCL	a	B3.2. Interiorización da cultura: axentes e procesos da endoculturación.	B3.2. Describir a interiorización da cultura, salientando os axentes e os procesos da endoculturación.	ANTB3.2.1. Describe o significado da interiorización da cultura.	100	X		2º trim.
CCL CSC	b e			ANTB3.2.2. Identifica e define os axentes e os procesos de endoculturación.	100	X		2º trim.
CCEC CSC	a b	B3.3. Análise da cultura: perspectivas EMIC e ETIC.	B3.3. Analizar a cultura, distinguindo as perspectivas EMIC e ETIC.	ANTB3.3.1. Analiza algún elemento cultural do seu contorno e compárao adecuadamente con outras manifestacións culturais, distinguindo as perspectivas EMIC	50	X		2º trim.

Antropoloxía. 1º de bacharelato					Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Tempora-lización
C. clave	Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	%	PE	TA	
CSIEE	d h m			e ETIC.				
CCL CSC CSIEE CCEC	a b c e m p	B3.4. Dinámica das culturas e diversidade cultural.	B3.4. Describir as dinámicas das culturas e a diversidade cultural.	ANTB3.4.1. Describe, analiza e explica algún elemento cultural do seu contorno, comprendendo a complexidade da diversidade cultural global e de Galicia.	100	X		2º trim.
CCEC CSC	a b h	B3.5. Sociedade global.	B3.5. Describir os elementos característicos da sociedade global.	ANTB3.5.1. Recoñece, a partir dunha listaxe de trazos culturais e sociais, os elementos característicos da sociedade global.	50	X		2º trim.
CCEC CSC CCL	a b d	B3.6. Producións culturais.	B3.6. Describir as producións culturais e distinguir as materiais das inmateriais.	ANTB3.6.1. Describe a través dos seus trazos as producións culturais, e distingue as materiais das inmateriais.	50	X		2º trim.
CCL CCEC CSC	e n p			ANTB3.6.2. Describe con argumentación producións materiais e inmateriais de Galicia.	25	X		2º trim.
CCL CSC CCEC	d e n	B3.7. Linguaxe.	B3.7. Identificar as relacións entre usos lingüísticos e trazos culturais.	ANTB3.7.1. Identifica relacións entre usos lingüísticos e trazos culturais.	25	X		2º trim.
CCL CSC CCEC	p			ANTB3.7.2. Identifica ás relacións entre lingua e cosmovisión, tendo Galicia como exemplo.	25	X		2º trim.
CCEC CSC CCL	a b l	B3.8. Arte e técnica.	B3.8. Describir os elementos característicos da arte e da técnica, desde unha óptica histórica e antropolóxica.	ANTB3.8.1. Identifica os elementos característicos da arte e da técnica, e diferéncias desde unha óptica histórica e antropolóxica.	25	X		2º trim.
CCL CCEC CCL	n p			ANTB3.8.1. Describe exemplos de manifestacións artísticas e técnicas en Galicia, e compréndeos no seu contexto.	25	X		2º trim.
CCL CCEC	a b	B3.9. Relixión.	B3.9. Identificar os aspectos formais e semióticos do fenómeno relixioso, así como os principais paradigmas teóricos para a súa interpretación.	ANTB3.9.1. Identifica a través de pequenos textos os aspectos formais e semióticos do fenómeno relixioso	10		x	2º trim.
CAA CCEC CCL	e			ANTB3.9.2. Define os principais paradigmas teóricos para a súa interpretación.	100	X		2º trim.
CCL CAA	e	B3.10. Saber.	B3.10. Describir os fundamentos antropolóxicos do saber.	ANTB3.10.1. Identifica en pequenos textos os fundamentos antropolóxicos do saber.	25	X		2º trim.
Bloque 4. Antropoloxía social								
CCL CAA CCEC	a b c e	B4.1. Sociabilidade constitutiva do ser humano.	B4.1. Describir a sociabilidade e a socialización como trazos inherentes ao ser humano.	ANTB4.1.1. Recoñece e describe a sociabilidade e a socialización como trazos inherentes ao ser humano	100	X		3º trim.

Antropoloxía. 1º de bacharelato					Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Tempora-lización
C. clave	Obx	Contidos	Crterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	%	PE	TA	
CCL CSIEE CAA	e m o	B4.2. Produción de bens e economía.	B4.2. Analizar os procedementos de produción de bens, así como as bases e os tipos de intercambio económico.	ANTB4.2.1. Describe os procedementos de produción de bens.	100	X		3º trim.
CAA CSIEE CCEC				ANTB4.2.2. Recoñece os principais tipos de intercambio e as bases da economía, e exemplifícaos na nosa comunidade.	100	X		3º trim.
CAA CCEC	a b c	B4.3. Reprodución social e sexualidade.	B4.3. Analizar os mecanismos de reprodución social e, especialmente, a comprensión da sexualidade.	ANTB4.3.1. Identifica dun xeito concreto os mecanismos de reprodución social e, especialmente, os trazos típicos da sexualidade.	50	X		3º trim.
CCL CD CAA	a b c	B4.4. Relacións de parentesco.	B4.4. Analizar e describir os sistemas terminolóxicos e as teorías sobre o parentesco.	ANTB4.4.1. Analiza e describe os sistemas terminolóxicos sobre o parentesco, utilizando as tecnoloxías da información e da comunicación.	50	X		3º trim.
CCEC CAA				g p	ANTB4.4.2. Analiza as modalidades de organización domésticas e os sistemas de parentesco, prestándolle especial atención á realidade galega.	50	X	
CCEC CCL CAA CSC	a b d e	B4.5. Lei, orde e conflito. Guerras e xurdimento do Estado.	B4.5. Analizar as relacións entre individuos, o mantemento dunha cohesión política e a resolución dos conflitos por medio de guerras.	ANTB4.5.1. Analiza e identifica as relacións entre individuos.	50	X		3º trim.
CCL CCEC				h	ANTB4.5.2. Describe o mantemento dunha cohesión política e a resolución dos conflitos por medio de guerras.	100	X	
CCL CCEC CAA	a b c d	B4.6. Tratamento das diferenzas sociais.	B4.6. Recoñecer o significado da pertenza a grupos estratificados e a súa relación co poder.	ANTB4.6.1. Recoñece, a través de pequenos fragmentos, o significado da pertenza a grupos estratificados.	25	X		3º trim.
CCL CCEC CD CSC				g	ANTB4.6.2. Describe a relación dos grupos cos poderes establecidos, utilizando as tecnoloxías da información e da comunicación.	100	X	
Bloque 5. Antropoloxía filosófica								
CCL CAA CCEC	d e n	B5.1. Orixe da antropoloxía filosófica.	B5.1. Describir as orixes mediatas e inmediatas da antropoloxía filosófica.	ANTB5.1.1. Describe de xeito sinxelo a orixe da antropoloxía filosófica a comezos do século XX e os seus antecedentes máis afastados.	100	X		3º trim.
CCL CAA	d e h	B5.2. Análise filosófica da especificidade humana.	B5.2. Caracterizar os trazos distintivos do enfoque filosófico sobre a especificidade humana, desde os puntos de vista simbólico e histórico.	ANTB5.2.1. Identifica dun xeito concreto os trazos distintivos do enfoque filosófico sobre a especificidade humana, desde os puntos de vista simbólico e histórico, en fragmentos filosóficos.	50	X		3º trim.
CCL CCEC CAA	d e n	B5.3. Conciencia da finitude. Historia, vida e morte.	B5.3. Describir a estrutura da subxectividade humana: <i>logos</i> e <i>praxis</i> .	ANTB5.3.1. Describe o <i>logos</i> e a <i>praxis</i> como dimensión característica do suxeito humano.	100	X		3º trim.
CCL CAA CCEC	b e n	B5.3. Conciencia da finitude. Historia, vida e morte.	B5.4. Analizar o sentido da vida e da morte desde a conciencia da propia finitude.	ANTB5.4.1. Analiza e describe o sentido da vida e da morte tomando como referencia a conciencia da propia finitude, a través de fragmentos filosóficos e literarios.	50	X		3º trim.
CCL	b	B5.4. Racionalidade, emotividade e	B5.5. Analizar a racionalidade e a afectividade	ANTB5.5.1. Diferencia os instintos animais básicos da plasticidade da dinámica	100	X		3º trim.

Antropoloxía. 1º de bacharelato					Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Tempora-lización
C. clave	Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	%	PE	TA	
CCEC	d	conciencia moral.	como dimensións que conforman as bases éticas da persoa.	humana.				
CCL CAA CCEC	e n			ANTB5.5.2. Identifica os trazos característicos da racionalidade e a afectividade como dimensións que conforman as bases éticas da persoa, mediante pequenos fragmentos filosóficos, literarios ou cinematográficos.	50	X		3º trim.

IV. 2. Temporalización por unidades didácticas.

Distribuiremos as unidades do programa en tres bloques. O primeiro, correspondente á 1ª avaliación, comprende a unidade introdutoria sobre a definición da antropoloxía e as súas ramas e os temas referidos á antropoloxía biolóxica. No segundo bloque, correspondente á 2ª avaliación, estudaremos os seguintes temas da antropoloxía biolóxica e cultural: sociais por natureza, relacións de parentesco, a organización social e o Estado, os catro primeiros temas. Na 3ª avaliación, incluiremos un terceiro bloque de antropoloxía social e filosófica no que estudaremos os temas referidos ao ser humano como animal simbólico en sentido amplo: mitos, relixión, linguaxe ...con referencia concreta ao noso contorno cultural. Incluímos aquí un tema conclusión de antropoloxía filosófica.

IV. 3. A cerca dos procedementos e instrumentos de avaliación.

Relacionar a información procedente de diversas área do saber para comprender as características que constitúen os trazos universais que definen a especie humana e as variantes das distintas poboacións. Preténdese comprobar a capacidade do alumnado para identificar os diferentes factores que confluiron no proceso de hominización e a súa interacción na conformación dos trazos específicos da especie, factores que explican as variacións e diferenzas das distintas poboacións, desmontando os prexuízos raciais.

Identificar e explicar os distintos elementos e estruturas que conforman unha cultura. Con este criterio preténdese comprobar se o alumnado é capaz de identificar os compoñentes máis relevantes dunha cultura e de integralos nunha concepción global; así mesmo, se comprende os mecanismos de transmisión entre distintas xeracións e os factores explicativos do cambio cultural.

Describir, analizar e explicar, usando conceptos adecuados, algún exemplo cultural do seu contorno, e comparalo con outras manifestacións culturais, establecendo semellanzas e diferenzas. Preténdese comprobar con este criterio a capacidade do alumnado para transferir o aprendido ao ámbito próximo, reflexionar sobre un feito cultural determinado, evitando simplificacións; así mesmo, verificarase a presenza de criterios de comparación obxectiva entre distintas culturas, adoptando un punto de vista que supere prexuízos etnocéntricos.

Participar en debates sobre cuestións de actualidade relativas ás relacións entre distintos modos de vida, usando un vocabulario apropiado e argumentos pertinentes. Preténdese verificar a capacidade do alumnado para interesarse polos problemas suscitados pola convivencia entre persoas de distintas culturas, así como para adoptar posturas de respecto e tolerancia. Búscase, así mesmo, comprobar a súa capacidade achegar argumentos.

Realizar sínteses integradoras a partir de achegas teóricas traballadas e información adquirida en distintas fontes. Trátase de comprobar se o alumnado é quen de contrastar e relacionar información variada sobre os temas obxecto de traballo. O seu grao de capacidade para reflexionar, desde unha perspectiva filosófica, sobre cuestións relativas á identidade humana e á dignidade da persoa.

Elaborar un traballo de investigación sobre algún aspecto cultural do contorno. Con este criterio comprobarase a capacidade de utilizar a reflexión, contrastar opinións, chegar a conclusións e resumir os coñecementos adquiridos a través de métodos e técnicas de traballo específicos na investigación antropolóxica.

V. Concrecións metodolóxicas que require a materia.

A metodoloxía que empregaremos baséase nos principios psicopedagóxicos do construtivismo. Dende estes presupostos a ordenación secuencial das unidades adopta unha liña de construción progresiva que vai dende a análise sociolóxica e antropolóxica das achegas aportadas polos investigadores e a reflexión sobre a pregunta polo que somos até a definición do ser humano e a proxección da nosa sociabilidade nos diferentes planos da realidade social.

En cada tema partiremos duna actividade inicial orientada a explicitar as ideas previas do alumnado e provocar unha clarificación cognitiva. Seguiremos con información conceptual estruturada con explicación do profesor. Finalizaremos con textos que poñan en contacto ao alumnado co pensamento dos autores e propicien, ademais, o desenvolvemento de destrezas procedementais de lectura comprensiva, análise e comentario de textos.

VI. Materiais e recursos didácticos que se vaian utilizar.

Como material base utilizaremos o libro de Eva Garea Traba “Antropoloxía”, publicado por Edicións Xerais de Galicia. Faremos uso de material procedente de xornais e revistas así como de apuntamentos do profesor. En cada unha das avaliacións proxectarase unha película, relacionado coa temática de estudo, para realizar debates e actividades de estudo.

VII. Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.

Para cualificar mediante unha nota teranse en conta os seguintes apartados:

A-Probos escrita (Exames). Cada proba valorarase de 0 a 10 puntos, podendo expresarse ata dous decimais. A nota deste apartado será a media das cualificacións obtidas nas distintas probas e suporá o 60% da nota final. A valoración de cada proba farase segundo os criterios especificados en cada unha.

Ponderación:

.Coñecemento dos contidos mínimos do programa. Valorarase o 60% da nota.

.Aplicación dos coñecementos adquiridos á análise de textos, así como a profundidade e a capacidade de relacionar os distintos problemas filosóficos estudados. Valorarase o 30 % da nota

.Presentación, redacción, e corrección ortográfica. Valorarase o 10% da nota.

B- Exercicios (Actividades realizadas na aula ou na casa) e **traballos**. Cada exercicio valorarase de 0 a 10 puntos, podendo expresarse ate dous decimais. A nota deste apartado será a media das cualificacións obtidas nas distintas actividades, suporá o 40% da nota final.

A valoración de traballos e actividades realizarase conforme os seguintes criterios:

- .Presentación: 20%
- .Redacción e corrección ortográfica: 30%
- .Contidos: 50%

A cualificación de cada trimestre será o resultado da suma das cualificacións obtidas polo alumno nos distintos apartados e nas diferentes probas..

Nesta materia e en cumprimento dos mínimos fixados nos estándares de aprendizaxe é fundamental a realización dun Traballo de Campo que definirá nun 40% o contido da nota final.

As probas realizadas polo alumnado que sexan copiadas ou plaxiadas serán invalidadas e repetidas.

Non se pode asistir os exames con móbiles, ou calquera tipo de aparellos. Si o profesor localiza no exame algún destes aparello ou “chuletas”, poderá obrigar ó alumno/a a repetir as probas correspondentes. O profesor retirará calquera tipo de aparello ó respecto.

Nos exames (en principio 1 por avaliación) presentaranse ó alumno unhas preguntas de contidos teóricos e un ou dos textos relacionados coa materia que suporán entre un 20 ou 30% da nota. A finalidade é fomenta-lo traballo de comentario de texto.

Igualmente valoraranse, positiva ou negativamente, as diferentes actividades realizadas ó longo do trimestre : exercicios, comentarios de texto, exposicións... (segundo os criterios especificados arriba).A non entrega dunha actividade de clase restará 0,25 puntos.

A nota mínima para aprobar é un 5.Redondeo: p.e. de 4 ata 4,4>4; de 4,5 ata 5>5. As demais notas seguen o mesmo criterio

12 . PSICOLOXÍA 2º BACHARELATO

IV. Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de temporalización, grao mínimo de consecución para superar a materia e procedementos e instrumentos de avaliación.

IV. 1. Concreción na táboa do curriculum.

Psicoloxía. 2º de bacharelato				Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Tempora- lización
clave	bx	Contidos	Criterios de avaliación	%	PE	TA	
Bloque 1. A psicoloxía como ciencia							
CAA	B e h l	B1.1. A psicoloxía desde as súas orixes en Grecia ata o século XIX. B1.2. Constitución da psicoloxía como saber autónomo: Wundt, Watson, James e Freud. B1.3. Diversidade de acepcións do termo psicoloxía ao longo da súa evolución.	B1.1. Entender e apreciar a especificidade e a importancia do coñecemento psicolóxico, como ciencia que trata da conduta e os procesos mentais do individuo, valorando que se trata dun saber e unha actitude que estimula a crítica, a autonomía, a investigación e a innovación.	PSB1.1.1. Explica e constrúe un marco de referencia global da psicoloxía, desde as súas orixes en Grecia (nas filosofías de Platón e Aristóteles), ata o seu recoñecemento como saber independente da man de Wundt, Watson, James e Freud, definindo as acepcións do termo psicoloxía ao longo da súa evolución, desde o etimolóxico, como "ciencia da alma", aos achegados polas correntes actuais: condutismo, cognitivismo, psicanálise, humanismo ou Gestalt.	100	x	1ªav.
CMCCT		B1.4. Obxecto propio da psicoloxía. A psicoloxía e outros saberes.		PSB1.1.2. Recoñece e valora as cuestións e os problemas que investiga a psicoloxía desde os seus inicios, distinguindo a súa perspectiva das proporcionadas por outros saberes.	25		x 1ªav.
CMCCT	D e	B1.5. Obxectivos que caracterizan a psicoloxía. B1.6. Facetas teórica e práctica da psicoloxía, e ámbitos de aplicación.	B1.2. Identificar a dimensión teórica e práctica da psicoloxía, os seus obxectivos, as súas características e as súas ramas e técnicas de investigación, relacionándoas, como ciencia multidisciplinar, con outras ciencias cuxo fin é a comprensión dos fenómenos humanos, como a filosofía, a bioloxía, a antropoloxía, a economía, etc.	PSB1.2.1. Explica e estima a importancia dos obxectivos que caracterizan a psicoloxía: describir, explicar, predicir e modificar.	100	x	1ªav.
CSC	l	B1.7. Metodoloxías da investigación psicolóxica: métodos e obxectivos.		PSB1.2.2. Distingue e relaciona as facetas teórica e práctica da psicoloxía, e identifica as ramas en que se desenvolven (clínica e da saúde, da arte, das actividades físico-deportivas, da educación, forense, da intervención social, ambiental, etc.), investigando e valorando a súa aplicación nos ámbitos de atención na comunidade, como na familia e na infancia, na terceira idade, en minusvalías, muller, xuventude, minorías sociais e inmigrantes, cooperación para o desenvolvemento, etc.	100		x 1ªav.

Psicología. 2º de bacharelato				Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Temporización	
.clave	bx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	%	PE	TA	
CAA				PSB1.2.3. Describe e aprecia a utilidade das técnicas e das metodoloxías de investigación psicolóxica, explicando as características de cada unha, como son os métodos comprensivos (introspección, fenomenoloxía, hermenéutica, test, entrevista persoal, dinámica de grupos, etc.) e os seus obxectivos (observación, descrición, experimentación, explicación, estudos de casos, etc.).	100		x	1ªav.
CCEC	A d e g h	B1.8. Achegas máis importantes da psicología na comprensión dos fenómenos humanos. Problemas tratados e conclusións ofrecidas. B1.9. Teorías psicolóxicas: psicanálise, condutismo, teoría cognitiva, Gestalt, humanismo e psicobioloxía. B1.10. Textos de autores como W. Wundt, S. Freud, A. Maslow, W. James e B. F. Skinner, entre outros.	B1.3. Recoñecer e expresar as achegas máis importantes da psicología, desde os seus inicios ata a actualidade, identificando os principais problemas formulados e as solucións achegadas polas correntes psicolóxicas contemporáneas, e realizando unha análise crítica de textos significativos e breves de contido psicolóxico, identificando as problemáticas formuladas e relacionándoas co estudado na unidade.	PSB1.3.1. Explica e recoñece a importancia das achegas que a psicolóxica realizou na comprensión dos fenómenos humanos, identificando os problemas específicos dos que se ocupa e as conclusións achegadas.	25		x	1ªav.
CAA				PSB1.3.2. Utiliza a súa capacidade de aprender a aprender, realizando os seus propios mapas conceptuais, utilizando medios informáticos, acerca das seguintes teorías: psicanálise, condutismo, teoría cognitiva, Gestalt, humanismo e psicobioloxía.	25		x	1ªav.
CCL				PSB1.3.3. Analiza e valora criticamente textos sobre os problemas, as funcións e as aplicacións da Psicología de autores como W. Wundt, S. Freud, A. Maslow, W. James e B. F. Skinner, entre outros.	75		x	1ªav.
CD CSIEE				PSB1.3.4. Utiliza a súa iniciativa para expor as súas conclusións argumentadamente, mediante presentacións gráficas, en medios audiovisuais.	10		x	1ªav.
Bloque 2. Fundamentos biolóxicos da conduta								
CMCCT	E g h i	B2.1. Anatomía do encéfalo humano. Comparativa co doutros animais. B2.2. Filoxénese da evolución do cerebro humano e relación coa conduta.	B2.1. Explicar a evolución do cerebro humano desde un enfoque antropolóxico, distinguindo as súas características específicas das doutros animais, co fin de apreciar a importancia do desenvolvemento neurolóxico e as consecuencias que delas se derivan.	PSB2.1.1. Identifica, contrasta e valora a nivel anatómico diferentes tipos de encéfalos animais en comparación co humano, valéndose de medios documentais.	100	x		1ªav.
CD				PSB2.1.2. Investiga a través de internet a filoxénese humana e a evolución do cerebro, explicando e apreciando a relación directa que mantén co desenvolvemento da conduta humana.	25		x	1ªav.
CD	D e g i	B2.3. Morfoloxía da neurona. Sinapse, impulso nervioso e neurotransmisores. B2.4. Áreas do cerebro e as funcións que executan.	B2.2. Analizar e apreciar a importancia da organización do sistema nervioso central, fundamentalmente do encéfalo humano, distinguindo as localizacións e as funcións que determinan a conduta dos individuos	PSB2.2.1. Realiza unha presentación, con medios informáticos, en colaboración grupal, sobre a morfoloxía neuronal e a sinapse, describindo o proceso de transmisión sináptica e os factores que a determinan, o impulso nervioso e os neurotransmisores.	10		x	1ªav.
CMCCT				PSB2.2.2. Investiga e explica a organización das áreas cerebrais e as súas funcións, e localiza nun debuxo as devanditas áreas.	5		x	1ªav.

Psicoloxía. 2º de bacharelato				Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Tempora- lización	
.clave	bx	Contidos	Criterios de avaliación	%	PE	TA		
CMCCT	E h i l	B2.5. Técnicas de investigación da actividade cerebral: anxiogramas, EEG, TAC, TEP, IRM, intervencións directas e estudo de casos.	B2.3. Entender e valorar as técnicas actuais de investigación do cerebro e o seu impacto no avance científico acerca da explicación da conduta e na superación dalgúns trastornos e dalgunhas doenzas mentais.	PSB2.3.1. Describe e compara as técnicas científicas de investigación do cerebro: anxiogramas, EEG, TAC, TEP, IRM, intervencións directas e estudo de casos.	5		x	1ªav.
CSC		B2.6. Impulso que deron as técnicas de investigación do cerebro para o estudo do comportamento e a solución dalgunhas patoloxías.		PSB2 3.2. Analiza e aprecia o impulso que estas técnicas de investigación cerebral lle deron ao coñecemento do comportamento humano e á solución dalgunhas patoloxías.	5		x	1ªav.
CMCCT	A c e g i	B2.7. Bases xenéticas da diferenza entre a conduta feminina e a masculina. B2.8. Doenzas causadas por alteracións xenéticas. Anomalía na conduta. Síndromes.	B2.4. Comprender e recoñecer algunhas das bases xenéticas que determinan a conduta humana, apreciando a relación de causa e efecto que pode existir entre ambas as dúas e destacando a orixe dalgunhas doenzas producidas por alteracións xenéticas.	PSB2.4.1. Explica a influencia dos compoñentes xenéticos que interveñen na conduta, e investiga e valora se estes teñen efectos distintivos entre a conduta feminina e a masculina.	100	x		1ªav.
CCL				PSB2.4.2. Relaciona e aprecia a importancia das alteracións xenéticas coas doenzas que producen modificacións e anomalías na conduta, utilizando o vocabulario técnico preciso: mutación, trisomía, monosomía, deleción, etc.	5		x	1ªav.
CD CMCCT				PSB2.4.3. Localiza e selecciona información en internet acerca de distintos tipos de doenzas causadas por alteracións xenéticas, tales como a síndrome de Down, a síndrome de Turner, a síndrome do miaño de gato ou a síndrome de Klinefelter, entre outras.	50		x	1ªav.
CMCCT CSIEE	B c d h	B2.9. Sistema endócrino. Glándulas e hormonas, e influencia na conduta. Influencia na diferenza entre a conduta feminina e a masculina.	B2.5. Investigar e resumir a influencia do sistema endócrino sobre o cerebro e os comportamentos derivados diso, co fin de valorar a importancia da relación entre ambos.	PSB2. 5.1. Realiza, en colaboración grupal, un mapa conceptual do sistema endócrino, apreciando a súa influencia na conduta humana e os seus trastornos, por exemplo: hipófise e depresión, tiroide e ansiedade, paratiroide e astenia, suprarrenais e delirios, páncreas e depresión, sexuais e climaterio, etc.	100		x	1ªav.
CSC				PSB2.5.2. Investiga as diferenzas endocrinolóxicas entre homes e mulleres, e os seus efectos na conduta, valorando o coñecemento destas diferenzas como un instrumento que permite un entendemento e unha comprensión mellores entre as persoas de diferente sexo.	100		x	1ªav.
Bloque 3. Os procesos cognitivos básicos: percepción, atención e memoria								
CMCCT	B d e g h l	B3.1. Percepción: elementos e fases do proceso. B3.2. Teorías sobre a percepción: asociacionismo, Gestalt, cognitivismo e neuropsicoloxía. B3.3. Leis da percepción da Gestalt.	B3.1. Comprender a percepción humana como un proceso construtivo eminentemente subxectivo e limitado, no cal ten a súa orixe o coñecemento sobre a realidade, valorando o ser humano como un procesador de información.	PSB3.1.1. Distingue e relaciona os elementos que interveñen no fenómeno da percepción (estímulo, sentido, sensación e limiares de percepción), recoñecéndolos dentro das fases do proceso perceptivo (excitación, transducción, transmisión e recepción).	100	x		2ªav.
CAA CCEC				PSB3.1.2. Compara e valora as achegas das principais teorías acerca da percepción: asociacionismo, Gestalt, cognitivismo e neuropsicoloxía.	100	x		2ªav.

Psicología. 2º de bacharelato				Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Temporización	
.clave	bx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	%	PE	TA	
CSIEE	m	B3.4. Ilusións ópticas e trastornos perceptivos. B3.5. Algúns fenómenos perceptivos: constancia perceptiva, percepción subliminar e extrasensorial, membro fantasma e percepción por estimulación eléctrica do cerebro (por exemplo, o ollo de Dobbelle), etc.		PSB3.1.3. Elabora unha presentación con medios audiovisuais e en colaboración grupal, desenvolvendo a súa iniciativa persoal e as leis gestálticas da percepción, valorando a súa achega conceptual e identificando exemplos concretos de como actúan (por exemplo, a través de obras pictóricas ou fotografías).	50		x	2ªav.
CD				PSB3.1.4. Procura e selecciona información, utilizando páxinas web, acerca dalgúns tipos de ilusións ópticas, diferenciándoas dos trastornos perceptivos como as alucinacións e a agnosia.	25		x	2ªav.
CD				PSB3.1.5. Comenta e aprecia algúns fenómenos perceptivos, como a constancia perceptiva, a percepción subliminar e extrasensorial, o membro fantasma e a percepción por estimulación eléctrica do cerebro (por exemplo, o ollo de Dobbelle) entre outros, e expón as súas conclusións a través de soportes de presentación informáticos.	25		x	2ªav.
CSC	B d e h	B3.6. Factores individuais e sociais que inflúen na percepción.	B3 2. Explicar e apreciar a relevancia das influencias individuais e sociais no fenómeno da percepción, valorando criticamente tanto os seus aspectos positivos como os negativos.	PSB3.2.1. Discirne e elabora conclusións, en colaboración grupal, sobre a influencia dos factores individuais (motivación, actitudes e intereses) e sociais (cultura e hábitat) no fenómeno da percepción, utilizando, por exemplo, os experimentos sobre prexuízos realizados por Allport e Kramer.	25		x	2ªav.
CCL	B d e	B3.7. A memoria. Atención e concentración. B3.8. Tipos de atención. B3.9. Alteracións da atención.	B3.3. Coñecer e analizar a estrutura, os tipos e o funcionamento da memoria humana, investigando as achegas dalgúns teorías actuais, co fin de entender a orixe e os factores que inflúen no desenvolvemento desta capacidade no ser humano, e utilizar as súas achegas na súa propia aprendizaxe.	PSB3.3.1. Relaciona os conceptos de atención e concentración como puntos de partida da memoria, distinguindo os tipos de atención e os tipos de alteración que poden sufrir.				
CSIEE	g m	B3.10. Tipos de memoria. Relación entre eles e utilidade que teñen na aprendizaxe humana. B3.11. Esquecemento: causas.		PSB3.3.2. Utiliza a súa iniciativa persoal para deseñar e elaborar, con medios informáticos, un cadro comparativo sobre diferentes tipos de memoria (sensorial, MCP e MLP), analizando a correspondencia entre elas e valorando a utilidade que teñen na aprendizaxe humana.	50		x	2ªav.
CAA CD		B3.12. A memoria e os efectos producidos nela por desuso, interferencia, falta de motivación, etc. B3.13. Distorsións e alteracións da memoria.		PSB3.3.3. Procura e selecciona información en páxinas web e libros especializados, acerca das principais causas do esquecemento, tales como as fisiolóxicas, as producidas por lesións, por represión, por falta de procesamento, por contexto inadecuado, etc., e elabora conclusións.	10		x	2ªav.
CCL				PSB3.3.4. Analiza e valora a importancia dalgúns dos efectos producidos na memoria por desuso, interferencia, falta de motivación, etc., e expón as súas consecuencias de xeito argumentado.	10		x	2ªav.
CD				PSB3.3.5. Exemplifica, a través de medios audiovisuais, algunhas distorsións ou alteracións da memoria, como a amnesia, a hipermnese, a paramnesia e os falsos recordos, desenvolvendo a súa capacidade emprendedora.	50		x	2ªav.

Psicología. 2º de bacharelato				Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Temporización	
.clave	bx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	%	PE	TA	
Bloque 4. Procesos cognitivos superiores: aprendizaxe, intelixencia e pensamento								
CSIEE	B d e g h m	B4.1. Teorías da aprendizaxe: condicionamento clásico; aprendizaxe por ensaio-erro; condicionamento instrumental; teoría cognitiva; aprendizaxe social.	B4.1. Explicar as principais teorías sobre a aprendizaxe, identificando os factores que cada unha delas considera determinantes neste proceso, co obxecto de iniciarse na comprensión deste fenómeno e das súas aplicacións no campo social, e utilizar os seus coñecementos para mellorar a súa propia aprendizaxe.	PSB4.1.1. Utiliza a súa iniciativa persoal para confeccionar, utilizando medios informáticos, un cadro comparativo das teorías da aprendizaxe: condicionamento clásico (Pavlov e Watson); aprendizaxe por ensaio-erro (Thorndike); condicionamento instrumental (Skinner); teoría cognitiva (Piaget); Gestalt (Khöler); aprendizaxe social ou vicaria (Bandura), etc.	100	x	2ªav.	
CCEC CD		B4.2. Técnicas de condicionamento na publicidade.		PSB4.1.2. Analiza e aprecia os resultados da aplicación das técnicas de condicionamento na publicidade, mediante a localización destas últimas en exemplos de casos concretos, utilizados nos medios de comunicación audiovisual.	50		x	2ªav.
CCL		B4.3. Factores que inflúen na aprendizaxe: coñecementos previos adquiridos, capacidades, personalidade, estilos cognitivos, motivación, actitudes e valores.		PSB4.1.3. Describe e valora a importancia dos factores que inflúen na aprendizaxe, como por exemplo os coñecementos previos adquiridos, as capacidades, a personalidade, os estilos cognitivos, a motivación, as actitudes e os valores.	100	x		2ªav.
CAA	B d e g m	B4.4. Teorías actuais sobre a intelixencia: teoría factorial de Spearman, multifactorial de Thurstone, e teorías de Cattell, Vernon, Sternberg, Gardner, etc.	B4.2. Comprender os procesos cognitivos superiores do ser humano, como a intelixencia e o pensamento, mediante o coñecemento dalgunhas teorías explicativas da súa natureza e o seu desenvolvemento, distinguindo os factores que inflúen nel e investigando a eficacia das técnicas de medición utilizadas e o concepto de CI, co fin de entender esta capacidade humana.	PSB4.2.1. Elabora mapas conceptuais dalgunhas das actuais teorías sobre a intelixencia, valorando as achegas que no seu estudo tivo cada unha delas, como por exemplo a teoría factorial de Spearman, a multifactorial de Thurstone e as de Cattell, Vernon, Sternberg, Gardner, etc.	25		x	2ªav.
CSIEE		B4.5. Fases do desenvolvemento da intelixencia segundo J. Piaget.		PSB4.2.2. Utiliza a súa iniciativa persoal para elaborar un esquema explicativo sobre as fases do desenvolvemento da intelixencia segundo J. Piaget, valorando a importancia das influencias xenéticas e do medio neste proceso.	100	x		2ªav.
CD		B4.6. O CI e os problemas da medición da intelixencia.		PSB4.2.3. Investiga, en páxinas de internet, o que é o CI e a escala de Stanford-Binet, que clasifica estes valores desde a deficiencia profunda ata a superdotación, apreciando a obxectividade real dos seus resultados e examinando criticamente algunhas técnicas de medición da intelixencia.	100	x		2ªav.
CCEC		B4.7. Procesos cognitivos superiores: pensamento, razoamento e creatividade.		PSB4.2.4. Analiza o que é o pensamento, apreciando a validez tanto do razoamento como da creatividade na resolución de problemas e na toma de decisións.	50		x	2ªav.
CAA	B h	B4.8. A intelixencia emocional e as súas competencias.	B4.3. Recoñecer e valorar a importancia da intelixencia emocional no desenvolvemento psíquico da persoa.	PSB4.3.1. Valora a importancia das teorías de Gardner e Goleman, realizando un esquema das competencias da intelixencia emocional e a súa importancia no éxito persoal e profesional.	50		x	2ªav.
CMCCT	A	B4.9. Posibilidades, alcance, límites e	B4.4. Reflexionar sobre as posibilidades da	PSB4.4.1. Avalía, en traballo grupal, as vertentes positivas e negativas das	25		x	2ªav.

Psicología. 2º de bacharelato				Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Tempora- lización	
.clave	bx	Contidos	Crterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	%	PE	TA	
CSIEE	b h m	perigos da intelixencia artificial.	intelixencia artificial e vulgar criticamente os seus alcances e os seus límites, co fin de evitar a equivocada humanización das máquinas pensantes e a deshumanización das persoas.	aplicacións da intelixencia artificial, así como os perigos que pode representar pola súa capacidade para o control do ser humano, invadindo a súa intimidade e a súa liberdade.				
Bloque 5. A construción do ser humano. Motivación, personalidade e afectividade.								
CAA	B d e	B5.1. Teorías sobre a motivación: momeostática; das necesidades; do incentivo; cognitivas; psicanalíticas; humanistas.	B5.1. Explicar e valorar a importancia da motivación, a súa clasificación e a súa relación con outros procesos cognitivos, desenvolvendo os supostos teóricos que a explican e analizando as deficiencias e os conflitos que no seu desenvolvemento conducen á frustración.	PSB5.1.1. Utiliza e selecciona información acerca das teorías da motivación (homeostática; das necesidades; do incentivo; cognitivas; psicanalíticas; humanistas), utilizando mapas conceptuais, e elabora conclusións.	100	x	3ªav.	
CSIEE	g m	B5.2. Causas da frustración. Clasificación dos conflitos de Lewin. B5.3. Alternativas á frustración: agresión, logro indirecto, evasión, depresión ou aceptación.		PSB5.1.2. Recorre á súa iniciativa para realizar unha presentación, con medios informáticos, acerca das causas da frustración, partindo da clasificación dos conflitos de Lewin e valorando as respostas alternativas a esta, como a agresión, o logro indirecto, a evasión, a depresión ou a súa aceptación (tolerancia á frustración).	50		x	3ªav.
CSIEE		B5.4. Motivación e consecución de logros no ámbito laboral e no educativo.		PSB5.1.3. Argumenta, en colaboración grupal, sobre a importancia da motivación no ámbito laboral e educativo, analizando a relación entre motivación e consecución de logros.	50		x	3ªav.
CAA	B d e	B5.5. Teorías da personalidade B5.6. Fases do desenvolvemento da personalidade B5.7. Métodos de avaliación da personalidade e as súas limitacións.	B5.2. Comprender o que é a personalidade, analizando as influencias xenéticas, ambientais e culturais sobre as que se edifica, as teorías que a estudan e os factores motivacionais, afectivos e cognitivos necesarios para a súa axeitada evolución, en cada fase do seu desenvolvemento.	PSB5.2.1. Describe, establecendo semellanzas e diferenzas, as teorías da personalidade, como as provenientes da psicanálise, o humanismo, as tipoloxías, o cognitivismo e o condutismo, valorando as achegas que cada unha delas realizou no coñecemento da natureza humana.	100	x	3ªav.	
CSIEE	h m	B5.8. Relación entre a conciencia e os procesos inconscientes. B5.9. Drogas; alteracións de conciencia e de personalidade.		PSB5.2.2. Recorre á súa iniciativa persoal para realizar unha presentación, a través de medios audiovisuais, sobre as fases do desenvolvemento da personalidade, por exemplo segundo a teoría psicanalista, e elaborar conclusións sobre os cambios que se producen en cada unha delas.	50		x	3ªav.
CMCCT		B5.10. Identidade e autoestima.		PSB5.2.3. Analiza, valorando criticamente, as limitacións dalgúns métodos e estratexias para a avaliación da personalidade, como son as probas proxectivas (test de Rorschach, TAT, test da frustración de Rosenzweig, etc.), as probas non proxectivas (16 FP, NEO-PI-R e MMPI) e as técnicas fisiolóxicas (tomografías, etc.).	25		X	3ªav.
CCL				PSB5.2.4. Diserta sobre a complexa relación entre a función da conciencia e os procesos inconscientes, analizando algúns fenómenos inconscientes, como os soños ou a hipnose.	50		X	3ªav.
CSC				PSB5.2.5. Investiga, en traballo grupal, sobre os estados alterados de conciencia provocados polas drogas, valorando criticamente a súa	25		X	3ªav.

Psicología. 2º de bacharelato				Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Temporización	
.clave	bx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	%	PE	TA	
CSIEE				influencia nas alteracións da personalidade, e presenta as súas conclusións de maneira argumentada.				
				PSB5. 2.6. Indaga sobre a relación entre identidade e autoestima, valorando criticamente a importancia do concepto de si mesmo/a e as repercusións que iso ten no desenvolvemento persoal e vital.	25		X	3ºav.
CMCCT	B c e g h m	B5.11. Perspectivas, modelos de estudo e métodos usados para tratar as psicopatoloxías.	B5.3. Entender e reflexionar sobre a complexidade que implica definir o que é un trastorno mental, describindo algúns dos factores xenéticos, ambientais e evolutivos implicados, co fin de comprender as perspectivas psicopatolóxicas e os seus métodos de estudo.	PSB5.3.1. Describe perspectivas e modelos de estudo da psicopatoloxía, e reflexiona sobre os métodos utilizados por cada unha delas.	100	x		3ºav.
CAA		B5.12. Trastornos en relación ás necesidades biolóxicas e ás adicións. B5.13. Trastornos en relación ás emocións. B5.14. Trastornos en relación a elementos corporais. B5.15. Trastornos en relación á personalidade. B5.16. Trastornos en relación ao desenvolvemento evolutivo.		PSB5.3.2. Utiliza a súa iniciativa persoal para realizar un cadro esquemático, en colaboración grupal e utilizando medios informáticos, acerca das características relativas a algúns tipos de trastornos, por exemplo os asociados ás necesidades biolóxicas e ás adicións (sexuais, alimentarias, drogodependencias, etc.), ás emocións (ansiedade e depresión), a elementos corporais (psicosomáticos, somatomorfos e disociativos), á personalidade (esquizoide, paranoide, limitrofe, dependente, narcisista, antisocial, etc.), ao desenvolvemento evolutivo (autismo, atraso mental, déficit de atención e hiperactividade, da aprendizaxe, asociados á vellez), etc.	50		X	3ºav.
CCL	B d e g h	B5.17. Compoñentes hereditarios e aprendidos dos afectos.	B5.4. Recoñecer e valorar os tipos de afectos, así como a orixe dalgúns trastornos emocionais, co obxecto de espertar o seu interese polo desenvolvemento persoal desta capacidade.	PSB5.4.1. Explica os tipos de afectos (sentimento, emoción e paixón), especificando os seus determinantes hereditarios e aprendidos, e analizando a relación entre emoción e cognición.	25		X	3ºav.
CCL		B5.18. Relación entre emoción e cognición.		PSB5.4.2. Describe as emocións primarias (medo, noxo, alegría, tristura, ira, sorpresa, etc.) e secundarias (ansiedade, hostilidade, humor, felicidade, amor, etc.), distinguíndoas das emocións autoconscientes (culpa, vergoña, orgullo, etc.).	50	x		3ºav.
CSC		B5.19. Emocións primarias, secundarias e autoconscientes. B5.20. Teorías sobre a emoción, como experiencia, como comportamento ou como suceso fisiolóxico. A psicoafectividade e o equilibrio da persoa.		PSB5.4.3. Realiza un cadro comparativo sobre as teorías sobre a emoción, por exemplo como experiencia, como comportamento ou como suceso fisiolóxico, valorando a importancia da psicoafectividade no equilibrio da persoa.	25		X	3ºav.
CD		B5.21. Trastornos e problemas emocionais.		PSB5.4.4. Investiga, a través de internet, algúns trastornos emocionais (indiferenza emocional, dependencia afectiva, trastorno maniaco-depresivo, descontrol emotivo, etc.) e problemas emocionais (medo, fobias, ansiedade, estrés, depresión, etc.), exemplificando a través dalgún soporte audiovisual, e elabora as súas conclusións.	25		X	3ºav.
CSC	B	B5.22. Importancia da afectividade e da	B5.5. Coñecer a importancia que na maduración	PSB5.5.1. Identifica e aprecia a importancia que, no desenvolvemento e na	10		X	3ºav.

Psicología. 2º de bacharelato				Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Tempora- lización	
.clave	bx	Contidos	Criterios de avaliación	%	PE	TA		
CCL	e m	sexualidade na maduración da persoa. Psicología da sexualidade. B5.23. Comunicación emocional: linguaxe verbal e non verbal.	da persoa teñen as relacións afectivas e sexuais, analizando criticamente os seus aspectos fundamentais.	maduración da persoa, teñen a afectividade e a sexualidade, como dimensións esenciais do ser humano, e describe os aspectos fundamentais da psicología da sexualidade: fisioloxía da resposta sexual, conduta sexual, etc.				
				PSB5.5.2. Diserta sobre a importancia da linguaxe verbal e non verbal como medios de comunicación emocional na nosa vida cotiá, e expón de xeito claro e argumentado as súas conclusións.	25		X	3ºav.
Bloque 6. Psicología social e das organizacións								
CD	A b c g	B6.1. Impacto das diferenzas culturais no comportamento individual: a súa influencia nos esquemas cognitivos, na personalidade e na vida afectiva. B6.2. Proceso de socialización. Influencia no desenvolvemento persoal dos grupos, os papeis e os status sociais. B6.3. Orixe social das actitudes persoais. Influencia en condutas violentas en distintos ámbitos. B6.4. Roles sociais de xénero e as súas consecuencias no pensamento e na conduta do home e da muller	B6.1. Comprender e apreciar a dimensión social do ser humano, e entender o proceso de socialización como a interiorización das normas e valores sociais, apreciando a súa influencia na personalidade e na conduta das persoas.	PSB6.1.1. Analiza e valora as diferenzas culturais e o seu impacto no comportamento das persoas ao exercer a súa influencia nos esquemas cognitivos, a personalidade e a vida afectiva do ser humano.	50		X	3ºav.
				PSB6.1.2. Realiza unha presentación, colaborando en grupo e utilizando medios informáticos, sobre o proceso de socialización humana e a influencia dos grupos, os papeis e os status sociais no desenvolvemento da persoa.	100		X	3ºav.
CSC				PSB6.1.3. Investiga acerca da orixe social das actitudes persoais, valorando a súa utilidade para a predición da conduta humana e a súa influencia en condutas de violencia escolar, laboral, doméstica e de xénero, entre outras.	100		X	3ºav.
CSC	A b c d e g h m	B6.5. Procesos psicolóxicos de masas: impulsividade, intolerancia, inconsciencia, falta de perseveranza, volubidade e falta de capacidade crítica. B6.6. Estudo psicolóxico das masas de Gustav Le Bon. Contaxio de sentimentos e emocións, e perda temporal da personalidade individual e consciente da persoa. B6.7. Psicología de Erikson e a súa explicación das condutas radicais e irracionais nalgúns grupos. B6.8. Medidas para previr a conversión	B6. 2. Coñecer e valorar os procesos psicolóxicos das masas, a súa natureza, as características e as pautas de comportamento, co fin de evitar as situacións de vulnerabilidade en que da persoa poida perder o control sobre os seus propios actos.	PSB6.2.1. Procura e selecciona información en internet acerca das características da conduta do individuo inmerso na masa, tales como impulsividade, intolerancia, inconsciencia, falta de perseveranza, volubidade e falta de capacidade crítica, entre outras.	25		X	3ºav.
				PSB6.2.2. Utiliza e selecciona información acerca do estudo psicolóxico das masas, realizado por Gustav Le Bon, e elabora conclusións acerca do poder da persuasión, o contaxio de sentimentos e emocións que se produce nas masas e os seus efectos na perda temporal da personalidade individual e consciente da persoa.	5		X	3ºav.
CSC				PSB6.2.3. Indaga na psicología de Erikson e destaca algunhas das causas psicolóxicas explicativas que sinala acerca dos actos terroristas ou do pensamento radical e irracional que se pon de manifesto en seguidores/as de equipos deportivos, artistas, grupos políticos, relixiosos, etc.	25		X	3ºav.

Psicología. 2º de bacharelato				Grao mínimo	Instrumentos de avaliación		Tempora- lización	
.clave	bx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	%	PE	TA	
CSC		das persoas en masa.		PSB6.2.4. Elabora conclusións, en colaboración grupal, e formula pautas de conduta preventivas co fin de evitar que as persoas se convertan en parte da masa, perdendo o control da súa conduta, dos seus pensamentos e dos seus sentimentos.	10		X	3ºav.
CSIEE	B e h m	B6.9. Aplicación da Psicología no mundo laboral. Recursos humanos: selección de persoal, integración na empresa, e evolución persoal e profesional. B6.10. Aplicación da psicología no mundo laboral. Factores psicolóxicos e desenvolvemento laboral: adaptación, innovación, traballo colaborador, xestión de coñecementos, creatividade, autoestima, proposición de retos, motivación, fomento da participación, autonomía e xeración de ambientes creativos. B6.11. Aplicación da psicología no mundo laboral. Riscos da saúde psicolóxica laboral.	B6.3. Entender e describir a importancia da psicología no campo laboral e o desenvolvemento das organizacións, reflexionando sobre a importancia do liderado como condición necesaria para a xestión das empresas, reflexionando sobre os erros psicolóxicos que se producen na súa xestión e procurando os recursos axeitados para afrontar os problemas.	PSB6.3.1. Comenta e aprecia a importancia da aplicación da psicología no mundo laboral, en temas tales como os aspectos psicolóxicos que inflúen na produtividade e no desenvolvemento empresarial, a importancia dos métodos e das técnicas psicolóxicas para a selección de persoal segundo os perfís laborais e a resolución de conflitos, etc.	50		x	3ºav.
CSIEE				PSB6.3.2. Procura e selecciona información sobre recursos humanos: selección de persoal e desenvolvemento de programas profesionais favorecedores da integración do persoal traballador na empresa, e a súa evolución persoal e profesional.	10		x	3ºav.
CCL				PSB6.3.3. Describe a importancia dos factores psicolóxicos que inflúen no desenvolvemento laboral, como a adaptación, a innovación, o traballo colaborador, a xestión de coñecementos, a creatividade e a autoestima, identificando factores fundamentais, como a proposición de retos, a motivación, o fomento da participación, a autonomía e a xeración de ambientes creativos, mediante exemplos de casos concretos e reflexionando criticamente sobre a súa aplicación en diversos ámbitos de traballo.	100	x		3ºav.
CD				PSB6.3.4. Investiga, en páxinas de internet, acerca dos principais riscos da saúde laboral, como son o estrés, a ansiedade, o mobbing e a síndrome de Burnout.	10		x	3ºav.

IV. 2. Temporalización por unidades didácticas

1º trimestre:

Unidade 1- Orixe, definición e método da psicología

Unidade 2- Fundamentos biolóxicos da conducta

2º trimestre:

Unidade 3: Percepción, atención e memoria

Unidade 4: Aprendizaxe, intelixencia e pensamento

3º trimestre:

Unidade 5: Motivación, personalidade e afectividade

Unidade 6: Psicoloxía social

IV. 3. A cerca dos procedementos e instrumentos de avaliación.

Relacionar a información procedente de diversas áreas do saber para comprender as características que constitúen os trazos universais que definen a mente humana .

Describir, analizar e explicar, usando conceptos adecuados da psicoloxía, as diferentes funcións, correntes e especialidades da psicoloxía

Participar en debates sobre cuestións de actualidade relativas a diferentes problemas psicolóxicos, usando un vocabulario apropiado e argumentos pertinentes. Preténdese verificar a capacidade do alumnado para interesarse polos problemas suscitados pola convivencia entre persoas de distintas culturas, así como para adoptar posturas de respecto e tolerancia. Búscase, así mesmo, comprobar a súa capacidade de chegar a argumentos.

Realizar sínteses integradoras a partir de achegas teóricas traballadas e información adquirida en distintas fontes. Trátase de comprobar se o alumnado é quen de contrastar e relacionar información variada sobre os temas obxecto de traballo. O seu grao de capacidade para reflexionar, desde unha perspectiva filosófica, sobre cuestións relativas á identidade humana e á dignidade da persoa.

Elaborar un traballo de investigación sobre algún aspecto psicolóxico do contorno. Con este criterio comprobarase a capacidade de utilizar a reflexión, contrastar opinións, chegar a conclusións e resumir os coñecementos adquiridos a través de métodos e técnicas de traballo específicos na investigación psicolóxica.

V. Concrecións metodolóxicas que require a materia.

A metodoloxía que empregaremos baséase nos principios psicopedagóxicos do construtivismo. Dende estes presupostos a ordenación secuencial das unidades adopta unha liña de construción progresiva que vai dende a análise sociolóxica e antropolóxica das achegas aportadas polos investigadores e a reflexión sobre a pregunta polo que somos até a definición do ser humano e a proxección da nosa sociabilidade nos diferentes planos da realidade social.

En cada tema partiremos duna actividade inicial orientada a explicitar as ideas previas do alumnado e provocar unha clarificación cognitiva. Seguiremos con información conceptual estruturada con explicación do profesor. Finalizaremos con textos que poñan en contacto ao alumnado co pensamento dos autores e propicien, ademais, o desenvolvemento de destrezas procedementais de lectura comprensiva, análise e comentario de textos.

VI. Materiais e recursos didácticos que se vaian utilizar.

Como material base utilizaremos o libro de Eva Garea Traba “Psicoloxía”, publicado por Edicións Xerais de Galicia. Faremos uso de material procedente de xornais e revistas así como de apuntamentos do profesor. En cada unha das avaliacións proxectarase unha ou varias películas, relacionado coa temática de estudo, para realizar debates e actividades de estudo.

VII. Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.

Para cualificar mediante unha nota teranse en conta os seguintes apartados:

A-Probos escrita (Exames). Cada proba valorarase de 0 a 10 puntos, podendo expresarse ata dous decimais. A nota deste apartado será a media das cualificacións obtidas nas distintas probas e suporá o 60% da nota final. A valoración de cada proba farase segundo os criterios especificados en cada unha.

Ponderación:

.Coñecemento dos contidos mínimos do programa. Valorarase o 60% da nota.

.Aplicación dos coñecementos adquiridos á análise de textos, así como a profundidade e a capacidade de relacionar os distintos problemas filosóficos estudados. Valorarase o 30 % da nota

.Presentación, redacción, e corrección ortográfica. Valorarase o 10% da nota.

B- Exercicios (Actividades realizadas na aula ou na casa) e **traballos**. Cada exercicio valorarase de 0 a 10 puntos, podendo expresarse ate dous decimais. A note deste apartado será a media das cualificacións obtidas nas distintas actividades, suporá o 40% da nota final.

A valoración de traballos e actividades realizarase conforme os seguintes criterios:

- .Presentación: 20%
- .Redacción e corrección ortográfica: 30%
- .Contidos: 50%

A cualificación de cada trimestre será o resultado da suma das cualificacións obtidas polo alumno nos distintos apartados e nas diferentes probas..

As probas realizadas polo alumnado que sexan copiadas ou plaxiadas serán invalidadas e repetidas.

Non se pode asistir os exames con móbiles, ou calquera tipo de aparellos. Si o profesor localiza no exame algún destes aparello ou “chuletas”, poderá obrigar ó alumno/a a repetir as probas correspondentes. O profesor retirará calquera tipo de aparello ó respecto.

Nos exames (en principio 1 por avaliación) presentaranse ó alumno unhas preguntas de contidos teóricos e un ou dos textos relacionados coa materia que suporán entre un 20 ou 30% da nota. A finalidade é fomenta-lo traballo de comentario de texto.

Igualmente valoraranse, positiva ou negativamente, as diferentes actividades realizadas ó longo do trimestre : exercicios, comentarios de texto, exposicións... (segundo os criterios especificados arriba).A non entrega dunha actividade de clase restará 0,25 puntos.

A nota mínima para aprobar é un 5.Redondeo: p.e. de 4 ata 4,4>4; de 4,5 ata 5>5. As demais notas seguen o mesmo criterio

13. ELEMENTOS FINAIS COMÚNS A TODAS AS MATERIAS DO DEPARTAMENTO

VIII. Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente.

Indicadores de logro	Escala			
Proceso de ensino:	1	2	3	4

1.- O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado?				
2.- Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreza a aprendizaxe?				
3.- Conseguiuse motivar para conseguir a súa actividade intelectual e física?				
4.- Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado?				
5.- Contouse co apoio e implicación das familias no traballo do alumnado?				
6.- Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado?				
7.- Tomouse algunha medida curricular para atender al alumnado con NEAE?				
8- Tomouse algunha medida organizativa para atender al alumnado con NEAE?				
9.- Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado?				
10.- Usáronse distintos instrumentos de avaliación?				
11.- Dáse un peso real á observación do traballo na aula?				
12.- Valorouse adecuadamente o traballo cooperativo do alumnado dentro do grupo?				
Práctica docente:	1	2	3	4
1.- Como norma xeral fanse explicacións xerais para todo o alumnado				
2.- Ofrécese a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa?				
3.- Elabóranse actividades de distinta dificultade atendendo á diversidade				
4.- Elabóranse probas de avaliación de distinta dificultade para os alumnos con NEAE?				
5.- Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar?				
6.- Intercálase o traballo individual e en equipo?				
7.- Poténcianse estratexias de animación á lectura e de comprensión e expresión oral?				
8.- Incorpóranse as TIC aos procesos de ensino – aprendizaxe				
9.- Préstase atención aos temas transversais vinculados a cada estándar?				
10.- Ofrécese ao alumnado de forma inmediata os resultados das probas/exames,etc?				
11.- Coméntase co alumnado os fallos máis significativos das probas /exames, etc?				
12.- Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus fallos?				
13.- Cal é o grao de implicación nas funcións de tutoría e orientación do profesorado?				
14.- Realizáronse as ACS propostas e aprobadas?				
15.- As medidas de apoio, reforzo, etc establécense vinculadas aos estándares				
16.- Avaliase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación,.. ?				

**IX. Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes..
Os alumnos con materias pendentes de Valores éticos de 1º, 2º e 3º de E.S.O. entregarán cadanseus**

cuestionarios nos meses de Xaneiro e Maio. No caso de non entrega ou suspenso realizaran un exame de tódolos contidos a finais de Maio.

Os alumnos coa materia pendente de Filosofía de 1ºBach realizarán cadanseus exames dos contidos da materia en Xaneiro e Maio.

O Departamento, unha vez constituído, fixará datas e procedementos de seguimento deste alumnado.

X. Organización dos procedementos que lle permitan ao alumnado acreditar os coñecementos necesarios en determinadas materias, no caso do bacharelato.....

NON PROCEDE

XI. Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados.....

NON PROCEDE

XII. Medidas de atención á diversidade.

Medidas ordinarias

Organizativas		Curriculares
1. Adecuación da estrutura organizativa	a)Tempos diferenciado, horarios específicos, etc.	NON PROCEDEN
		1. Adaptación metodolóxica para algún alumno/grupo como traballo cooperativo en grupos heteroxéneos, tutoría entre iguais, aprendizaxe por proxectos, etc.

do centro e/ou da aula para algún alumno/a ou grupo?	b) Espazos diferenciados	NON PROCEDEN	Dada a presenza de alumnado con dificultades de TDAH e Asperxer, empregaremos estratexias de titoría entre iguais e traballo cooperativo na aula. Así mesmo serán colocados nas primeiras filas de pupitres.	
	c) Materiais e recursos didácticos diferenciados	NON PROCEDEN		
2. Desdoblamento de grupos		NON PROCEDEN	2. Adaptación dos tempos e/ou os instrumentos de avaliación para algún alumno/a O alumnado con dificultades disporá do tempo que requira para facer as probas escritas e a profesora asegurarse da boa comprensión dos enunciados.	
3. Reforzo educativo e/ou apoio de profesorado con dispoñibilidade horaria		NON PROCEDEN	3. Programa de reforzo en áreas instrumentais (LC/LG/MT) para alumnado de 1º e 2º da ESO	NON PROCEDEN
4 Medidas propostas para o alumno enviado á aula de convivencia		NON PROCEDEN	4. Programa específico para alumnado repetidor da materia. Aplicación do programa	NON PROCEDEN
5. Desenvolvemento de programas de habilidades sociais		NON PROCEDEN		

Medidas extraordinarias

Organizativas		Curriculares	
1. Alumnado que recibe apoio por profesorado especialista en PT/AL	NON EXISTE	1. Adaptacións Curriculares na materia	NON EXISTE
Alumnado	2. Grupo de adquisición da lingua para	2. Agrupamento flexible/específico para a materia	NON EXISTE

Estranxeiro	alumnado estranxeiro			
	3.Grupo de adaptación da competencia curricular	NON EXISTE	3. Programa de Mellora do Aprendizaxe e Rendemento (PMAR)	NON EXISTE
	4. Outras medidas organizativas: escolarización domiciliaria, escolarización combinada, etc.	NON PROCEDEN	4. Flexibilización do período de escolarización de alumnos/as	NON PROCEDEN
			5. Descrición do protocolo de coordinación co profesorado que comparte co titular da materia, os reforzos, apoios, adaptación, etc. (Coordinación cos PT/AL/Outro profesorado de apoio/profesorado agrupamento)	NON PROCEDEN

XIII. Concreción dos elementos transversais que se traballarán no curso que corresponda.

1. Comprensión lectora e expresión escrita .

- O Departamento concederá especial importancia á lectura e traballo con textos tal e como se contempla nos respectivos estándares de aprendizaxe.
- Especial interese concederáselle ó traballo con textos en bacharelato.

2. A expresión oral

- Fomentarase ó traballo en grupo e a necesidade do diálogo , a capacidade argumentativa e a oratoria.
- Faranse debates periódicos.

3. Emprendemento

- A través do traballo individual e en grupo na aula incitarase ó alumnado á resolución de problemas de forma autónoma.
- Valorarase a creatividade e orixinalidade.

4. Comunicación audiovisual

5. Tecnoloxías da información e a comunicación

- O recurso ó material temático terá unha presenza constante nas materias do Departamento complementando a formación teórica.
- O emprego das tecnoloxías da información vai asociado á comunicación audiovisual.

6. Educación cívica e constitucional.

- A tolerancia intelectual para aceptar e estar aberto a obras, opinións, interpretacións e puntos de vista diferentes dos propios, asumindo que a discrepancia é necesaria para alcanzar solucións máis ricas e integradoras. Crítica ante mensaxes que denoten unha discriminación sexual, racial, social etc.
- Valoración dos dereitos humanos como unha conquista histórica e rexeitamento de calquera forma de violación destes, así como de todo tipo de discriminación por razóns de idade, sexo, raza, nacionalidade e relixión.

XIV. Actividades complementarias e extraescolares programadas por cada departamento didáctico.

ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES DO DEPARTAMENTO						
ACTIVIDADE	DATAS	LUGAR	DIRIXIDO AO ALUMNADO DE			
			2º BACH	1º BACH	4º ESO	3º ESO
Participación na Olimpíada de filosofía	Febreiro 2020	Facult de Filos.	x	x	x	x
Semana da Filosofía	Novembro 2019	Centro	x	x		
Conferencia sobre temas filosóficos	1º trimestre	centro	x			
Conferencia sobre temas filosóficos	2º/3º trimestre	centro		x	x	

XV. Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora.

Mecanismo avaliación e modificación de programación didáctica	E scala			
Indicadores de logro				
1.- Diseñáronse unidades didácticas ou temas a partir dos elementos do currículo?				

2.- Secuenciáronse e temporalizáronse as unidades didácticas/temas/proxectos?				
3.- O desenvolvemento da programación respondeu á secunciación e temporalización?				
4.- Engadiuse algún contido non previsto á programación?				
5.- Foi necesario eliminar algún aspecto da programación prevista?				
6.- Secuenciáronse os estándares para cada unha das unidades/temas				
7.- Fixouse un grao mínimo de consecución de cada estándar para superar a materia?				
8.- Asignouse a cada estándar o peso correspondente na cualificación ?				
9.- Vinculouse cada estándar a un/varios instrumentos para a súa avaliación?				
10.- Asociouse con cada estándar os temas transversais a desenvolver?				
11.- Fixouse a estratexia metodolóxica común para todo o departamento?				
12.- Estableceuse a secuencia habitual de traballo na aula?				
13.- Son adecuados os materiais didácticos utilizados?				
14.- O libro de texto é adecuado, atractivo e de fácil manipulación para o alumnado?				
15.- Deseñouse un plan de avaliación inicial fixando as consecuencias da mesma?				
16.- Elaborouse unha proba de avaliación inicial a partir dos estándares?				
17.- Fixouse para o bacharelato un procedementos de acreditación de coñecementos previos?				
18.- Establecéronse pautas xerais para a avaliación continua: probas, exames, etc.				
19.- Establecéronse criterios para a recuperación dun exame e dunha avaliación				
20.- Fixáronse criterios para a avaliación final?				
21.- Establecéronse criterios para a avaliación extraordinaria?				
22.- Establecéronse criterios para o seguimento de materias pendentes?				
23.- Fixáronse criterios para a avaliación desas materias pendentes?				
24.- Elaboráronse os exames tendo en conta o valor de cada estándar?				
25.- Definíronse programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos estándares?				
26.- Leváronse a cabo as medidas específicas de atención ao alumnado con NEE?				
27.- Leváronse a cabo as actividades complementarias e extraescolares previstas?				
28.- Informouse ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos?				
29.- Informouse ás familias sobre os criterios de promoción? (Artº 21º, 5 do D.86/15)				
30.- Seguiuise e revisouse a programación ao longo do curso				
31.- Contribuíuse desde a materia ao plan de lectura do centro?				
32.- Usáronse as TIC no desenvolvemento da materia?				

- A programación se revisará cada mes.
- Na Memoria final de curso deixarase constancia de todas as modificacións feitas.

XUNTA DE GALICIA

CONSELLERÍA DE CULTURA, EDUCACIÓN
E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA
IES de Cacheiras

Costenla, 36 Cacheiras
15883 Teo -A Coruña-
(981 80 63 32 ☎ FAX 981 80 63 38
ies.cacheiras@edu.xunta.es
<http://www.edu.xunta.es/centros/iescacheiras>

**DEPARTAMENTO DE
FILOSOFÍA**

En Cacheiras a 13 de Setembro de 2019.

A Xefe de Departamento:

Aurelia M. N.

Asdo.: Aurelia Martínez Núñez

Profesor do Departamento:

Gonzalo Cifuentes Cordero

Asdo.: Gonzalo Cifuentes Cordero